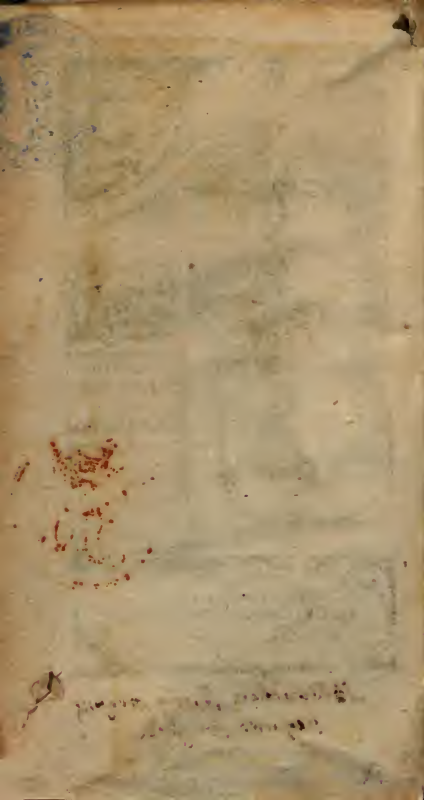

AMSTELODAMI.
Apud VIDVAM ET HEREDES
IODOCI IANSSONI MDCLV.

Bibliotheca [illegible] Jena [illegible]

DEMOCRITUS RIDENS.

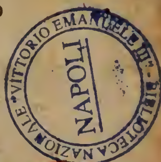
SIVE

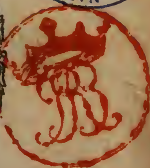
CAMPUS RECREATIONUM HONESTARUM.

Cum

EXORCISMO Melancholiæ.

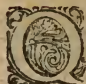
AMSTELODAMI,
Apud JODOCUM JANSSONIUM,

Anno M DC LV.

DEMOCRITUS

LECTORI.

*Q*UONIAM *vidi, & scio multos sibi sapientes videri, & tamen insipientia sua oleum & operam plerumq; perdere: ideo ex latebris meis redire in conspectum aliquando volui, & mei non similibus suam ostendere sapientiam: ut videant me non frustra ridere, sed ridenda proponere, non nugas illicitas, sed docentia veritatem & sinceritatem, ad cavendum vanitatem attendite qui lepidi: & lepidis honeste utimini; qui vero melancholici estis ex iis à me adductis, recreationem capientes, mentem sanam sequimini, quoniam semper verum est:* ridentem dicere verum, quis vetat? *Vale.*

Oleum & opera perdita.

MERCATOR quidam judici vas oleo plenum donaverat, demerendæ gratiæ causa, quod cum adversarius ejus rescivisset, eandem ob causam porcum bene pinguem Judici offert, atque hoc munere litem vincit, conquerenti ea super re priori, & donum suum objicienti, respondit Judex, meminisse se liberalitatis ipsius, sed suem irrupisse in domum suam, & vas fregisse,

giſſe, atque ita cum oleo operam quoque perdidiſſe.

Gratia Principum inſtabilis.

DIdacus Arias, Cubicularius Joannis Regis Caſtiliæ, magna apud Dominum gratia, in familiari ſermone, aliis aliud eligentibus ſemper ſolitus eſt clavum optare, quo inſtabilem magnorum principum gratiam affigeret, ne facile poſſet avolare.

Pulvinar debitoris.

QUidam multo ære alieno gravatus, nihilominus quiete, & hilariter vivebat, rogatus tandem ab aliquo creditorum ut ſibi pulvinar donaret, in quo tam placide, ſine omni moleſtia quieſceret; *Ego*, inquit, *quovis in lecto ſecure dormio: curam enim & vigilias pignoris loco relinquo iis, à quibus nummos mutuos ſumo.*

Novus Orpheus.

QUidam cum ad oſtium nobilis puellæ fidibus luderet, ingruente jam nocte ut fieri ab amatoribus ſolet; petitus eſt lapidibus à famulis domeſticis juſſu virginis amores ejuſmodi aſpernantis, itaque fuga ſalutem quærere coactus, cum poſtridie in corrivales harum rerum conſcios incidiſſet, ut jocum joco elideret, Orpheum, inquit, egi, in nocturna comœdia, nam lapides & ſaxa ſequuntur ludentem.

Purga-

Purgatio loculorum.

QUidam taxillos luſorios,non inelegan-ter comparabat pilulis medicis, nam quemadmodum per has purgatur ſtomachus & inteſtina, ita per illos evacuantur loculi, & arcæ etiam pleniſſimæ.

Pictura probroſa.

IN Clementis VII. Summi Pontificis ſacellum, Michaël Angelus celeberrimus pictor extremum judicium, atque inter damnatos neſcio quem Cardinalem ſibi inviſum depinxerat. Papa rem aut non animadverterat, aut artis cauſa diſſimulabat, itaque adit Pontificem Cardinalis, rogatque ut probroſam in ſe picturam tolli jubeat, cui mox Pontifex, ſi in purgatorio foret habere ſe remedium, ex inferno neminem poſſe liberare.

Hæreſis pila.

CArolus V. Cæſar apud Cardinalem Granvellanum in familiari ſermone ſolitus eſt hæreſin Germanicam comparare pilæ, quam ſi putes in terra conquieſcere, mox alio atque alio loco reſilit in ſublime, nuſquam quieta.

Ingenium Pictoris.

ANtverpiæ mercator quidam depingi ſe curaverat, duodecim aureos Magiſtro pollicitus, ſi picturam ex arte, & ſibi quam ſimillimam confeciſſet, opere diligenter perfecto cum Mercatorem promiſſi pœniteret, negat picturam ſibi ſimilem, atque adeo aureos non numeraturum, advertit dolum Pictor. Recepta igitur tabula hunc aſtum excogitat: Capiti mercatoris quem in tabella expreſſerat cucullum & nolas morionis inſtar appingit. Atque ita in officina ſua cum hoc fatui habitu loco primario venalem exponit. Itaque in eo ſchemate agnitus facile à tranſeuntibus Mercator, (ut erat per urbem notiſſimus) redimendo ludibrio coactus eſt non modo picturam conſtituto pretio, ſed inſuper appictum morionis habitum nova pecunia emere, ita dolus dolo eluſus.

Qualis Uxor ducenda.

DEmoſthenes rogatus aliquando qualem Uxorem ducere oporteret. Reſpondit *divitem*, ut te ſuſtentet, *Nobilem*, ut ornet; *Juvenem*, ut ſerviat; *Formoſam*, ut placeat: *Pudicam*, ne te fallat.

Quam ſis ducturus teneat P. Quinq; puella,
Sit pia, ſit prudens, pulchra, pudica, potens.

Uti-

Utilitas studiorum.

JUlius II. solitus est dicere Doctrinam in homine ignobili, esse argentum, aurum in Nobili, in Principibus margaritas & gemmas præstantissimas.

Quæ ad bellum necessaria.

CArolus V. Imperator tria ad bellum gerendum requirebat, pecuniam, commeatum, milites, & si quo eorum carendum foret, ante omnia bonos milites optabat, cum quibus cætera sperabat facile se inventurum.

Pecunia potior fide.

SImon Kronach Florentinus Mercator, loco signi quo officinæ & ædes dignoscuntur; ignem, & in eo libros aliquot ardentes pingi jusserat; idque eo consilio ut si quis emptor advenisset sine præsenti pecunia, mox responderet, libros suos, in quos debita referret, igne absumptos ut pictura ostenderet, atque adeo nihil posse nisi pretio præsenti vendere.

Quæ maxima felicitas.

AUgustinus Nyffus vir celeberrimus & doctissimus, cum in ædes ipsius milites aliquot Hispani collocati essent; atque illi, ut in præsidiis fit, militari licentia susde-

que omnia raperent, agerentque tandem in ſermone familiari apud Carolum V. rogatus quæ maxima eſſet in hoc mundo felicitas; nullos, inquit, domi milites Hiſpanicos habere." Cujus reſponſi libertas ita placuit Cæſari, ut mox eum inviſis Hoſpitibus liberaret. Nullus dubito quin Noſtrates Ruſtici & Cives qui omnium nationum militibus hodie plus nimio gravantur, idem cum Auguſtino ſentiant.

Qui in hoc mundo fortunatiſſimi.

REges & Moriones in hoc mundo neſcio quis feliciſſimos eſſe affirmabat; illos propterea, quod quidquid animo collibitum eſſet id etiam conſequi poſſent, hos quoniam miſeriarum & periculorum hujus vitæ ſenſum nullum haberent, atque ideo ſine cura & anxietate viverent: Meo ſane judicio is erit feliciſſimus qualiſcunque is tandem ſit, qui ſe infelicem eſſe aut neſcit aut non credit: nam talis quiſque eſt, qualem ſe eſſe putat.

Pedes in lingua.

ALphonſus Rex rogatus aliquando, cur qui podagra laborarent, eſſent ut plurimum loquaciſſimi, *nihil mirum*, inquit, *quoniam celeritas quæ antea in pedibus conſiſtebat, vi morbi pulſa ſe recepit in linguam*.

guam, ita cum pedibus non possunt, lingua deinceps ambulant.

Scopuli poculorum.

DOminicus Incognitus non minus celebris professor, quam potator, in more positum habebat, ut antequam exiret domo haustum faceret, hunc in finem disposita erant per mensam, quam necessario transibat, pocula aliquot mero plena; Transiens ergo Incognitus, *quis*, inquit, *tot scopulos sine naufragio prætereat*, mox omnia siccabat.

Honorarium Alchimistæ.

LEoni X. Alchimista quidam librum dedicaverat de arte aurum conficiendi, cum ergo honorarium amplissimum speraret, & eam ob causam Papam continuo affectaretur, tandem Pontifex crumenam satis magnam homini donat, nempe ut quoniam aurum ipse sibi posset conficere haberet quo illud reconderet, ita hic spe sua utrobique frustratus est.

Epitaphium Semiramidis.

REgina Semiramis sepulchro suo inscribi jusserat hunc in modum: Si quis Regum pecunia indiget, aperiat hunc tumulum, & capiat quod satis est, hac epigraphe lecta. Rex Darius aperiri sepulchrum jubet, sed loco thesauri quem se repentu-

rum ſperaverat, hæc verba, inciſa reperit; niſi te inſatiabilis avaritia adegiſſet, certe mortuos non turbares.

Par pari.

CArolus V. Cæſar rogabatur aliquando ab Hiſpano, ut Germanis militibus gravi edicto crebras compotationes prohiberet, cui reſpondit Cæſar, hoc quidem interdicto tantum efficiam, atque illo quo Hiſpanos meos jam dudum à furtis & rapinis conor abſterrere, innuens utrobique ſe operam perdere.

Verba adulatorum.

REx Demetrius dicere ſolebat, detractorum & adulatorum verba, ventris flatui, (Venia ſit verbo) ſibi perſimilia videri, nam nihil referre quo oſtio, per poſticum, aut anticum ſpurcities effluat.

Cruces Palatinæ.

CUm Spinola Anno 1622. in Palatinatum du[illegible]ret, eſſentque in exercitium ipſius complura vexilla crucibus Burgundicis inſignita, ait non nemo, Palatinos hactenus in Crucem non credidiſſe utpote bonos Calvini & Bezæ diſcipulos, at jam ſenſuros Crucis contemptæ vindictam, adeo ut ne Cruciatum quidem (nummi id genus eſt) id arcis ſuis retenturi ſint.

Majus

Majus periculum à Vulpe quam Leone.

CArbo, Dux Romanus, in eo bello quod contra Sullam gessit, solitus est dicere, sibi rem esse nou modo cum ferocissimo Leone, sed multo magis cum callida vulpe, atque hanc se magis timere quam Leonem; nam hujus omnis vis in aperto est, ac proinde facile caveas, vulpinas fraudes difficile deprehendas.

Uxorem duxi, libertatem vendidi.

QUidam magnopere gloriabatur, quod uxorem admodum opulentam duxisset, cui alter, An tu ignoras fatue, inquit, quod per idem ostium quo dotem pretiosam intromisisti, libertatem emiseris. Magna dote libertas venditur, & pretium dotis putat mulier, ut imperet.

Quomodo fugienda paupertas.

QUatuor sunt quibus evitatis facile egestatem vitabis, familiaritas puellarum, frequentia convivia, Lusus alearum, & ante omnia ocium, nam Dii laboribus omnia vendunt.

Unum plus quam Septem.

A Fabro ferrario aliquando eleëmosynam petebat studiosus quidam, non ita pridem Magister artium promotus, rogatus

tus igitur à Fabro, qualis esset, & cur non etiam artem aliquam, uti ipse, addisceret, unde victum honeste quærere posset; Quin imo, inquit alter, jam Septem artium magister factus sum; O te miserum, respondit Faber, qui cum Septem artibus mendicare debeas, unam ego didici, hanc quam vides ferrariam, cum hac me, uxorem, liberos & totam familiam sustento.

Imperium Romanum comparatum Testudini.

LEgatus quidam Turcicus cum in aula Regis Galliarum quendam vidisset testudine optime ludentem, animadvertisset interim eundem multum temporis adhibere, priusquam chordas in concordiam componeret, sæpe quoque frangi aliquas aut resilire, induxit ille turcicum fidicinem qui novo instrumento duarum tantum chordarum, concentum Mauricum & Symphoniam non inelegantem edebat. Cantu absoluto ait Legatus Testudini sibi simile videri Christianum imperium, in quo totidem capita sint quot chordæ, & sane plurimum temporis ad componendam concordiam requiri, hæc ubi inventa sit, periculum esse, ne chorda aliqua aut frangatur aut resiliat, atque ita tota melodia perturbetur.

Petitio-

Petitio argute elusa.

THemistocles Princeps Atheniensium ab Andriis pecuniam petebat, futuri belli subsidium, conclusurusque petitionem omnino ajebat se confidere numerandam pecuniam cum duo validissima adferret numina *Suadelam & necessitatem*, negant nummos Andrii, nec posse sane refragantibus maximis item ejus Insulæ numinibus *Inopia & Impotentia.*

Octo virtutes Cardinales, & totidem vitia capitalia.

ANdreas Mantineus nobilis in Italia pictor jussu Innocentii VII. septem virtutes Cardinales, & his opposita totidem vitia depinxit, opere absoluto, ut pungeret Pontificem non satis hactenus largum laborum remuneratorem, si placeret, ajebat Pontifici, habere se octavum quod appingeret *Ingratitudinem*; Ictum se sentiens Papa, placet, inquit, sed memineris & virtutibus octavam adjungere *Patientiam.*

Quinta essentia boni Principis.

CAroli V. Imperatoris vulgatissimum fuit Apothegma; cunctatio anima est consilii, celeritas executionis, utraque simul juncta, Quinta essentia boni Principis.

Rex

Rex hospes villici.

PHilippus II. Rex Hisp. ex itinere in domum Rustici diverterat, atque ibidem, ingruente maxima tempestate, pernoctare coactus est; apponit Villicus in cœnam quæ habebat admodum solicitus quomodo tantum hospitem tractaret. Mane Rex advocato villico & actis gratiis jubet ut à se aliquid vicissim petat, libenter se ei gratificaturum. Tum Charascus, id erat villico nomen, Deum, inquit, precor, ut te quidem diu in hac vita incolumen conservet, mihi vero eam det gratiam, ut alter alterum post hac amplius non videamus.

Temeritas Juvenilis.

ROmæ nobilis adolescens & non vulgaris doctrinæ, hoc vitio laborabat, ut quacunque de re sententiam suam subito, ut mos est ejus ætatis, & sine consideratione proferret; id cum multi reprehenderent, Cardinalis Polus, non vos intelligitis, inquit, eruditionis etiam pauxillæ in juvenum animis eam vim esse, quæ musti in doleo, cum fervet ebullitque ut nisi spiramenta laxes vasa omnia fragat.

Ridicula consolatio.

SCripserat nescio quis amicus ad Cardinalem Polum consolatorias, multis præter

ter rationem inepte congestis rarionibus, quas perlegens Cardinalis, sane, inquit, aptissimæ sunt ad consolandum hæ literæ, quas nemo sine risu facile legerit.

Quid in hac vita optimum.

CAtharina Hispaniæ Princeps, & uxor Henrici VIII. Angliæ Regis, postea ab ipso per injuriam matrimonio expulsa, sæpe solita est ad amicos dicere, nec nimis adversam, in hac vita fortunam, nec nimis prosperam à Deo immortali petendam. Si tamen alterutrum eligendum sit malle se fortunam miserrimam quam felicissimam, afflictis enim ut sæpe non adessent solatia, ita semper fere felicibus desit bona mens, & recta ratio.

Spes in Deo.

IN eo prœlio quo Sebastianus Lusitaniæ Rex à Mulei Moluco Mauritaniæ rege profligatus atque occisus fuit, perditis jam rebus cum Christophorus Tavora Architribunus quasi desperabundus exclamasset, ô Rex? ô Domine mi, quid jam auxilii superest. Rex solita in Deum confidentia plenus, *cœleste*, inquit, *si digni sumus.*

Haud paulo post cum idem Tavora Mauritanos confestim in Regem irruentes videret, rogaretque ut sibi ensem traderet, ne de eo erepto barbari gloriarentur. Non

est,

est, inquit, regis libertatem nisi cum ipsa vita amittere.

Fraterni amoris exemplum.

ANno Domini 1579. navis Hispana ad promontorium bonæ spei naufragium fecerat, supererat lembus unus quinquaginta fere hominum capax, in hunc præfectus illico desiliens, jubet cæteros inter se de lembo sortiri, erant autem naufragorum quingenti circiter, inter cæteros quibus sors faverat erat juvenis quidam cælebs, habebat is in eadem navi fratrem natu majorem & aliquot jam librorum patrem, huic sortem defert, rogatque se lembum conscendere, diu cunctatus, tandem amori fratris obsequitur; interim naufraga navis in conspectu reliquorum dehiscit, arripit in eo periculo quisque quod potuit, & ecce admirabilem Dei providentiam, Juvenis ille dolium nactus, eique placide insidens divina haud dubie manu, primus omnium in portum feliciter invevectus est.

Rara avis bona mulier.

MEssinæ in Sicilia quidam conjectus erat in vincula quod quinque Uxores omnes vivas adhuc duxisset in matrimonium, interrogatus eo super scelere à Judice; Ego, inquit, experiri volui an inter tot

tot unam bonam reperire possim, cum qua reliquum vitæ exigerem. Certe, respondit Judex, vereor ego ne tu talem in hac vita reperias, itaq; suadeo tibi ut eam quæras in altera, atque ita hominem capite plecti jussit.

Imitari facilius quam invenire.

CHristophoro columbo, qui primus admirabili audacia solertiaque orbem terrarum circumnavigavit, quidam super cœnam objecerat, non ita sibi magnum videri id factum, potuisse & alios idem præstare, si rebus ad id iter necessariis instructi fuissent; Columbus dissimulato hoc sermone accipit ovum è patina, rogatque num id aliquis super mensam erectum sine omni fulcimento possit statuere. Negantibus reliquis, columbus alliso ad mensam Ovi acumine ut modice & æqualiter frangeretur, ovum ipsum in mensa collocat. Risere circumstantes, tum Columbus, nemo, inquit, vestrum jam est qui hanc artem nesciat, cum ego docuerim, certe & multi post me Oceanum tentaturi sunt, & fortasse etiam me felicius, nunquam tamen id facturi nisi ego præcessissem, ita facilius est inventa imitari, quam invenire quod alii imitentur.

Lis de Uxore.

MArtinus Guerre Tolosanus uxorem duxerat juvenculam, deinde in militiam profectus, ea domi relicta, abfuit fere per decennium, Elapsis annis octo circiter, quidam Arnoldus Tibius. Martino per omnia similis, ejusque commilito, atque adeo arcanorum ipsius conscius, ad uxorem ejus adit ac se pro Martino venditat; facile mulier decepta est viri similitudine; postquam ergo biennium circiter simul vixissent & proles etiam suscepissent, revertitur Martinus Guerre, & uxorem repetit; Re diu coram Judicibus ventilata, tandem Martinus agnitus uxori restituitur, aler in furcam actus dignum imposturæ suæ præmium recipit. Acta res est in Curia Tolosona.

ANNO M. D. LIX.

Virgilii Jocus in Cæsarem.

VIrgilius poëta cum apud Cæsarem Augustum in magno honore esset, atque ei quotidie jussu principis panes præberentur gratis, tandem in familiari apud Cæsarem sermone, cum rogaret Augustus qua se familia, & quibus majoribus ortum arbitraretur; Pistoribus respondit Maro, ut qui à te hactenus nihil nisi panes acceperim, placuit Jocus Cæsari, atque ideo liberalior deinceps in Virgilium fuit.

Par

Par pari.

TAbellio quidam iter per pagum faciens, canem hianti in ſe rictu irruentem præferrato ſcipione per jugulum transfixit, accuſatus ea de re à Villico apud prætorem, objurgatuſque cur non potius inverſa ſcipionis parte canem à ſe amoviſſet, non ſane inquit, nam & ille præparato morſu atque exertis dentibus me invadebat.

Luna Dimidiata.

ALvarus de Luna inter Magnates Hiſpaniæ haud poſtremus pro inſignibus utebatur Luna dimidiata, his apud parietem pendentibus quidam ſubſcripſit hæc verba: *Nunquam plena.* Alvarus non intellecto ſenſu hominem ad ſe vocat, & rogat quid ſibi verba illa ſubſcripta vellent, Reſpondit alter, nihil eſt quod tu magis optaveris; An tu neſcis Lunam cum plena eſt ſtatim decreſcere, ita ego te ſemper creſcere, nunquam decreſcere volui.

Homo vitreus.

THomas Rotarius à puella quadam philtro amatorio ita intoxicatus eſt, ut cætera, rationis & mentis bene compos, uno phantaſiæ vitio corriperetur ut ſe totum vitreum putaret, itaque cum ſibi neceſſario

foras

foras prodeundem esset, incedebat per medios vicos ne tegulæ aut prætereuntis alterius incursu frangeretur, tandem cum à Magnate quodam Hispaniæ postularetur, neque modum sciret, quomodo perduci eo sine læsione posset, ipse enim erat in Gallia, excogitatus est modus ab amicis, ut videlicet una cum vasis vitreis & Christallinis stramine & fœno circumvolutus, ut fieri solet, in Hispaniam veheretur; totum fere biennium laboravit eo morbo, atque interea multa prodidit acute sane & ingeniose dicta, donec tandem à religioso Hieronymiano curatus est.

Phantasia absurda.

INcredibile est quid non sibi persuadeat Phantasia hominis corrupta, fuit quidam qui se mortuum crederet, ac propterea ab omni cibo potuque abstinebat; tandem cum nulla ratione cibum vellet sumere persuasum est homini etiam mortuos comedere, Eam in rem apparatur mortuale convivium occlusis circa fenestris, panno nigro vestiuntur parietes, mensa in medio triclinii opiparis dapibus instruitur, mox prodeunt personata cadavera, servi & famuli domestici, omnes longo linteo amictu in similitudinem defunctorum compositi; discumbitur, estur, potatur strenue, sed

cuncta

cuncta summo silentio transacta ut vera cadavera crederes; Hæc conspicatus ex angulo alter ille non jam amplius dubitabat quin mortui comederent, itaque, ut erat famelicus, adjungit se sodalibus, atque una cum ipsis cibum capit, & haud multo post ex morbo convaluit.

Mendicus gloriosus.

MAuritius quidam, qui humili loco natus virtute & doctrina ad Parisiensem postea Episcopatum evectus est, cum literis adhuc operam daret, & victum mendicando colligeret, nunquam voluit stipem accipere à prætereuntibus eo pacto ut ne Episcopus unquam Parisiensis fieret, nam ita nonnunquam ob summam diligentiam vexabatur à consodalibus; Igitur hac addita conditione stipem quantumvis liberalem generose respuebat; Res hæc tum quidem derisa, procedente tempore in Præsagium vertit, ubi revera ad Episcopatum provectus fuit.

Cicero ambiguus.

IN bello civili quod Cæsar & Pompejus uterque contra Rempublicam pro principatu gessit, cum se cives in partes dividerent, prout quisquis Pompejo vel Cæsari amicus erat, diu Cicero ambiguus hæsit, cumque ea super re rogaretur ab amicis,

Quem

Quem fugiam, inquit, ſcio, quem ſequar, neſcio, quaſi diceret utriuſque victoriam Reipublicæ pernicioſam fore, neque magis Cæſarem quam Pompejum contra libertatem Patriæ pugnare.

Juriſperitus indoctus.

IDem Cicero cum C. Popilium qui Juriſperitus haberi volebat cum eſſet indoctiſſimus, in controverſia quadam teſtem citaſſet, atque is reſpondiſſet, ſe nihil ſcire, tum Cicero, certe, inquit, non puta quod te de jure interrogem.

Probrum retortum.

MEtellus Patricius ut ignobilitatem Ciceroni homini novo objiceret rogavit cum aliquando quis pater ipſius fuiſſet, tum Cicero, hoc tu, ait, matrem tuam interroga. Tunc enim Pater incertus eſt cum mater eſt proſtitutæ pudicitiæ, qua infamia non parum laborabat Mater Metelli, ſic convicium regeſtum in Authorem.

Victor Victus, & Victus Victor.

DEmoſthenes ſummus Græciæ Orator cum à quodam conviciis peteretur, in publico foro; committor, inquit ad circumſtantem populum, in certamen in quo ſi victus fuero, vicero, ſin vicero victus ſim,

innuens eum in conviciis victoriam reportare qui in ſpeciem victi tacuerit.

Pœnitentia pretioſa.

DEmoſthenes cum aliquando Laidis nobilis ſcorti amore captus Corinthum navigaſſet; atque illa pro unica nocte magnam auri vim videlicet decem dragmatum millia (ſunt fere mille aurei noſtrates) ſtipularetur, deterritus magnitudine pretii, dixiſſe fertur, *Non tanti imo pœnitere.*

Sponſus ſenex.

CIcero jam ſenex objurgatus ab amicis quod homo ſexagenarius puellam virginem duxiſſet in matrimonium, exſpectate, inquit, cras enim erit matrona.

Conſul unius diei.

CAninius Revilius cum uno tantum die Conſul fuiſſet, jocatus & Cicero vigilantiorem Conſulem Romam non habuiſſe, nempe qui toto ſuo conſulatu ſomnum non vidiſſet.

Medium majus quam totum.

QUintus Cicero Marci frater in provincia quam rexerat, imaginem ſuam à capite ad pectus ingentibus lineamentis efformari curaverat, erat autem ſtaturæ pu-

fillæ; id cum forte præteriens vidiſſet M. Tullius frater, inquit, meus dimidius major eſt quam totus.

Idem cum Lentulum generum ſuum exiguæ ſtaturæ hominem prælongo gladio videret accinctum, Quis, inquit, alligavit generum meum gladio?

Arcanum gubernationis.

DIonyſius Siciliæ Tyrannus reprehenſus ab amicis quod honore dignaretur, cæteriſque præferret hominem improbum, populoque inviſum, Satius eſt, inquit, ut populus illum quam me oderit, ita & hodie multi principes inter inſtrumenta gubernationis, & Munera odioſa libenter adhibent miniſtros ſubditis inviſos, ut odia ipſis principibus debita, in Miniſtris expirent.

Sacrilegium Joco excuſatum.

IDem magni ponderis aureum amictum Jovi Olympio detraxerat, quo eum Hieron ex manubiis Carthaginienſibus ornaverat, proque detracto auro, Laneum illi pallium injecit cum hoc cavillo: aureum amiculum æſtate grave eſt, hyeme frigidum, laneum ad utrumque anni tempus accommodatius eſt.

Epidauri cum Æſculapio barbam auream

ream detraxisset, negavit decorum esse, filium barbatum videri, cum pater Apollo imberbis sit.

Idem cum ex fanis pene omnibus, aureas pateras, coronas & cætera deorum ornamenta abstulisset, per absurdum ait videri, nolle accipere dona à Diis ultro porrigentibus, à quibus quotidie bona flagitamus, allusit ad simulacra quæ manibus, in modum offerentium, dona ista tenebant.

Vindicta Regia.

IN Artaxerxem Regem quidam ex infima plebe multa licenter & contumeliose effuderat, quem Rex ita ultus est ut ei per tribunum militum denunciaret, licere ei in Regem quæ vellet, dicere: sibi vero in illum licere quæ vellet, & dicere & facere.

Etiam hosti non maledicendum.

MEmnon præfectus exercitus Darii Regis in eo bello quod gessit contra Alexandrum Magnum, militem quendam mercenarium multa convitia petulanter jacientem in Alexandrum hasta percussit, dicens, ego te alo, ut pugnes adversus Alexandrum, non ut illi maledicas, maledicere enim scurrarum est, militum pugnare.

Nimia loquacitas.

CRates Philoſophus cum haberet Ariſtonem diſcipulum multa temere & futiliter garrientem; fieri, inquit, non poteſt quin ebrius ebrio patre natus ſis. Ebriorum enim eſt ſine ratione de omni re fabulari.

Par pari.

ZEno Phyloſophus Cynico cuidam oleum ab ipſo petenti negavit ſe quicquam daturum, rogatus cauſam, ait, impudentiam impudentia retundendam eſſe, cum enim proſtet venale petere, eſſe pari factum ejus qui cum poſſit nolit credere.

Ex infortunio infœlicitas.

CRates mercator cum juxta Pyreum naufragium faceret omniū bonorum, relicta mercatura contulit ſe ad Philoſophiam, itaque ſolitus eſt dicere, nunquam ſe melius navigaſſe quam cum naufragium feciſſet, ſiquidem unâ illâ curis innumeris erat expeditus: Zeno cum conſuluiſſet oraculum quo modo, vitam optime inſtitueret, reſpondit oraculum, *Si mortuis concolor fueris.* Eo dicto ad ſtudia Philoſophiæ remiſſum autumant, ſtudium enim & inedia pallorem conciliant.

Victoria

Victoria damnosa.

PYyrrhus Epirotarum Rex, bis commisso cum Romanis prælio victor, sed desideratis compluribus viris strenuis amicisque, si adhuc semel, inquit, ita vincimus: periimus. innuens nimis damnosam esse victoriam aut potius cladem nominandam, quæ strenuissimi cujusque cæde constaret.

Sic fuit in fatis.

CRates Thebanus cum servum in furto deprehensum cædi jussisset, atque is excusaret se, ut diceret, in fatis sibi fuisse ut furaretur. Quid ni, ait Crates, etiam in fatis fuerit, ut jam cæderesis, sapienter innuens stulte admodum malitiam nostram in fatorum necessitatem conferri. Simillimum est illi quod Calvinianis in Anglia accidit.

Moderatio luxus.

IDem, cum reprehenderet quosdam luxuriose admodum & magnis impensis viventes, atque illi ita se excusarent, sumptum se facere ex eo quod abundabat. Quin imo, inquit, ne coquo quidem ignoscendum est, si salem aut piper immodice cibo inspergat propterea quod dicat se ejusmodi condimentis abundare. Nempe non ex

rerum copia, ſed ex uſu & neceſſitate naturæ victus æſtimandus eſt.

Solitarius.

CLeanthes conſpiçatus quendam ex amicis ſolum obambulare, & neſcio quid intra ſe muſſitare, acceſſit hominem, interrogavitque cum quo loqueretur? mecum, inquit alter. Tùm Cleanthes; vide, ait, ne cum homine improbo loquaris.

Præſtat ſtulte quam male agere.

PYthagoras rogatus ab Agrigentinis ut una cum ipſis Rempublicam eorum adminiſtraret, & novas leges conderet; ſed ille eam, ut deploratam, contemnens, ſeceſſit in templum Dianæ, ibique cum pueris ludebat talis. Circumſtanti & admiranti populo. Hic, inquit, præſtat tempus, quam vobiſcum Rempublicam perdere.

Fortitudo Zenonis.

ZEno accuſatus quod conjuraſſet in perniciem Nearchi Tyranni, cum in quæſtionibus juberetur edere nomina conjuratorum, nominavit pleroſque illi amiciſſimos, de his cum Tyrannus ſumpſiſſet ſupplicium, rogaretque num quis ſupereſſet? tu ſolus, inquit, & cum dicto abſciſſam dentibus linguam in os tyranni expuit.

Concordia.

LEo byzantius Sophista cum venisset Athenas ut populo tumultuanti concordiam suaderet, adscendit in suggestum, mox ipsa corporis specie risum populo movit, erat enim obesus ac ventre prægrandi, at ille nihil turbatus risu multitudinis, quin arrepta occasione; quid ridetis, inquit, Viri Athenienses, Uxor mihi est, me multo obesior, & tamen concordes unus capit lectulus, discordes ne tota quidem domus.

Judex sit sobrius.

MUlier quædam apud Philippum Regem causam egerat, cum ergo Rex temulentus sententiam tulisset adversus fœminam, atque illa animadverteret non Regis sed vini errorem esse: Provoco, inquit, mirantibus cæteris cum è consiliariis quidam interrogaret, ad quem ergo provocaret, cum Rex ipse judicasset, qui superiorem Judicem non agnosceret. Provoco, inquit, ad Regem sobrium. Excussit Regi muliebre convicium temulentiam, effecitque ut Rex præsentiore animo causam cognosceret. Mirari sic liceat non magis mulieris libertatem, quam patientiam Regis etiam in ebrietate tantam linguæ libertatem æquo animo ferentis.

Distantia veritatis à mendacio.

THales Milesius interrogatus quantum distaret à mendacio veritas, quantum, inquit, oculi ab auribus, sentiens ea demum esse indubitatę fidei quæ oculis cernimus, rumoribus ac fabulis hominum haud tuto credi.

De umbra Asini.

DE gravibus Reipublicæ Negociis disserebat Demosthenes coram populo, sed is tædio, seu rerum, seu temporis cæpit fastidere perorantem atque obstrepere, tum Demosthenes facto silentio, hanc fabulam exorsus est: Adolescens, inquit, quidam æstate asinum conduxerat ab Athenis Megaram usque. Sole vero circa meridiem vehementer æstuante, uterque volebat subire umbram asini, sed alter alterum repellebat, hic dicebat, Asinum quidem conductum esse non umbram, alter contendebat, per conductionem & Asini & Umbræ jus sibi factum atque hæc locutus descendit è suggesto, sed populus retinere abeuntem, & narrationis finem summopere flagitare, tum Demosthenes subiturus: De Asini, inquit, umbra audire cupitis, de Republica differentem fastiditis, atque ita se domum proripuit.

Pluvia

Pluvia Socratica.

XAntippe Uxor Socratis, nescio qua de causa multis verborum contumeliis, & clamoribus Socratem domo ejecerat, sed is nihilo turbatior adsedit ante ostium quietus dum tempestas illa præteriisset, Xantippe igitur cum videret virum suum non magnopere tristari, adscendit in cubiculum arreptaque matula omne lotium in caput infra sedentis effundit. Mirantibus iis qui transibant impudentiam mulieris, Nihil mirum, inquit, Socrates, si cum tonuerit, etiam pluat.

Impudentia castigata.

ALexander Sophista pro Seuleucia ad Antonium primum Legatus, cum peroraret, videretque Cæsarem non satis attentum ad ea quæ dicebat, clariore voce dixit: Ausculta me Cæsar, Cæsar autem acrimonia reprehensionis exasperatus Ausculto, inquit, intelligoque te oppido bene, Tu enim ille es Alexander qui colis comam, qui semper oles unguentum.

Ficta lacrymæ.

IN pago quodam ducatus Juliacensis vir decesserat, ejus Uxor etsi virum in matrimonio pessime habuerat, post mortem ejus cepit vehementissime plorare, & palam vicinis contestari sese pati non posse

ut à tam caro sibi capite divelleretur. Nemo erat cui non fictus mœror appareret, Quid fit ?. die ad sepeliendum constituta vicini qui funus efferre debebant, quasi per oblivionem relicto cadavere, vacuum capulum domo efferunt, ducitur funus, & jam aliquantum processerant, cum mulier animadverso errore, magna voce revocat abeuntes, jubetque ut una virum efferrent, ita, quod páulo ante nolle videbatur, jam jubebat.

Consilia clam habenda.

Metellum Romani exercitus Imperatorem fortissimum juxta & prudentissimum tribunus quidam militum interrogaverat, quo duceret? cui Metellus, si ejus rei, inquit, scirem tunicam mihi consciam, mox exutam in ignem conjicerem, prudens vox maxime in belli duce quibus nihil periculosius quam consiliorum propalatio.

Hircus arietans.

Coloniæ Agrippinæ, sub concione sacra pomeridiana, mulier quædam dormitabat, & uti fieri solet moto identidem capite hirci instar conquiniscebat, viderat id forte illac de latus hircus è vicinia, is ergo se ad duellum provocari ratus, cum ter quaterve hosti suo bellum annuisset neque illa abnueret, capto impetu toto corpore & capite-

pite in mulierem arietat ita ut è sede sua in terram prolaberetur, risit effuse tota concio, & didicit mulier cautius deinceps dormitare.

Injuriæ ferendæ.

DÆmonax Philosophus Athletam quendam reprehenderat, quod cultu molli floridoque in Olympiis uteretur, is ergo ira incensus jacto lapide caput Philosopho convulnerat ut sanguis copiose profluetet, id factum indigne ferentes qui aderant, hortati sunt ut adiret proconsulem: Nequaquam, inquit, O viri ad proconsulem sed ad Medicum potius, Idem navigaturus in Asiam pro Legato, rogatus ab amico num etiam metueret, ne naufragio ejectus à piscibus devoraretur, Quid, inquit, metuam à piscibus qui tot pisces devoraverim.

Asinus emit Asinum.

HErus quidam famulum ad forum miserat, ut equum emeret, ille seu stoliditate seu errore ductus emit Asinum, Itaque domum revertens Hero expostulanti, quod tam fœdum & parvum animal, pro equo emisset, imo, inquit famulus, si hinnulus iste pro magnitudine & proportione aurium creverit, nullum tu equum in tota

provincia & pulchriorem, & eo majorem reperies.

Homo Platonicus.

JUlius Cæſar Scaliger, cum in Platone legiſſet, animam hominis, eſſe verum hominem, corpus vero nihil eſſe aliud quam domum in qua anima habitaret, cibum ſumpturus, ſolebat ad ſodales dicere, Eamus ad fabricandum murum homini Platonico.

Umbra Leonidæ.

LEonidas inter Græcos fortiſſimus belli Dux, cum quidam hoſtium multitudinem deprædicando, diceret cras ſolem Græcos non viſuros propter barbarorum ſagittas: imo, inquit, nihil nobis accidet jucundius, ſiquidem ſub umbra pugnabimus.

Remedium oculorum.

NArrat Author fide dignus fuiſſe vetulam quæ gravi oculorum infirmitate laboravit, à qua cum nullis remediis liberari poſſet, acceſſit ſtudioſum qui forte ejus hoſpitio utebatur, rogavitque auxilium, Quid ſit? ille ſpe lucri ſimulat ſe habere morbi ejùs præſtantiſſimum amuletum, accipit ergo ſchedam, pingitque in ea characteres novos & inſolitos, deinde adſcribit

ſcribit literis majuſculis hæc fere verba: *Dæmon eruat oculos huic vetulæ, & foramina ſtercoribus repleat.* hanc chartam bene conſignatam pannoque ſerico involutam jubet anum ad collum appendere, prohibetque nemini mortalium det reſerandam legendamque alioquin ipſi majorem morbi vim atque adeo cœcitatem ipſam imminere, Credidit ſuperſtioſa vetula, & diligenter obſequitur; Itaque non multo poſt morbo ex cauſis naturalibus recedente, aut certe ope dæmonis mulierem in ſuperſtitione ſua confirmantis, ſanatur, ac priori oculorum valetudini redditur. Fides ſit penes authorem. Id certe non eſt dubitandum Dæmonem ejſumodi artibus ſæpiſſime ſimplicioribus illudere.

Quot ſint mundi.

IN Academia quadam celebri Germaniæ theſes erant Phyſicæ propoſitæ, & inter cæteras illa, non eſſe niſi mundum unicum. Hanc quidam ex ſcholaribus oppugnaturus. Propoſuit illud ex Evangelio de leproſis decem ſanatis, ubi uno reverſo ac gratias agente, Chriſtus Dominus quaſi expoſtulans, inquit, *Nonne decem mundi facti ſunt.* Cum ergo inquit argumentans decem mundi facti ſunt falſa eſt theſis. Præſes diſputationis cum ſtolido argumento

mento facile posset respondere, quandoquidem, ait, ex sacris literis argumentaris ex iisdem tibi respondeo: ubi mox post ea verba quæ tu jam recitasti hæc invenies. *Sed novem ubi sunt, non est inventus nisi hic unus.* Ita stulto juxta stultitiam suam responsum.

Crabrones non imitandi.

WOlfgangus Archiepiscopus & Elector Moguntinus habebat in familia sua & recreationibus hominem facetum ac semifatuum, linguæ etiam latinæ non nihil peritum, Wicelium vocabant, hunc præsente principe, Nobilis quidam exagitandum susceperat, & maxime in ignorantiam ipsius invectus, negavit ipsum scire ex regulis grammatices cujus generis esset mater, tum Wicelius enim vero, inquit Generose Domine, magna me injuria afficis qui me tam stupidum arbitraris ut istud nesciam, testor itaque præsentes omnes me istud scire ajoque matrem meam esse generis fœminini, tuam vero generis communis. Ita Nobilis maximo risu à circumstantibus exceptus, didicit deinde cautius cum fatuis conversari.

Remissio injuriarum.

COncionator quidam magnopere aliquando commendabat suis auditoribus amorem

amorem proximi & quæ huc ſpectat remiſſionem injuriarum, tandem concludens ſermonem, quis autem eſt, hodie auditores, qui libenti & prompto animo ignoſcat? quis inquam? mox reſpondens ex auditoribus muliercula quædam quæ jam diu Cœlum viro optabat; Ego inquit, Pater, ex intimo corde ignoſco omnibus, etiam virum meum trucidaturis.

Cancellarius ineptus.

PRinceps quidam Germaniæ cum in demortui Cancellarii locum, novum aliquem ſed inidonium ſuffeciſſet, & propterea oblique nonnunquam perſtringeretur ruſticos ſe imitari, ait, qui ſi caſu cultrum amiſerint aut perfregerit, bacillum tamdiu in vaginam, ne corrumpatur recondunt, donec cultrum novum & meliorem recipiant.

Quinque plus ſunt quam Septem.

PAradoxon eſt apud Arithmeticos quinque plus eſſe quam Septem, ſed effecit illud ut crederent non Arithmetici modo ſed tota Europa, Carolus QUINTUS Cæſar, quando occupata Clementem Papam SEPTIMUM obſedit devicitque.

Septimus à Quinto ſuperatur Cæſare Papa;
Nonne minus Septem; quinque fuere magis.

Advo-

Advocatus converſus.

ADvocatus quidam magni nominis, ſed qui per fas nefaſque magnas opes corraſerat, & complures ſuis fraudibus fortunis omnibus exuerat tandem ad vitæ finem pertingens, cœpit ſerio ſecum diſpicere quo tandem modo opes male partas bene collocaret, cum exitum cogitationum ſuarum nullum reperiret, adhibet in conſilium amicum, Is cœpit ſuadere, recte facturum ſi ingens Xenodochium extrui curaret, illudque amplis reditibus inſtrueret, id enim fore perfugium, viduis, pupilis, & Orphanis, quos ille hactenus per omnem injuriam ad extremam inopiam compuliſſet. dictum factum. Idem hodie rectius fecerint, præfecti militum, & Quæſtores contributionum.

Quarta Luna nati.

SIgiſmundo Imperatore per flumen equitante, equus cui inſedebat, in flumen minxit. Id ex aulicis quidam conſpicatus. En eandem, inquit, equi & heri ſeſſoris indolem. Cauſſam hujus dicti exquirenti Imperatori, idem ait: ut Equus hic flumen immeiit, ubi tamen ante ſatis aquæ eſt; ſic Imperator in eos potiſſimum liberalis eſt qui ſatis habent. Non multo poſt Imperator dicti hujus memor, duas pyxides

des ejuſdem formæ & magnitudinis, unam quidem auro, alteram plumbo implet, & illum ad ſe vocatum, utram vellet, eligere jubet. Quum infelix ille eam in qua plumbum inerat, ſumſiſſet, Imperator, Vides, inquit, non mea culpa, ſed ſiniſtro quodam tuo fato meam liberalitatem tibi nihil prodeſſe.

Faceta artificis excuſatio.

QUum Joannellus de Trezzo in opere quodam, quod Philippus II. Hiſpaniæ Rex quam primum ſibi fieri juſſerat elaborando ſegniter admodum procederet, Rex officinam (quod alias quoque ſepæ factitabat) ingreſſus, Cedo, inquit, Joannelle, ſi miniſtrum aut famulum haberes, qui quod juſſus eſſet facere, non faceret tamen: quid nam tali homine faceres? Equidem, inquit Joannellus, numerata illi mercede, quamprimum faceſſere eum jubeam, Rex quid reſponſum hoc ſibi vellet intelligens, Joannello quod debebatur, ſtatim ſolvi juſſit. Quum vero ne ſic quidem Joannellus opus maturaret, Rex ad eum rurſus veniens, Quid jam, inquit, Joannelle, ei miniſtro faceres qui accepta mercede, tamen in mora eſſet? Ego, ait Joannellus, ei jubeam, ne plus facere velit quam poſſit.

Suam

Suam quisque artem exerceat.

EPiscopum Ebroicensem Rex Franciæ Ludovicus V I. ad recensendos milites Lutetiam miserat. Id equitum magister Chabanus ægerrime ferens, Regem adit, & provinciam reformandi Ebroicensis Ecclesiæ Canonicos à Rege petit. Hoc, inquit Rex, munus à persona & conditione tua alienum est. Tum Chabanus, qui minus inquit, mihi convenit clericos in ordinem cogere quàm Episcopo milites recensere? *Ne falcem in alienam messem.*

Idem Rex quum Episcopum Carnutensem mulo insidentem, & frænum deauratum manu tenentem vidisset, Olim, ajebat, Episcopis asinum aut asinam, cùm simpli capistro, ad equitandi usum habere, satis erat. Id, inquit Episcopus, eo tempore fuit quo Reges ovium erant pastores.

Monachis intra regularum suarum cancellos manendum.

MOnachus quidam (ut est apud eundem Fulgosum) Benedictinæ familiæ à Pontifice ad Cardinalitiam dignitatem evectus & legati nomine in Germaniam missus fuerat. Sic igitur adscitis in comitatum fratribus aliquot ejusdem ordinis, iter ingreditur. Erat inter ceteros quidam frater

frater lacius, ut vocant, qui tam ab ipso Cardinali quam reliquis comitibus rogatus, & coactus fere, ut aliquid diceret, quod tam ad animi recreationem quam emendationem pertineret, quum modeste provinciam, aliquantulum, deprecatus, esset tandem ita exorsus est. Ubi ex hac vita excesserimus (quod propediem forsan futurum est). & ad paradisi ostium parvenerimus, S. ibi Benedictus ordinis nostri auctor, ad deducendi in paradisum officium nobis occurret. Ubi vero te, Domine, ita mitratum & Cardinalitio petaso tectum viderit, Equidem, dicet, tam habitum hunc quam faciem ignoro: quis tu es? Si è familia ipsius monachum te esse dixeris, statim objicet, cornua ista monachos non decere. Tandem multa excusantem janitori mandabit, ut humi prosternat, & ad rem certo explorandam, stomachum tibi aperiat: in quo olera, pisa, fabæ, & ejusmodi cibi reperti, facile te ipsius domesticum & regulę socium fuisse, fidem facient: at si cupediarum delicatorum ciborum reliquiæ sese ostenderint, dubium non est quin monachum te suæ familiæ fuisse negaturus statimque abdicaturus sit. Ecquid in his angustiis constituti respondebimus aut faciemus?

Memorabilia quædam dicta.

In hoc mundo qui non patitur, non vincit. Numus est humanæ potentiæ compendium. Veritas intellectus sive ingenii pastus est. In hac vita omne *quid*, habet suum *Sed*.

Qui in virtutis studio parvum parvi facit, nec magnum magni faciet.

Facile ei quidquid inceperit perficere, cui pecuniæ satis est.

Principum consultationes impudicarum mulierum sunt similes, quæ quanto frequentius amantibus sese applicant, tanto minus concipiunt ac pariunt.

Qui parce laudat, vituperat.

Bonum est intra aut etiam duos pedes citra metam sese continere. sic enim citius promoveberis quam removeberis.

Satisfacere omnibus longe omnium rerum est difficillimum.

Ambitio honoratum malum est.

Æquiori animo damnum quam contumeliam plerique ferunt.

Nihil durius est aut molestius, quam si quis iis quibus nec animo nec ingenio cedat, illis ipsis in rebus quibus illi inferiores sunt, cedere cogatur.

Qua

Quæ prudentem faciant.

UT perfecte quis ea quæ mundi hujus sunt sciat & sapiat, tria requiruntur. Primo ut aliquando Amaverit : secundo, ut dimicaverit : tertio ut in judicio litigaverit. Hæc qui expertus fuerit, aut etiamnum experitur, nisi quotidie prudentior evadat, fungus sit oportet.

Optimum litiū in matrimonio remedium.

ALphonsus Aragoniæ Rex dicere solebat, Tum demum plerisque molestiis liberum fore matrimonium, si maritus surdus, uxor cœca fiat.

Cui tempus, eidem vita suppetit.

MAhometus Granatæ Rex fratrem suum Abulem Hejex, ob tentatam ab eo seditionem, diu captivum detinuerat. Morti vicinus, ne idem filium regno expelleret, veritus, unum è ministris ad sumendum de eo in carcere supplicium mittit. Is eo profectus, Abulem latrunculis ludentem invenit, & Regis exposito mandato, ad supplicium sese parare jubet. Abul rogans ut duas tantum horas supplicium differretur, quum nihil impetrare posset, tandem multis precibus & obsecrationibus id saltem impetravit, ut cœptum ludum finire sibi liceret. Vix cœperat, quum ecce subitus advolat

advolat unicus, Mahometum mortuum, & in ejus locum ab universo populo Granatensi unanimi consensu Abulem Hejex Regem esse electum.

Antonius Martinus à Turcis captus, ut vitam redimeret Sultano rem admirabilem sese effecturum, nempe elephantem intra decennium humanam se docturum linguam promisit. Mirantibus amicis, & ne plus promittendo quam præstare posset, supplicium multo acerbius sibi adscisceret, monentibus, Sinite hoc, inquit, meo modo me facere. Intra decem illos annos aut ego, aut elephas decesserit.

Vita longa unde.

ITalus quidam centum & quindecim annos natus, & illa ipsa ætate mirum in modum sanus adhuc & vegetus, à Cardinali quodam rogatus, quibus remediis vitam ad tam multos annos produxisset, respondit:

Col mangiar broccoli,
Portar à ipiedi zoccoli,
In testo capello,
Pochi pensieri in cervollo, id est,
Cibum bonum manducando,
Pedes socculis velando.
Caput sedulo tegendo,
Curas omnes fugiendo.

Quis stultus dicendus.

CHristophorus Madrutius Cardinalis illud in sermone frequenter usurpabat; Non eum stultum dicendum, qui stulte quid faciat, sed qui, quæ stulte fecerit, tacere ipse non possit.

Ridiculum Epitaphium.

MArtinus Ianes Barbuda Alcantaranæ militiæ in Hispania magister, sepulchro suo hæc verba incidi jussit: *Hic situs est Martinus Ianes, in cujus pectus nullus unquam metus intravit.* Hoc Epitaphium quum ad Carolum V. Imperatorem relatum esset, facete, Credo, inquit, Equitem hunc nunquam candelam ardentem digito attigisse.

An prælio confligendum.

QUum inter homines militares quidam Principis mentionem fecisset, qui supremo militiæ suæ Duci ditionem ita tuendam commiserat, ne in prœlium cum hoste descenderet: Marchio Savornianus, Hoc, inquit, nihil aliud est quam potestatem alicui facere ut vincatur, non vero ut vincat. Quum enim victoriæ momenta sæpe magis in occasione quam viribus posita sint, qui ad prædictum modum ducis imperium circum scribit, quid aliud facit, quam quod

ipsum,

ipſum, quaſi ligatis manibus, adverſario occaſione recte utenti, ad vim ac ludibrium objicit atque exponit?

Quis optimus comes.

EJuſdem & hoc eſt: *In magnis periculis meliorem comitem haberi non poſſe, quam animum fortem & audacem.*

Quanti faciendũ Ducis in bello imperium.

BElli ad Tunetum contra Turcas adminiſtrandi ſummam Carolus V. Imperator Alphonſo Vaſtio demandarat: qui quum Turcas ſigna propius inferentes conſpexiſſet, Imperatori, qui inter primos provolaverat, inquit: Quandoquidem Veſtra Majeſtas me ſummo hujus belli hodie præfecit imperio, pro eo volo ac jubeo ut hinc ad mediam aciem te recipias, ne forte unius globi ictus non victoriam tantum & omnia noſtra conſilia corrumpat, ſed etiam certam nobis omnibus pernicem afferat. Ad hæc ſubridens Imperator, Tuum quidem, inquit, imperium lubens accipio; à globo aliquo mortifero non eſt, ut mihi metuas, æquidem hoc teli genere nullus Imperatorum eſt exſtinctus.

Non tergum ſed frons hoſti obvertenda.

COnſalvus ille, qui *magni Capitanei* nomen meruit, quum Gallorum impetum & fero-

& ferociam cunctatione & quorumvis laborum tolerantia vincere decrevisset, citra flumen Garilianum ad pagum Cinturam castris positis, exercitu continuis pluviis & fluminis eluvione vehementer vexato, quibusdam ut Capuam castra transferret suadentibus, præsertim quum hostis plerisque rebus jam superior esset, Ne hoc Deus umquam sitit, inquit, ut hostem ego fugiam. Immo jam nunc unum pedem propius hostem, sepultum me malim, quam paucos passus retrocedendo, vitam vel ad centum annos prorogare. Et hac quidem constantia hostem tandem Consalvus fregit & victor discessit.

In bello nihil procrastinandum.

SElimus I. Turcarum Imperator, eum sapientem esse negabat, qui rei deliberatæ exsequutionem differet: quum morâ plerumque occasiones corrumpantur, & impedimenta accumulentur. Tempus quidem acerbis fructibus maturitatem, at maturis petrudinem affert.

Cum ætate fortuna mutatur.

JOannes Jacobus Medices Marchio Marinianus, quum in Metensi obsidione Carolum V. Imperatorem, ob exiguam boni successus spem, cogitabundum ac tristem

vidiſſet, Quare, inquit, ô Imperator, tantopere te affligis? An neſcis, *Fortunam malas & laſcivas mulieres imitari, quæ deſertis ſenibus, Juvenibus ſeſe applicare ſolent?* Idem illis ipſis annis Joannes Andreas Doria, fruſtra tentato Algerio, expertus eſt.

Non multum ſapiendum in bello.

RAdigeri Bellagardæ E. M. illud celebratur: *In bello non valde ſapientem eſſe oportere.* Cujus dicti hęc forte ratio eſt, quod qui caute admodum procedunt, omniaque momenta diligenter excutiunt, tantas ſæpius inveniunt difficultates ut ab incæpto deſiſtant, quas ſtrenui & cordati ut plurimum vincunt.

Bella quibus modis conficiantur.

ALphonſus Rex duobus modis bella confici ajebat, Præveniendo & Divertendo: quorum illo hoſtis confunditur, hoc vero ejuſdem vires diſtrahuntur, ſi iis incommodis quæ alter a ſe divertit, objiciantur.

Qualia pleraque hodie bella.

MOnlucius Valentiæ Epiſcopus Conſtantinopoli revertens, per Budam facto itinere, Baſſam ſiue Præfectum de induciis certiorem fecit, & ut eas fideliter ſervaret, monuit. Ad hæc Baſſa, Equidem ſi me

si me vero cum hostibus bello occupatum offendisses, fateor nuncium hoc mihi, qui armis quidquid sum debeo, valde ingratum futurum: at ut verum dicam, hactenus nec Romanorum Regis vicarius, nec ego, nec utriusque nostrum milites ullum bellum, nisi cum armentis, gregibus, & miserorum rusticorum fortunis gessimus, cujus jam sane dudum me piget ac pudet: eoque nomine multum me tibi & aliis quorum opera pax hæc conciliata est, debere profiteor, quod tandem latrocinio huic (sic enim potius quam bellum nominem) tam à religione quam conditione mea plane alieno, honeste finem imponere licet. Verba non Turca, sed Christianismo milite digna.

A Deo victoria.

CArolus V. Imperator, dissipatis Protestantium copiis, & capto Saxone, Julius Cæsar, ait, celeriter ex sententia confecto bello, dixisse fertur, *Veni, Vidi, Vici,* ego vero sic dicam: *Veni, Vidi, Deus Vicit.* Modestam profecto, & Christiano Imperatore dignam vocem.

Homines fortunam sequuntur.

IDem Imperator jam senex, regnis omnibus Philippo Filio traditis, in Hispaniam nauigare, & quietam ibi ac quasi monasti-

cam agere vitam conſtituerat. Dum Fliſſingæ in Selandia commodum ventum exſpectat. Seldius ad eum venit, à Ferdinando fratre legatus. Cum eo multam in noctem producto ſermone, Imperator tandem ſignum ſuis nola dat, ut ſcil. facem aliquis, dum ille digreditur, præferret. Nemine comparente (alii enim cubitum, alii aliò conceſſerant) Imperator arrepto cereo, Seldium quamvis reluctantem, per ſcalas ipſe deducit, ac digrediens. Hoc, inquit, Seldi, olim meminiſſe te velim, eum Imperatorem qui tot ſatellitibus quondam ſtipatus, immo tot legionibus cinctus fuerat, jam ſolitarium relinqui, & à domeſticis quoque deſeri, eumque cui tot annos tu ſervieras, jam tibi ſervire ac cereum præferre Ita nimirum comparatum eſt, *Ut plures orientẽ ſolem adorent quã occidentẽ.*

Idem jam digredienti Seldio *Sentio*, inquit, *Dei manũ ſuper me, cui reluctari nolo.* Potuit hic Imperator cum Ovidio dicere:

En ego paucis quondam munitus amicis,
Dum flavit velis aura ſecunda meis,
Ut fera nimboſo tumuerunt equora vento.
In mediis lacera nave relinquor aquis.

Caroli V. Imperatoris dicta quædam.

EJuſdem dicta quædam ſapientiſſimè ab iis qui vitam ipſius deſcripſerunt, celebran-

lebrantur: quorum præcipua hæc ſunt.

Quem admodum Saturnus planetarum ſupremus omnium tardiſſime circum vertitur, ita Principibus convenit nihil præcipitanter aut inconſiderate agere.

Quemadmodum Sol tam egenis quam divitibus æquali modo ac menſura lumen diſpenſat, ſic Principum eſt, ſine ullo perſonarum reſpectu ſubditorum cauſſas examinare, & æquabili juſtitiæ & clementiæ temperatione judicare.

Sicut pleraſque Solis eclipſes magnæ rerum mutationes & ſeditiones ſequuntur, ita ex Principum vitiis etiam non maximis, multa & maxima incommoda ad ſubditos redundant.

Quemadmodum idem Sol ceram liquefacit, lutum vero indurat: ſic Principum clementia & manſuetudo quoſdam meliores, quoſdam vero deteriores facit.

Quemadmodum Luna quanto ſoli eſt proprior tanto minus irradiatur, ſic nonnulli quanto magis Principibus ſunt familiares, tanto minus locupletantur.

Sicut Luna res inferiores, non quod major ejus vis ſit quam Solis aut reliquorum planetarum, ſed quod à terra propius abſit, præcipue movet ac mutat: ſic tam belli quam pacis tempore multum intereſt utrum Princeps præſens ſit vel abſens.

Quemadmodum fulmina quædam æs &

ferrum liquefaciunt, non tamen ceram, aut mollia: sic Dei & Regis manus superbos ac feroces domat, humilibus vero & subjectis parcit.

Tantus hic quantum pauca retro sæcula viderunt Imperator, en quam ignobili Epitaphio, & cum symbolo ipsius *Plus ultra*, parum congruenti decoratus sit! quod quidem uti alii adscripserunt, ex scribo.

Carolus Quintus hic jacet intus,
Ora pro eo bis aut ter Ave Maria & Pater noster.

Humanæ vitæ miseria.

SAladinus innumeris fere potitus victoriis, quum jam vitæ metam attigisse se animadverteret, post mortem suam, linteum hastæ impositum per universa castra circumferri jussit, proclamante præcone *Saladino, Syriæ, Judææ & Ægypti, &c. Regi ex omnibus victoriis, tropæis, opibus, thesauris, nihil nisi hoc reliquum mansit.*

Omnia initia tenuia.

AD Maximilianum II. Imperatorem quidam venerat, rogans ut veteres scripturas & archiva, ut vocant, domus Austriacæ inspiciendi sibi copiam facere vellet; quippe qui illius originem ab antiquissi-

quiſſimis uſque temporibus deducere conſtituiſſet. Quæ cauſſa, inquit Imperator, ad hoc inſtitutum te impellit? Deſiderium, ait alter, Veſtræ Majeſtati & univerſæ Sereniſſimæ Auſtriacæ familiæ inſerviendi. Tum tibi, inquit Imperator, laboris hujus & ſervitii gratiam lubens facio: ſiquidem periculum eſt, ne nimis accurata illa diligentia, tandem ſutorum aut ejuſmodi aliquem familiæ noſtræ conditorem exterebres. Quo quidem reſponſo manſuetiſſimus Imperator eorum vanitatem irriſit, qui à Trojanis & neſcio quibus originem ſuam repetere volunt.

Natalium obſcuritas nemini probro eſt.

ISaac humili loco natus, ſub Bajaſite Turcarum Imperatore militari virtute ſummos honores conſequutus, tantum abeſt ut natalium obſcuritatem ſibi probro duxerit, ut etiam in atrio, ubi cauſſis audiendis operam dabat, ligonem ſuſpenſum ſemper præ oculis habuerit, eundemque filiis ſuis crebro commonſtrarit, hæc verba inculcans: Ecce prima ſtirpis veſtra arma & inſignia, quæ quoties adſpicitis, & gentis meæ ignobilitatem cum ſumma quo jam fungi me videtis, muneris dignitate comparatis, toties calcaria vobis addi putate, ut & ipſi veſtra virtute vos Imperatoris no-

ſtri liberalitate & beneficentia dignos exhibeatis.

Nobilitas an doctrina præferenda.

SIgiſmundus Imperator, Conſiliario uſus eſt Juriſconſulto quòdam Georgio Fiſcello, quem & equeſtri dignitate ornavit. Is una cum Imperatore ad Concilium Baſileenſe profectus, quum aliquamdiu dubitaſſet, utrum Doctorum ſive Juriſconſultorum, an vero Equitum collegio ſeſe aggregaret, tandem cum Nobilibus ut honoratioribus conſedit. Imperator ibi hominem conſpicatus, ô te ſtultum, inquit, qui Milites ſive nobiles Doctis præferendos cenſes! mihi quidem è gregariis militibus vel mille Nobiles & Equites uno die creare facile eſt; at vel mille annis unum Doctorem non fecero.

Par pari.

POëtices Leo X. Pontifex & ipſe ſtudioſus, & liberalis fuit Mæcenas. Erat tum Romæ inter cæteros quidam Andreas Maro, qui ob exprompτam condendi carminis vel potius verſificandi facilitatem, quum ſtans pede in uno flueret lutulentus, & multos ex tempore verſus recitaret, Archipoëtæ nomen conſequutus fuerat, Is quum ad Pontificem veniſſet, ab eo invi-

tatus, sequentem versum gloriabundus, nihil arrosis unguibus effudit:

Archipoëta facit versus pro mille poëtis.
ibi pontifex non minus facili vena sequens Pentametrum subjunxit:

Et pro mille aliis Archipoëta bibit.

Titulorum insolentia:

VIllargeus non minus nobilis quam doctus & facetus Eques, Emanuelis Philiberti Sabaudiæ Ducis nomine apud Maximilianum II. Imperatorem Legati munere aliquamdiu cum laude functus, à Principe suo domum revocatus, Imperatorem die pluvioso & nubilo valedicendi causa accesserat. Imperator, Quæ te, inquit, necessitas tam obscuro & nubilo die iter ingredi cogit? Tum Villargeus, Nubes, inquit, istas obscuras nihil metuo, quum tam Germaniam quam Italiam Majestas Vestra multiplici Serenitate impleverit. Indicans eorum Principum multitudinem qui titulum hunc usurpant.

Alphonsi Ferrariæ Ducis Secretarius ejusdem Ducis jussu ad dominum quendam in Italia litteras scripserat. Non ignarus vero quam vane ea in re quidam curiosi sint, adeo ut si vel apex à titulo, quem ipsi sibi vindicant abiit, ipsas statim litteras rejiciant & remittant, vel certe tamquam

insignem injuriam sibi factam interpretentur: Ducem adit & de titulo literis inscribendo rogat, Dux, *Magnifico*, ait inscribe. At ille: hoc inferius hominis hujus conditione aliquantum videtur. Ergo, *Illustri.* Et hoc, ait Secretarius, parum conveniens est. Tum Dux indignabundus, Quin censeo, inquit, ut ei Domini Dei titulum ad scribas.

Sixtus V. Pontifex ex obscuris natalibus ad Pontificatum evectus, per jocum ex illustrissima domo originem se ducere ajebat. Eam enim in qua ipse natus sit (in Monte alto ignobili oppidulo) per mille rimas & fissuras admisso solis lumine, totam uno momento collustrari.

Facetum cujusdam factum.

REx quidam in aula sua hominem alebat, eum tantum in finem, ut si quid rediculeaut stulte factum esset, in Commentarios referret. Incidit negocium, ut Regi nuncio opus esset, qui literas quam citissime Romam perferret. Plerisque ob nimis breve tempus præstitutum, tergiversantibus, ac nihil certi promittentibus, tandem quidam prodit qui intra præfinitum tempus id facturum se recepit. Rex lætus, continuo homini mille ducatos numerari, & quantoties eum expediri jussit,

ea conditione ut si promissa non impleret, pecuniam omnem redderet. Factum hoc quum Commentator ille in librum suum retulisset, Rex accersit hominem, cur ita fecerit rogat, Eam ob caussam inquit ille quod ut intrà tempus constitutum Romam quis perveniat, fieri non potest: tum quod mille ducati numerati sunt, ubi centum satis fuissent. Tum Rex, si ille quod promisit non præstiterit, & pecuniam uti conventum est, mihi reddiderit, æquum erit ut totum hoc quod scripsisti inducas, & è libro deleas. Equidem, ait alter, vestrum hoc factum scriptum manebit, quod ille pecuniam vobis reddiderit, quod si fecerit, inducto vestro, stultum illius factum adscribam.

Ars arte delusa.

PAtavinam præfecturam Fabio Grimano Serenissimæ Venetæ Reipublicæ nomine administrante, Studiosi quidam tenebrionem pannosum & famelicum decem scutatis conductum, subornarunt, ut dicto præfecto è templo exeunti occurreret, cum osculo manibus impresso salutaret, ac tandem fratrem appellaret. Hac salutatione & verbis nihil omnino commotus Grimanus, comiter eundem resalutat, & secum in prætorium ducit: ubi intellecta totius rei

ſerie, portas urbis ſtatim obſerari jubet, & Studioſos omnes quorum conſenſus ad hanc rem intervenerat ad ſe vocat. Quum illi comparuiſſent, ſereno vultu, Ipſorum, ait, comitate & diligentia ſibi hodie fratrem repertum, ſed adeo egenum & nudum, ut ad eum, uti fratre dignum ſit, ornandum, non paucis nummis opus ſit. Velle igitur, ut quandoquidem ipſi in fratre reperiendo non levem adhibuerint diligentiam, jam quoque in eo exornando pari utantur liberalitate, ac ſinguli certam pecuniæ ſummam ſtatim dependant. Excuſare illi ſe, deprecari, obſecrare denique, ut quod joco & juvenili laſcivia commiſſum eſſet, indulgeret: at ille pertendere, opus eſſet fratri veſte, ſumptu, nec prius abeundi illis copia facta, eſt, quam centenos ſcutatos nudo illi ſinguli numeraſſent.

Optimum conſilium Turcam oppugnandi.

BOnonienſis quidam è plebe Vaneſio Adriano VI. Pontificis domeſtico nunciari juſſerat, habere ſe rem ſecretam ad Chriſtianæ Reipublicæ utilitatem in primis pertinentem, quam Pontifici coram indicare ſtatuerit, ſi viatico juvaretur. Quid fit? Accepto viatico, Romam venit: ad Pontificem introducitur. Secretum exſpectans? Id fuit; ad evertendum Turcarum imperium,

rium, & magno terreſtri exercitu, & claſſe quam optime inſtructa ſimul opus eſſe. Joco dictum hoc putabis; at perfecto ea in re nemo quiſquam melius conſilium dederit, aut majus ſecretum revelarit.

Fures non facile defendendi.

THoma Moro in Anglia pro tribunali ſedente, crumeniſecæ aliquot & id genus furtifici homines producti ſunt & accuſati. Ibi aſſeſſorum unus, vir gravis & ſenex eos qui reos illos accuſabant graviter reprehendit, quod in cuſtodiendis crumenis & aliis ſuis rebus tam negligentes fuiſſent; atque ita furto occaſionem ipſi præbuiſſent Hujus importunitate offenſus tum Morus, judices admiſit, ſequenti vero nocte unum excerptis illis ad ſe adduci juſſit & quid fieri vellet, commonſtravit, impunitate, ſi id feciſſet, promiſſa.. Sequenti die Morus iterum pro tribunali ſedens, primum eum quocum ante egerat, produci jubet. Multorum furtorum accuſatus, facilem ait ſibi purgationem, modo vel ipſe Judex, vel Aſſeſſorum aliquis ſecreto aures ſibi præbere vellet, revelaturum enim aliquid quod ipſorum omnium intereſſet. Tum Morus unum ex Aſſeſſoribus eligendi poteſtatem fecit; ille vero ſeni illi heſterno ſuo Advocato, rem omnem aperturum

turum se dixit. Sic igitur cum illo seorsim abscedens, auri nescio quid insusurrat, interim vero marsupium ejus quærit, & inventam aufert. Illo jam ad subsellium reverso Morus hominem in carcere attineri ait, qui fame periret: ei rogare uti Assessores parva stipe subveniant. Sic igitur singulis manum ad crumenam admoventibus, senex quoque ille marsupium suum quærit eoque non invento, vehementer commotus, rem indignam exclamat, crumenam sibi nescio quomodo periisse, & eo ipso in loco ubi jus dicitur, furto ereptam. Tandem Morus rem omnem ei exponit, monens ne posthac tam accerbe reprehenderet eos quibus tale aliquid contingeret? neve furum & crumenisecarum susciperet patrocinium.

Et stulti sapiens sæpe verbum.

FRrancisco I. Franciæ Rege (aliis etiam idem adscribi non nescio) ad Italicam expeditionem sese accingente, inter duces &consiliarios diu disceptatum fuit, quæna m potissimum via esset ingredienda. Id deliberari audiens quidam Amaril nomine, quo Rex pro morione utebatur, Mihi, ait, ô Rex, consilia hæc vestra minime placent: Cur ita? Rex inquit. Eò, respondit ille, quod omnes consultant quomodo Italiam

liam ingredi; at nemo quomodo rursum inde egredi queamus. Periculum ergo est ne manendum ibi nobis sit. Si verum hoc est, augurium sane fuit, Rege eo in bello ad Ticinum capto. Nimirum *non olitores tantum sed & stulti sæpe opportuna loquuntur.*

Quantum prosit sæpe argutum commentum.

APud Parvanos moris est, ut defuncto principe è ministris quidam tanquam comites addantur, qui scilicet in altero illo Mundo eidem serviant & consueta ex hibeant ministeria. Lusitanus quidam, altero oculo orbatus, & à barbaris captus, hero suo aliquamdiu diligenter ministraverat: quo mortuo, summo erat in periculo, ne eum comitari cogerent. quod tamen arguto commento discussit & evasit. Ajebat, eos qui in altero illo Mundo sunt, ubi herum suum viderint tam deformi ministro comitatum, minus honorifice de eo ejusque statu & conditione censuros: melius ergo fore si ministrum ei addant omnibus membris integrum. Quæ ratio quum barbaris justa videretur alia veluti succidanea hostia defuncto data fuit.

Ita & damnum sæpe prodest.

Non facile fidendum

QUum nescio quis Laurentio Medici dixisset, Hieronymum Riarum Comitem

mitem Imolam Regi, Regem vero eidem Ducatum in regno suo dare constituisse. Videat ille, inquit, ne falsum Ducatum accipiat.

Eadem argutia Bartholomæus Colionus Venetæ militiæ Præfectus adversus Franciscum Sfortiam usus est, Quum enim hic misso Simonetto eum ut ad se redire vellet, invitasset, Colionus vero quietam deinceps vitam agere sibi constiturum dixisset: Simonetta, At scintu, inquit, quid herus meus dicturus sit? Te nimirum magnum esse & fortem hominem, at qui millenis aliquot Ducatis vinci se passus sit. Dicat ille, inquit, quod vult. hoc si dixerit, tu ei meo nomine dicas, multo turpius fecisse, qui non millenis aliquot, sed uno Ducatu vinci se passus sit. Allusit ad Ducatum Mediolanensem, cui inhians Sfortia, ad defensionem ejus adscitus, medio bello contra eos quos tuendos susceperat, arma convertit. *Si dices quæ vis, audies quæ non vis.*

A sacris manus abstinendæ.

CAmeracum negocii cujusdam caussa Marusinum hominem militarem Ludovicus XI. Franciæ Rex ablegarat. Quum inde Marusinus insigni torque aureo, qui ex sacro auro Ecclesiæ Cameracensis reli-

quiis

quiis detracto confectus dicebatur, donatus revertisset, & quidam Marusini sodalis ejus inspiciundi gratia manus admoveret, Rex, Cave, inquit, attingas: res enim sacra est.

Idem Benniensis monasterii Abbatem rogaverat: ut Abbatia sua cederet. At ille, Quadraginta, inquit, annos primis duobus Alphabeti litteris A. B. (Galli enim sua lingua *Abbe* Abbatem dicunt) dicendis insumsi, quæso ut duabus sequentibus, nimirum C. D. (*Cede*) dicendis, totidem annos mihi concedere velis.

Nimia familiaritas Principi indecora.

FRidericus Urbini Comes tam carus erat subditis suis, ut quacunque iter faceret, ab effusa undique utriusque sexus & omnis ætatis multitudine, cum plausu & lætitia exciperetur: quam quidem ille benevolentiam singulari ac pœne indecora Principi comitate alebat, non modo neminem à colloquio suo excludens, verum etiam ultro obvios compellans, & pileum quasi continuo manu tenens. Hinc Octavianus Ubaldinus, Comiti familiaritate & necessitudine conjunctus, si quando hominem valde negotiosum & festinantem conspiceret, eum Comitis Friderici pileo occupatiorem esse dicebat. *Nimia familiaritas parit contemptum.*

Vis Juvenum, consilia senum.

LUdovico XII. de bello Venetis inferendo deliberanti, quidam negocii difficultatem proponens dixerat, Rempublicam illam à multis prudentissimis Senatoribus administrari, eoque non facile contra eos bellum suscipiendum. Ludovicus, Habeant illi, inquit, senes suos prudentes, ego vero tot stultos adolescentes cum illis committam, ut parum in sapientia sua præsidii sint habituri.

Libere dictum libere acceptum.

FLorentiæ civis fuit, opulentus quidem; sed in victu, vestitu & omnibus rebus perparcus. In eum quum Cosmus Medices aliquando incidisset, & quod tam parce ac pæne sordide viveret, reprehendisset, rogans, Quem in usum tantas opes congereret; si uti iis nollet? Ille mordaciter, Eò inquit, ut quando tributum à Vestra Excellentia imperatum fuerit, habeam unde id solvam. Hujus dicti libertate nequaquam offensus est Cosmus, sed quod tributum aliquando civibus imperaret, id non nisi summa necessitate se coactum facere excusavit.

Liberalitas hoc tempore inusitata.

EObani Hessi quum magnum fuit ingenium, tum insignis in Poëtica arte facultas. Ei aliquando Nobilis Gualterus nomine, duos boves promisit, si dum equum ipse ascenderet, versum ex tempore componeret. Tum Eobanus sine ulla mora in ipso vestigio versum hunc protulit:

Ascendat Gualter, veniat bos unus & alter. atque non multo post promissos sibi boves accepit.

Facilis Principibus est excusatio.

IN Italia Princeps domino sive toparchæ vicino magnam ditionis partem eripuerat: hocque suum factum circummissis undique ad reliquos Principes literis, & processu contra miserum illum formato, excusaverat. Quum inter alios idem ad Ferdinandum Medicem magnum Hetruriæ Ducem eo nomine legatum cum literis misisset: Dux legatum per dies aliquot honorifice tractavit, ac tandem cum literis demisit, in quibus nihil præter verba, ut inter Principes moris est, benevolentiæ & officii plena, perscriptum erat: iisdem vero literis adjunctus erat contra Legatum illum processus, ut vocant, quo is homicidii Florentiæ commissi arguebatur.

Voca-

Vocatus hic ad Principem, inſpecta ſcriptura, teſtimoniis & quæ eo pertinent, primum admiratione obſtupuit, mox per omnia ſacra pejeravit, falſo ſe ejus criminis inæmulari, immo nihil tale umquam ſibi in mentem veniſſe. Tum Princeps de Legati innocentia nihil dubitans, ſtatim Ferdinando reſcripſit, mirum ſibi videri inquies, quod miniſtrum ſuum tam enormis, ſed conficti criminis, inſimulare non dubitaret. Ad hæc Ferdinandus ita reſpondit: *Facile eſſe cuivis Principi in ſuo imperio, quemcunque, etiam bonum & innocentem, non accuſare ſolum ſed etiam condemnare.*

Non impediendum Judicis officium.

JAcobo Caviceo Ferrarienſi Eques quidam magnæ auctoritatis obſtitit, quo minus libere exercere munus ſuum in re quadam poſſet. Caviceus palatium, ac deinde Princeps cubiculum ingreſſus, etſi Principem cum multis aliis adſtantibus præſentem videret, nilominus ubi princeps eſſet, quæſiit. Tum Hercules, Non ego ſum Princeps? Non pol, inquit Caviceus, ſed is arbitror, qui juſtitiam & iuriſdictionem impedire poteſt, Princeps eſt. Subriſit Dux, ac ſtatim ne quis ullum ei impedimentum in munere ſuo exercendo adferret, edicit.

Idem

Idem duobus de re nihili litigantibus, ad circumſtantes, Numquid horum alter inquit, hircum mulgere, alter cribrum ſupponere videtur?

Querenti cuidam, pluresne vivi eſſent an mortui; Vivi, inquit, mortui enim non ſunt.

Alii de rebus inviſibilibus multa blateranti, Dic mihi, inquit, quid illud ſit quod non videt? & ſi videat, non amplius futurum ſit. Illo hærenti, Cœcus eſt, ait qualis tu es, qui non videt: ac ſi videret, non amplius cœcus futurus ſit. Sic tu ſi mores tuos pervideres teque ipſum noſceres, ſine dubio operam daturus eſſes, ut quaſi in alium hominem te transformares.

Cuidam artem ſuam jactanti, & in ea ſe Primum & quaſi Solum eſſe dicenti, Tu inquit, ſi primus ſis, ſolus eſſe non potes: ſin ſolus, jam non es primus.

Amamus etiam loca, ob beneficium.

LAdislaus Rex Neapolis, amiſſo regno Cajetam ſe recipit, ibique communi civium ſumptu aliquandiu fuit ſuſtentatus. Recuperato deinde regno, idem Cajetanos tanto amore & benevolentia proſequebatur ut nemini qui ab ipſo aliquid peteret, quidquam negaret. Hinc agaſonis cujuſdam jocus, Felicem aſinum ſuum fore dicentis,

centis, si Cajetæ natus fuisset, siquidem Rex vel oppidi vel arcis præfecturam ei sit demandaturus.

Periculum responso discussum.

RIxa inter Gabrielem Zapatam & alium nobilem inter ludendum orta, alter sequenti mane Zapatam ad duellum provocavit, utque ad sextam horam constituto loco præsto esset, nunciari ei jussit. Quid, inquit Zapata, hoc rei sit? Dic ei qui te misit, me more meo ante undecimam rarò è lecto surgere: inde cogita, an tam mature nidum relinquere velim, ut corpus & membra mihi mutilari sinam? Sicque iram in risum vertit.

Duellum alio modo vitatum.

GAllus Genuatem, quod in familiæ suæ ut dicebat, injuriam, eadem insignia, usurparet, ad duellum provocavit: nec detrectavit Genuensis, sed ad condictum locum venit: deinde Gallum rogans quid illud esset quod in clypeo ostentaret? quum Gallus bovis caput dixisset. Nihil, inquit, opus est ut armis dimicemus. Mea enim insignia non bovis, sed vaccæ caput præferunt.

Quæ ab amicis petenda.

PUblius Rutilius ab amico ut in re parum honesta adjuvare se vellet rogatus; statim id facturum se negavit. Illo dicente, quid ergo tua mihi opus est amicitia, si amici officium mihi præstare nolis? Immo, inquit Rutilius, quid tua mihi opus est si meis moribus parum digna, à me petere velis? *Amicus usque ad aras: à quo Honesta tantum petenda.*

Stultorum plena sunt omnia.

JUlius Neapolitanus ministrum habuit, quem ob ingenii tarditatem Stultorum regem appellare solebat. Hic iratus regem aliquando hero, Utinam, inquit, quem me dicis Stultorum rex essem! Scio equidem totius orbis Monarchas me potentia longe superaturum. Immo tu ipse inter subditos meos non postremus futurus sis.

Reus argute defensus.

IN capitis judicio Advocatus quidam reo datus, judices rogaverat, Annè bonum illum hominem sibi defendere per ipsos liceret. Annuentibus illis, ad regium Procuratorem conversus idem rogat. Quo & ipso assentiente, Facere profecto aliter non potestis, inquit, quin hominem hunc absolvatis, utpote quem bonum esse, ipsi ultro confessi

feſſi eſtis. Atqui boni in furacem ut agantur, minime permittendum eſt.

Qui totum habere cupit, totum ſæpe perdit.

BOnam argenti ſummam quis certo loco in terram deforderat, nemine conſcio, præterquam vicino quodam, intima familiaritate ipſi conjuncto, qui fidem non ſervans, noctu theſaurum effoſſum ſecum aſportavit. Alter ille ſpoliatum ſe videns, illumque ipſum, uti erat, furti auctorem eſſe ſuſpicatus, nullo triſtitiæ ſigno oſtenſo, ſed vultu ad hilaritatem compoſito, vicinum adit, inquiens. Fortunam quotidie ſibi magis magiſque eſſe propitiam, utpote quæ novas ſibi divitias objecerit: eoque ſe ſtatuiſſe ſequenti nocte illo ipſo in loco ubi ante theſaurum defoderat, alteros mille ducatos recondere. Vicinus tamquam vulturius prædæ huic omni inhians, quam primum ad locum illum proficiſcitur, & theſaurum ablatum reponit, poſtridie unà cum alteris illis mille ducatis, & cum omni pulviſculo, ut ita dicam, converriturus & abliturus. At ille argentum illud prius ſecum domum aſportavit; atque ita vulturium hunc vicinum ſuum lepide deluſit.

Iudicia

Judicia muneribus corrupta.

JUdex quidam à litigante cadum oleo plenum dono acceperat, paulo poſt adverſarius ejus eidem judici porcum præpinguem dono mittit. Lata contra priorem ſententia, quum ille judicem tamquam ingratum & promiſſi parum memorem accuſaret, judex, Ne, inquit, id mirum tibi videatur. In meas enim ædes porcus irrupit, qui everſo cado, oleum mihi omne perdidit: ex quo factum eſt, ut doni tui plane fuerim oblitus, Ita hic vere *oleum*, quod dicitur, *perdidit.*

Coſmi Medicis ingenium.

COſmi Medicis, ejus qui primus familiam ſuam ad pene regium faſtigium extulit, ut multa prudenter atque etiam aſtute facta, ita multa quoque ſapienter & argute dicta celebrantur. Ei quum proſcriptus quidam ſive exſul Florentinus nunciari juſſiſſet, Gallinam jam ovis incubare, conſilia innuens quæ contra Coſmum à ſe & aliis cuderentur: Atqui, inquit Coſmus, extra nidum pullos illa non facile excluſerit.

Aliis nequaquam ſe dormire ſignificantibus. Facile, inquit, hoc credidero, quippe, quibus ſomnum ego & quietem jamdudum interpellavi.

Ejuſdem & hoc eſt ,: Imperia Pater noſtris non adminiſtrari.

Quum morti vicinus oculos fere aſſidue clauſos teneret, uxori cauſſam roganti, Ideo facere dixit, ut quod poſt hoc ſemper faciendum eſſet, illud jam facere conſueſceret.

Mendacium quod & in quibus ferendum.

PLato omne mendacium deteſtandum, in Medio tamen aliquo modo ferendum dicebat. Notum eſt illud:

Quod medicorum eſt,
Promittunt medici.

Æneas tamen Sylvius, qui poſtea Pontifex Pius II. nomine fuit, jam morti vicinus, medicis ſemper meliora promittentibus, *Hæc etiam* inquit, *Principibus miſeria eſt, ut ne in morte quidem aſſentatoribus careant.*

Paci quæ maximæ infeſta.

PEtrarcha dicere ſolebat, Pacis hoſtes quinque infeſſimos apud nos habitare, Avaritiam nempe, Invidiam, Iram, Ambitionem, & Faſtum ſive Superbiam, quibus tamquam ſeditioſis civibus è civitate ejectis, ſine ulla interpellatione Pax perpetua Mundo futura ſit.

Hono-

Honores mutant mores.

BEnedictus Albizius tam nobilitate quam doctrina juvenis clarissimus, amicum Cardinalitia nuper dignitate ornatum gratulationis ergo accesserat. Quum vero superbus ille homo Albizium se non agnoscere simularet, Albizius pro gratulatione talem orationem exorsus est. Pro amicitia quæ olim inter nos fuit, huc veni ut de fortuna tua quæ ad tantum te honorem evexit, condolerem potius quam congratularer. Video enim quamprimum vestrum aliquis ad tam altum locum ascendit, malam quandam fortunam & visum, & auditum & omnes fere sensus vobis eripere, sic ut tantum pristinos amicos, verum etiam vos ipsos agnoscere nequeatis.

Sumtus male collocati.

FLorentino quodam se venditante quod multa scutatarum millia literis discendis comsumpsisset, Alphonsus Pazzius, Si inquit quem reperias qui centum tibi pro eo quod didicisti reddere velit, sine omni cunctatione argentum accipito: innuens, doctrinam sumptibus minime respondere.

Paupertas secura est.

NObilis quidam Placentinus, consumptis fere omnibus fortunis, in magna

paupertate vitam ſuſtentabat. Is noctu fures quoſdam in domo ſua deprehendens, Quid vos, inquit, ſtulti homines hic noctu aliquid inventuros putatis, ubi ego interdiu nihil invenire poſſum?

Amoris remedium.

PAupertatem optimum eſſe Amoris remedium quidam dixit; aut certe Tempus. De vi quidem amoris Virgilius:

Omnia vincit amor, &c.

Quam quidem Merlinus Cocalius facete, ut omnia, his verſibus deſcribit:

Heu quia troppus amor ſavios matteſcere cogit.
Et quis erit tantus qui hunc prendere poſſit aſellum?
Cui paniæ nullæ, cui trappola nulla repugnat.
Cæſar erat tam bravus homo, qui ſubdidit orbem:
At mulier ſcanfarda illum ſubjecit amori.
Aloides validus qui ſpallis more pilaſtri
Caſcatura ſuſum tenuit ſolaria cœli.
Femineam ſoccam, rejecta pelle leonis,
Induit, & mazzam poſuit, fuſumque piavit,
Fortem Samſonem qui ungui ſpaccare ſolebat,
Dentatos porcos, tigres magnoſq; leones;

Tandem

Tandem imbriagum vilis putanella tosavit.

Jocus circa titulum.

GUlielmus Mantuæ Dux facetiis & jocis multum delectabatur. Is ad D. Benedicti aliquando stans, forte fortuna clericum vidit, equo prætervehentem: ad quem statim uno è ministris ablegato, utrum clericus esset, exquiri jussit. Tum clericus ad ministrum, Dicas, inquit, *Illustrissimæ* suæ Dominationi me esse. Dux audiens, Propere ait, rursus hominem roga, quis sit, unde veniat, & an nesciat quis titulus mihi tribui soleat & debeat. Ibi clericus, Dicas *multum illustri* suæ Dominationi, me Curatum esse sive parochum Guastellanum. Tum Dux, Abi iterum, & cur *Altitudinis* titulum (*Altezza* Itali, *Altesse* Gallis) mihi non tribuat, roga. Respondit clericus: Dic *Suæ Dominationi* me in libris meis legere, *Tu solus Dominus*, *tu solus Altissimus*. Tum Dux ridens, Abeat in malam rem, cum omnibus suis titulis.

Malum Caput.

AD Urbanum V. Pontificem legatus nescio cujus in Romana ditione oppidi introductus, tanta pervicacia res quasdam postulabat, ut Pontifex tandem in hæc ver-

ba erupuerit : *Malum profecto habetis caput*, quod Italica & noſtrati etiam lingua in homines cerebroſos & iracundos dici ſolet, Tum legatus, *Fateor*, inquit: *& ſane ſi melius haberemus caput, melius aliquanto nobiſcum ageretur.*

Garrulitas odioſa.

AD eundem Avinione (quo tunc Pontifices ſedem tranſtulerant) ægrum decumbentem, tres legati Peruſini venerant. Admiſſi, quam fieri poſſet, pauciſſimis verbis mandata exponere jubentur. Tum eorum unus qui meditatus venerat, ne labor ſuus, credo, periret, longam admodum orationem exorſus, quamvis Pontificis aures ac animum vehementer defatigatum animadverteret, ad finem nihilominus perduxit. Poſtquam peroraſſet, Pontifex an quid aliud in mandatis haberent, rogat. Ibi aliter, qui Pontificis faſtidium diligenter notaverat, Sanctiſſime Pater, inquit mandatum nobis eſt, ut niſi quamprimum quale volumus reſponſum accipiamus, collega hic meus longe prolixiori oratione priora illa repetat. Audiens hoc Pontifex legatos quam primum dato reſponſo dimiſit.

Imaginarii ſupplicii irriſio.

IDem Rudolphus cum Florentinis capitales inimicitias exercebat. Quare irati Floren-

Florentini quum ipſum nanciſci non poſſent, effigiem ejus tamquam latronis, publico loco ſuſpenderunt. Paulò poſt nihilominus idem belli calamitatum pertæſi, legatos ad Rudolphum de pace rei induciis faciendis miſerunt. Rudolphus qua hora legatos venturos ſciebat, luculentum focum, quamvis, utpote Auguſto menſe, maximus eſſet æſtus, & prope eum lectum ſibi inſtrui, atque in eo multa ſtragula veſte & pellibus, ſe contegi juſſit. Ad lectum introductis legatis, & de morbo percunctantibus; Rudolphus ait, Mirum in modum ſe algere, ut qui tanto tempore jam noctu atque interdiu in ipſorum mœnibus nudus pendeat. Florentini irrideri ſe animadvertentes, ſtatim illam Rudolphi effigiem patibulo detrahi juſſerunt.

Irriſio in auctorem.

QUeraldus Petri Aragonię Regis conſiliarus ad Feſſarum Regem legatus ab eodem ad convivium invitatus fuit. Juſſerat vero Rex feſſanus ſuis, ut eum in locum ubi legatus ſedebat, ad pedes ejus oſſa carnibus nudata abjicerent. Finito prandio ſubornatus quidam, amota menſa & oſſium commonſtrato acervo, Quiſnam lupus, inquit, hoc in loco ſedit? Tum Queraldus ad Regem converſus, Equidem, ait,

ait, ô Rex, me lupis assedisse jam video, quippe qui carnes & ossa simul deglutierint: at ego, ut hominem & hospitem decebat. carnes quidem comedi, at ossa canibus rodenda reliqui.

Paulò impudentius, Cynico tamen non valde indignum est illud Diogenis factum: cui quum convivantes quidam ossa, tamquam cani (professionem Cynicæ Philosophiæ irridentes) objecissent, ille accedens, eos comminuit, & hoc canum esse dictitans.

Quæ facta, facilia factu videntur.

IN convivio quodam, præsente Christophoro Columbo, eo qui primus Novum Orbem nobis detexit atque aperuit, Hispani quidam Equites, peregrino, credo (Ligur enim Columbus fuerat) tantam laudem invidentes, nihil singulare ab eo præstitum dixere, &, quod non quivis, rebus ad hoc necessariis instructus, præstare potuisset. Subridens Columbus, ovum è patina sumit, & deposito, inquit, pignore, vobiscum certare ausim, neminem inter vos esse, qui ovum hoc ut sine ullo fulcimento rectum stet, efficere possit. Frustra ab omnibus facto periculo, idem ovi mucronem leniter mensæ impingit, eoque subsidente, ovum rectum statuit: hacque ratione omnes pisce magis

magis mutos in ruborem dedit. Ῥᾷον μωμεῖσθαι ἢ μιμεῖσθαι *Facilius est carpere, quam imitari.*

Ministri magistri.

MErcurius Cattinara, magnus Caroli V. Imperatoris Cancellarius, nec precibus nec ullo certæ indignationis metu induci potuit, ut transactioni inter dominum suum & Franciæ Regem subscriberet; auctoritate ab Imperatore sibi concessa, minime ad res eidem damnosas abusurum se dicens.

Eadem & magis justa constantia Antonius Pratensis, magnus Franciæ Cancellarius, fæderis inter Regem suum & Solimanum Turcarum Imperatorem inita capita, manus suæ subscriptione confirmare recusavit, quod totum hoc negocium & ad Regis & ad universæ Reipublicæ Christianæ ignominiam & damnum pertinere judicaret. *Ita* scilicet *Regi inserviendum. ut ne Regno noceas.*

Quis optimus ministrorum Advocatus.

JOviano Pontano Ferdinandus Neapolis Rex, Alphonso Calabriæ Duce, Regis filio, multam dissuadente, munus aliquod arduum demandarat; & non minus invitum, ut illud susciperet, tandem perpulit.

Tum Pontanus, Munus, inquit, ô Rex, quandoquidem ita omnino vis, non detrecto; id tamen ita gesturum me profiteor, ut nec tuam indignationem, nec adversus filium indulgentiam valde sim reformidaturus: siquidem contra utrumque, & quasvis obtrectationes optimum Advocatum mihi adducam. Sermonis insolentiam miratus Rex, Quisnam ille Advocatus esset, quærit. Paupertas, ô Rex, Pontanus inquit. Et sane in magistratu incorrupti animi & puræ manus non leve argumentum est inopia, & contra quosvis calumniæ ictus scutum optimum: contra vix video quomodo ii qui in officiis constituti, parvo temporis spacio (quales multi passim sunt) ingentes divitias congerunt, à rapinæ, vel ut levius dicam, δωροδοκίας crimine sese vindicare possint.

Vir officio, non officium viro quærendum.

ALexander Severus Imperator non ultro ambientes, sed invitos & reluctantes publicis officiis præficere solebat, tantum abest, ut quod hodie pessimo more nonnullis in locis usitatur, plus offerenti vendiderit. Ajebat enim, nihil mirum si qui munus aliquod emerint, idem rursus vendant, id est, venalem Justitiam habeant. Notus est ille versiculus.

Eme-

Emerat ipse prius, vendere jure potest.

Munerum acceptatores & impostores quomodo puniendi.

IDem Vetronium Turrium operam suam acceptis muneribus iis qui à Cæsare aliquid petere volebant, large promittentem, sed plerosque inani spe decipientem, palo alligatum fumo necari jussit, cum elogio: *Fumo punitur qui fumos vendidit.*

Severum hoc, illud Gallieni Imperatoris ridiculum, qui Mangonem, ab uxore accusatum quod vitreos ei globulos pro gemmis vendidisset, in arenam includi jussit, ut cum bestis, sicut videbatur, committeretur. Jam tam ab ipso damnato quam omnibus spectatoribus horribilis aliquis leo aut aliud ferum animal exspectabatur; quum ecce cavea emissus gallus gallinaceus prodit. Omnibus non sine admiratione in risum effusis, præco Imperatoris jussu proclamat: *Imposturam fecit; & passus est.*

Faceta homicidii, fortuito casu commissi vindicandi ratio.

E Præcelsa domo faber decidens, prætereuntem casu suo exanimaverat, & sic alterius morte vitam servarat. Eum mox in judicium vocant mortui illius agnati,

homicidii accuſant, & damnari petunt. Utriuſque cauſam magna contentione agentibus, judices tandem ejuſmodi pronunciarunt ſententiam: ut nimirum agnatorum aliquis in eum, unde ille delapſus erat locum aſcenderet, ſeque ſimili ſaltu in reum infra ſtantem, præcipitaret. At nemine conditionem hanc accipiente, ille abſolutus eſt, *Culpam praſtare, non caſum, homo debet.*

Lites reſecandæ.

RUdolpho Habſpurgenſis Comiti, qui primus Imperialem dignitatem in Auſtriacam familiam intulit, cum Abbate Sangalenſis Cœnobii valde tum potente, & aliis vicinis lis intercedebat. Captato prandii tempore, Comes Abbatem accedit, & ultroneum ſe convivam exhibet, magna cum omnium admiratione. Sublatis menſis, cum Abbate aliquamdiu collocutus, tandem pacem facit, ac diſcedens, ſuis, *Cui tres*, inquit, *lites, meo judicio rectè fecerit, ſi duabus compoſitis, tertiam tanto diligentius proſequatur.* Hoc conſilium eidem utile fuiſſe eventus docuit: ut cui poſtea prædictus Abbas bonam adverſos hoſtes operam navarit.

Sententiarum amputanda diversitas.

IN Italiam ac Insubriam occupandum profecturus Franciscus I. Franciæ Rex, quum cōsilium hoc suum multis displicere non ignoraret, Ego, inquit ad Senatores, in Italiam ire planissime constitutum habeo. Quicunque vero ab hoc proposito retrahere me ausus fuerit, non solum frustra erit, sed etiam malam à me gratiam inibit. Et hoc quidem uno ictu Rex dubia omnia & sententiarum varietatem tamquam Gordium nodum solvit, & ad expeditionem se quamprimum accinxit. *Mature deliberandum, sed deliberata cito exsequenda.*

Camillus Ursinus, nobilis militiæ dux, Nihil ajebat in bello rebus feliciter gerendis magis adversari quam tarditatem, sive cunctationem: quam barbaro quidem, apto tamen vocabulo, Irresolutionem dicunt.

Idem nihil minus consultum sibi videri dixit, quam ut res hodie deliberata, in sequentem diem differatur: quod interim multa accidere possint, quæ, utpote improvisa, omnem rei gerendæ ordinem pervertant.

Negocia quomodo tractanda.

PEriphanus Ribeira Alcalæ Dux dicere solebat, Negocia Difficilia tamquam facilia;

cilia; & è contra facilia tamquam difficilia tractanda esse: quo scilicet nec facilitas negligentiam, nec difficultas desperationem adducat.

Humanæ sapientiæ modus.

DIvina Julii Cæsaris Scaligeri, viri incomparabilis, vox est: *Sapientis est quædam nescire velle.*

Quinam optimi Consiliarii.

ALphonsus Aragoniæ Rex, quinam optimi essent Consiliarii, rogatus, Mortuos respondit, libros scilicet innuens; ut qui sine ullo affectu verum promunt.

Idem, si stante Romanorum Republica, nasci sibi contigisset, ante Curiam Iovi Positorio templum se ædificaturum dixit, ut in eo Patres Conscripti, antequam in Senatum venirent, odium, amorem & similes affectus deponerent.

Fridericus Imperator, convocatis aliquando Senatoribus, Utinam, inquit, mei Consiliarii duas res secum in palatium ne adferrent, ut & illi bene consulere, & tanto ego facilius bona consilia à malis discernere possim. Rogatus quænam duæ illæ res essent, Simulationem & Dissimulationem esse, respondit.

Sigismundus Imperator tum demum Princi-

Principes in hac terra beati victuros dixit, si procul habitis superbis & crudelibus Consiliariis, mitibus & mansuetis morigeros sese præbeant

Franciscus Almeida nihil sceleratius sibi videri ait, quam eos Consiliarios qui non ex animi sententia loquerentur: quippe qui & contra Deum & contra Principem gravissime peccent. Contra Deum quidem, quod conscientiæ à Deo sibi datæ refragarentur, quod quidem *peccatum in Spiritum sanctum* dici possit: contra Principem vero, quod hac dissimulatione vel simulatione sæpius res ejus in extremum discrimen, atque etiam exitium adducerent.

Quanta vero officii hujus dignitas sit, idem inde ostendit, quod Principes ad consilium paucos, eosque lectos & probatos admittant; à prælio vero neminem rejiciant aut excludant.

Superbia, stultitiæ index.

EQues quidam Mediolanensis, certis de caussis ad Florentinam Rempublicam legati nomine missus, catenam collo appensam, subinde mutabat sive variabat. Hanc ostentationem irridens Nicolaus Nicolinus, homo non minus nobilis, quam facetus, Aliis, inquit, stultis vinciendis una catena sufficit: huic vix plures satis sunt.

Vestitus

Vestitus necessitati, non superbiæ serviat.

HEnricus II. Imperator cognomento Claudus, si quando hominem adspiceret vestitu superbientem, Te, inquit, vermes, vestimenta vero tua tineæ comedunt.

Rudolphus Habspurgensis Comes tam omnis in vestibus ornatûs erat negligens, ut laceras etiam non abjiceret, sed resartas in publico gestare non erubesceret.

Solon à Crœso superbissime amicto, & regio throno insidente rogatus, An similem ornatum umquam vidisset: Immo, inquit, ô Rex Pavonum enim, & psittacorum, utpote nativus, multò mihi pulcrior videtur.

Augustus Imperator filiarum in vistutu luxum acriter sæpe reprehendere solebat, inquiens: *Vestitum mollem ac insignem, superbiæ esse vexillum, nidumque luxuriæ.*

Præclare Bernardus: *Cur carnem tuam, inquit, preciosis rebus impinguas & adornas, quam post paucos dies vermes in sepulcro sunt devoraturi? & animam tuam bonis fidei operibus non adornas, quæ Deo & Angelis ejus præsentanda est in judicio? Cur animam tuam vilipendis, & ei carnem præponis? Dominam ancillari, & ancillam dominari, magna equidem abusio est.*

Quam-

Quamvis autem omnes homines vana ſuperbi veſtitûs oſtentatio dedeceat; viros tamen & juvenes maxime. Unde Ovidius:

Sint procul à nobis juvenes utfæmina culti.

Mulieres vero illud Plauti in animo habeant:

Mulier nequidquàm exornata eſt bene,
ſi moràta eſt male.

Quibusnam Principes potiſſimum fidere debeant.

HEnricus Caſtiliæ Rex, cognomento nothus, Cruento admodum contra Petrum Regem bello geſto, & morti vicinus, filio ſucceſſori per Epiſcopum mandaſſe dicitur in regno tria hominum eſſe genera, quorum hi ſuam, illi Petri Regis, tertii vero neutram partem aut factionem ſequuti ſint. Primis quidem velle ut dona & quidquid à ſe collatum, ratum eſſe jubeat, nec tamen plane ipſis fidat: ſecundos monere ut quibus poſſet rationibus, ſibi ad jungat, eorumque conſiliis & opera utatur, quam enim adverſario conſtantiam, eandem ſibi præſtituros, & ad priorem offenſam officio, fide & diligentia delendam ſedulo incubituros. Tertiis vero, in rebus ad imperium pertinentibus nihilum quidem accredat: ut qui publicum ſervitium privatis commodis ſemper ſint poſtpoſituri

posituri. Tanto hoc præceptum est admirabilius, quanto longius à communi hominum opinione & sensu discedit.

Neutralitas, ut vocant, damnosa.

DE Senensibus, qui bello quodam, dum neutram partem sequi vellent, utrique prædæ fuerant. Alphonsus Neapolis Rex dixisse fertur. Idem eis accidere, quod iis qui in media ædium parte habitant, ut quibus inferiores fûmo, superiores urinâ molesti sunt.

Maledici contemnendi.

FRidericus III. Imperator quum accepisset multos passim esse, qui male de ipso loquerentur, Quid vos nescitis, ait, Principum actiones tamquam scopum, venenatis linguarum telis esse propositas? Nobis quidem, qui omnibus satisfacere non possumus,

Hic murus aheneus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Simili animi magnitudine Franciscus I. Franciæ, Rex, quum ob grave tributum subditis impositum, multorum voculis palam proscindi se audivisset, quibusdam ad læsæ hoc Majestatis crimen pertinere & acerrime vindicandum dicentibus, Sinite illos, inquit subridens, pro argento suo quod volunt, loqui.

Notum

Notum eſt Themiſtoclis., factum qui eum à quo per totum diem conviciis oneratus fuerat, noctu à ſuis cum lucerna deduci juſſit.

Vita Principum qualis.

PHilippus II. Hiſpaniarum Rex, Principum vitam, Textorum vitæ ſimilem eſſe dicebat. Quemadmodum enim Textoris officium valde laborioſum eſt, & non aſſiduitatem tantum continuam, ſed & totum hominem requirit, indefeſſum ſcilicet manum ac pedum motum, defixos in telam oculos, quæ ut innumeris pœne conſtat filis, ita facile ſolvitur, rupto hic filo, alibi intricato; atque ad omnia reconcinnanda tam oculi quam manus ſine ulla mora præſto eſſe debent: ita Reges & oculos & manus, adeoque totum animum pluribus negociis ſimul intentum habere, & mature incommodis quibuſvis occurrere oportet. Experto crede Ruperto.

Qui Principum conſortio indigni.

JAcobus Almanſor paraſitos, ſanniones, ludiones, hiſtriones, & id genus homines vehementer deteſtabatur, tamquam inutilia terræ pondera, & fruges tantum conſumere natos: fucis eos ſimiles eſſe dictitans, qui alieno labore partis opibus inſidientur.

Qua

Quæ Principibus maxime perniciosa.

BAjardus strenuus militiæ ductor, nullam rem apud Principes perniciosiorem esse dixit, quam audaciam & potentiam, cum ignorantia conjunctam.

Aulicorum vita.

COrdatus quidam & multæ experientiæ homo, illud se observasse dicebat, tam Principes quam eorum asseclas quasi per transennam hunc mundum inspicere, vitæque bona extremis tantum labiis degustare. Ob continuas enim & gravissimas occupationes cibum eos non manducare, sed truncare, nec vinum bibere, sed infundere: atque ita fieri ut ad integri mensis, aut etiam anni finem prius perveniant, quam initum senserint. Quomodo enim ullam sinceram vitæ hujus voluptatem illi percipiant, qui eam aut continue discursando, aut simulando ac dissimulando, aut suam fortunam deplorando: & aliorum invidendo, aut mille injurias devorando, præsentia detestando, futura metuendo, & infinitis aliis tam corporis quam animi miseriis traducunt? Non injuria Hispani vulgari proverbio illum Regem esse dicunt, qui Regem numquam viderit; & Franciscus Hetruriæ Dux, civis aut rustici opulenti

lenti conditionem, omnibus aliis præferebat. Sed quidquid alii ſentiant, equidem litteratos tantum homines, eos præſertim quibus neceſſaria non deſunt, vita hac vere & quaſi in ſolidum frui, exiſtimo: ut qui tempus quiete & honeſtis occupationibus, tranſigendo, uitam hanc non ut àulici, negotiatores, & alii veluti raptim currendo, ſed pedetentim ambulando tranſeunt: nonnunquam ad dulcem leniter decurrentium rivulorum ſtrepitum conſiſtentes, alibi viridantium & pulcerrimi ferarum fructibus arborum; vallium amœniſſimarum, colliculorum & præcelſarum alpium mira varietate inter ſe diſtinctarum jucundiſſimo aſpectu oculos paſcentes, è variis, denique tàm Naturæ & doctrinæ quam pietatis floſculis immarceſſibilem Sapientæ ſibi corollam textentes: atque ita ſuaviter in Dei gratià melioris vitæ ſpe acquieſcentes.

In aulis Principum hodie fere ſanniones, ludiones & aſſentatores primas tenent. His licet intrare, ſedere, loqui: his cibus de Principis menſa datur, his cubicula, & arca etiam Principis patet, his creditur, his geritur. His bene aut male, prout voluerint, de unoquoque loqui licet: grata ſunt denique omnia quæ dicunt aut faciunt.

Adula-

Adulatores quomodo excipiendi.

QUidam Sigiſmundum Imperatorem ad cœlum laudibus efferebat, ac Deo pœne æqualem faciebat. Iratus Imperator homini colaphum impingit. Exclamanti, *Cur me verberas.* reſpondit, *Cur tu me mordes ?*

Huic congruit illud Græcorum: τὰ πρῶτα ὁ κόλαξ τὰ δεύτερα ὁ συκοφάντης. In aulis Principum primas tenet adulator; ſecundas, ſycophanta.

Eodem Sigiſmundo, Adulatores cane pejus & angue ſe odiſſe dicente, Brunorus Veronenſis, At hoc genus, inquit, homines longe omnium vobis cariſſimos eſſe video. Qua enim alia arte plerique omnes tantam gratiam & favorem acquiſiverunt? Ibi Imperator, Verum dicis, mi Brunore: ea enim eſt naturæ noſtræ imbecillitas, ut quamvis Adulatores fugiendos eſſe dicamus, eorum nihilominus conſuetudine delectemur. Et tu ipſe profecto ſi nihil omnino umquam eſſes aſſentatus, jam dudum; credo, aula mea exjiſſes. Innuens non ſemper *Veronenſem*, ſed *Placentinum* nonnunquam fuiſſe.

Præſente Friderico III. Imperator Caſpar Schlickius tam multiplicem aulæ hypocriſim deteſtatus, Ego, inquit, quovis ire potius conſtitui, quam inter ejuſmodi homi-

hominines verſari. Tum Imperator, Ergo ultra mare glaciale proficiſcendum tibi intelligo: & tamen ibi quoque quod fugis invenies, ſiquidem nemo eſt quin hac arte aliquando utatur. Immo, ut præclare Seneca, *Sibi quique maxime aſſentatur.*

Ludovico XII. Franciæ Rege aliquando dicente, In aula ſua abunde omnia quibus opus eſſet, & quibus etiam opus non eſſet reperiri, unum tamen abeſſe: familiarum aliquis, id quidnam eſſet rogabat. Veritas, Rex, inquit: quam pater meus animam agere dicere ſolebat; ego vero, & quidem inteſtatam, jam mortuam puto.

Auguſtus mortuo Varo, idcirco ſupra modum ſe dolore ajebat, quod jam non eſſet à quo verum audiret.

Gordianus vero Imperator dicere ſolebat. Miſerum eſſe Imperatorem apud quem vera reticentur.

Non facile fidendum.

ALcibiades ad dicendam cauſſam è Sicilia, quo ſe receperat, Athenas evocatus, quum iturum ſe negaſſet, Siculus quidam, Ecquid tu, inquit, civium tuorum, amicorum & cognatorum judicio diffidis? Quid mirum, inquit Alcibiades? Immo hac in re ne matri quidem meæ fidem habiturus non ſim, Quid enim, ſi

illa

illa nigrum calculum pro albo apprehenderit? Niger enim color damnationis, albus absolutionis signum erat.

Nihil violentum diuturnum.

Dionysius Siciliæ tyrannus filium ob vim nobili puellæ illatam acerrime objurgans. Quid tu, ait, an umquam simile aliquod facinus patris tui audisti? Cui filius, Non enim pater tuus Rex fuit. Hic Dionysius: Nec tu profecto filium Regem habiturus es, nisi ab ejusmodi flagitiis desistas.

De superbia & in quo falsa consistat felicitas.

Christophorus Landinus scribit quodam loco, superbiæ socias sive comites esse Levitatem, Arrogantiam, Avaritiam, Ambitionem? Lætitiam immoderatam, onerosam Humilitatem, & peccandi Licentiam: filias vero, Hæresim, inobedientiam, vanam gloriam, hypocrisim, ostentationem, pervicaciam, discordiam, invidiam.

Idem fallacem hujus Mundi felicitatem ait in quinque rebus consistere, imperio scilicet, divitiis, honoribus fama sive nominis existimatione, & corporis voluptatibus

Ex

Ex inimicis salus.

ANthistenes (Xenophonti idem nonnulli tribuunt) dicere solebat, diligenter nobis attendendum esse quid inimici de nobis sentiant & loquantur, utpote qui vitia nostra longe melius quam amici pervideant & notent. Et ut à serpentibus remedium, ita ab inimicis utilitatem petendam esse, idem monebat.

Fortunæ instabilitas.

PEtrus Albizius Florentinus, cives omnes auctoritate, divitiis & potentia longe superans, quodam die complures amicos ad magnificum epulum invitarat. Mensis secundis illatis, inter bellaria clavus repertus fuit, magna cum omnium admiratione, ex quo convivarum aliquis capta occasione, monere eum cœpit, ut Fortunam suam jam summo loco consistentem trabali clavo figat opus esse, ne illa more suo rursus ad ima vergat. Et præsagium hoc potius quam interpretationem fuisse, eventus docuit, Albizio non fortunis tantum omnibus everso, sed ignominiosa quoque morte affecto. *Tutius*, scilicet, *est ad summum, quam in summo* Seneca: *Fortuna magna non caret formidine*, Sexcenta tam exempla quam dicta ad hanc rem passim occurrunt,

Luxus excusatio.

QUum Aristippo Philosopho quidam victum splendidum & sumptuosum exprobasset. Equidem, ait ille, si peccatum hoc esset, nequaquam deorum festa tanto luxu & pompa celebrarentur.

Cavendum ab ambiguis verbis

LUdovicus XI. Franciæ Rex, devictis rebellibus, & toto fere pacato regno, Equitum Magistro (Comestabilem vulgo appellant) qui clanculum rebelles re & consilio juverat, diligenter sese excusanti, & securum comeatum petenti renunciari jussit: Ut tam sedulo sese purgaret, nihil quidem opus fuisse: satis enim superque sibi tam de Comestabilis erga se animo, quam meritis & officiis constare. Veniret ergo quandocunque ipsi videretur. Et hoc quidem certo' inquit Rex ad nuncium, ac sine ulla fictione tibi affirmo; me ad res meas constabiliendas tali capite vehementer opus habere: consilia à tali capite profecta, sed caput ejus à cervicibus revulsum intelligens.

Vino multa adscribenda.

QUum milites quidam apud Pyrrhum Epiri Regem delati essent, quod in convivio quodam multa in eum contume-liose

liose dixissent; Rex accersitos utrum res ita se haberet, rogat. Ibi unus ceteris audacior, Fatemur inquit, Rex, nos multa id genus dixisse, & nisi lagena nos tam cito defecisset, multo fortasse plura dicturi eramus, Hac tam sincera confessione quam festiva excusatione delectatus Rex, liberos abire permisit.

Joco matrimonium pacatum.

BErnandus Amideus, filium sibi sine opera sua natum suspicans, dies noctesque multum sese affligebat. Eam rem animadvertens Petrarcha amico vehementer objurgato, Tibi, inquit, Maria Ravennate magistra opus est, quum uxori, utpote soli optime consciæ fidem habere verearis. Et hanc quidem ad rem audi lepidam fabulam. Ante annos non multos Senis civis quidam illustris & opulens habitabat, uxorem Mariam in Ravenna nomine eximia forma in matrimonio habens, quæ tamen adversa pudicitiæ fama laborabat. Ea quum filium unicum tenellum in sinu gestaret, maritus defixis primum in puerum, deinde in matrem oculis, ex intimo pectore suspirium duxit, Caussam uxori roganti, Semissem, inquit, bonorum meorum dederim, si tam certus essem filium hunc meum genuinum esse, quam tu certa es.

Ibi mulier nihil immutato colore, Tanto, ait, hanc in rem ſumptu opus non eſt: quod ſi mille tantum ducatos mihi donaveris, ſcrupulo omni exempto, hujus rei quam certiſſimum te faciam Conditione à marito accepta, advocantur cognati quidam & amici tamquam arbitri, tum re tota explicata uxor infantem in ulnas ſuſcipit, & ſubridens. Mi marite, inquit, numquid fateris infantem hunc meum eſſe. Certe, inquit maritus: ſed quid tum poſtea? Ibi illa accedens, Age igitur, eundem tu cape, à me tibi donatum: nec quiſquam jam tuum eſſe negaverit. Solutis in riſum omnibus, amici & ſingularem mulieris hujus dexteritatem laudarunt, & ſtultam viri zelotypiam reprehenderunt.

Mercatura Principibus indigna.

THeophilus Imperator Conſtantinopolitanus uxorem habuit admodum avaram, ut quæ mercaturam etiam tam terra quam mari exercuerit. Accidit ut Imperator per feneſtram proſpectans, ingentem Onerariam in portum appulſam conſpicatus, miſſo puero, cujanam ea eſſet, unde veniret, & quas merces veheret, percunctari juberet. Ubi vero intellexit ad uxorem tam navim quam merces attinere? nautis mandavit ut ſtatim quæ ſua eſſent

quiſque exportarent : quo facto, igne injecto navim & quidquid in ea erat comburi juſſit, uxorem quæ hæc ſpectabat auſtero vultu ſic affatus : Me quidem Deus Imperatorem fecit, at tu nauclerum & mercatorem facere me ſatagis. Tu ſcito, ſubditorum noſtrorum eſſe, mercaturam exercere, & victum inde quærere : quod ſi nos totius Imperii reditibus non contenti, etiam mercaturæ utilitates ad nos rapiamus, unde ſubditi noſtri & vitam ſuſtentabunt, & tributa nobis ſolvent? *Princeps ſe regem eſſe, non mercatorem meminerit.*

Non vi, ſed blanditiis Amor gaudet.

LEo byzantinus Platonis diſcipulus nobilis ſophiſta, quum accepiſſet Philippum Macedoniæ Regem magno cum exercitu ad expugnandum Byzantium adventare, obviam ei profectus, cur patriam ſuam oppugnatum veniret, rogavit. Rex, Scias, inquit, me deperire eam, nec facile quieturum donec ea potiar. Tum Leo, At tu etiam hoc ſcias, ô Rex, amatores ad amicarum fores non inſtrumenta bellica, ſed Muſica adducere ſolere. Quo dicto, Rex delenitus, omiſſo Byzantio, arma alio convertit.

Pannicus terror.

ARnoldo Imperatore Romam obſidente, forte fortuna ab iis qui foſſas moliebantur, lepus è cubili excitus, & per caſtra diſcurſans, pleriſque, ut fit, inſequentibus, ingentem tumultum excitavit. Eo conſternati qui in muris excubias agebant, rati corona urbem oppugnatum iri, ſubito deſertis ſtationibus diffugere cœperunt. Quo animadverſo; Imperatoris milites, omiſſo fugaci animalculo, per muros nemine reſiſtente enixi, urbem unico aſſulto ceperunt.

Cui mutuo dandum.

AD Tarquinium Abbatonium militum dulcem in lectulo cubantem miles quidam venit, totus ſudans ac triſtis eumque affatus, Quid, inquit, agis, dux optime? an dormis? Cur hoc rogas? inquit ille Tarquinius. Ah, inquit ille, rogare te volui ut decem ducatos mihi commodes, ut iis pecuniam luſu perditam, cum fortuna favente recuperem. Abi, ait Tarquinius, ego dormio.

Primas fert qui plurimum dat.

FLorentiæ quum novus Senatus legendus eſſet, quidam Laurentio Medici hominem vino valde deditum, ut ſuffragio

cum

eam juvare vellet, commendabat, inter cetera hoc addens, uno vini cantharo quocumque vellet, adacturum. Tum Laurentius? Quid me fiet, si quis alius binos ei cantharos propinarit?

Datum reddendum.

AB Arlotto Florentino amicus frumenti aliquot modios mutuo acceperat, reddere postea oblitus. Quum vero annonæ incidisset caritas, eundem adit, & rursus modios aliquot poscit. Arlottus homini commonstrat granarium, & petere inde jubet. Ille nullo, frumento reperto, redit, frustra se ibi fuisse indicans. Tum Arlottus, Nihilne reperisti; Crediderim ergo id quod ante annum tibi concreditum fuit, nondum à te reportatum. Quod ergo gratificari tibi non possum, tibi ipsi imputabis Bonus *condus* bonum *promum* facit.

Talis res frangitur.

FRanciscus Seminata, magna bonorum parte talorum lusu dilapidata, à prætore in custodiam datus fuit. Hanc ille injuriam, ut putabat, ægre ferens, Prætor hic, ait carceri me inclusit quod mea bona dilapidarim: quid mihi facturus si ipsius bona dilapidassem? cujus joci festivitas Præ-

tori tantopere placuit, ut hominem ſtatim cuſtodia liberarit.

Principum ira non provocanda.

AThenienſibus divinos Alexandro Magno honores, uti ſtulta aſſentatorum perſuaſione inflatus petierat, decernere recuſantibus, quidam dixit: Cavete Athenienſes, ne dum cœlum nimis ſolicite cuſtoditis, terram amittatis.

An & quando Philoſophis pecunia opus.

ARiſtippo bonam argenti ſummam petenti, Dionyſius Siciliæ tyrannus admirabundus, Quid tu, inquit, Ariſtippe ea petis, quæ vos philoſophi, ut quidem præ vobis fertis, adeo contemnitis, & quibus ſapientem egere negatis? Ariſtippus, prius mihi da, inquit, ad quæſtionem poſtea reſpondebo. Accepto argento, Ariſtippus ait: Numquid vides, Dionyſi, me jam iis rebus quas dicis non egere, nec doctrinam noſtram ſibi repugnare?

Xenocrati Philoſopho Alexander Magnus quinquaginta talenta donarat; quæ tamen ille accipere recuſavit, tanto dono ſibi opus non eſſe dicens Tum Alexander, Ergo nullos amicos habes, quibus aliquo opus ſit? Mihi quidem ad benefaciendum amicis omnes Darii opes vix ſatis fuerunt:

& tu in quos usus quinquaginta collocare talenta debeas, nescis.

Miserior est qui patitur, quã qui passus est.

AD Arlottum Florentinum Ecclesiastici quidem ordinis, sed multi ac liberalis joci hominem, nauta quidam venit stipem rogans, ac dicens, Catalaunorum piratarum manus ægre se evasisse. Tum Arlottus, Multo sane justior caussa mihi à te petendi fuerit. Ego enim in illis manibus sum, quas tu evasisti Calixtum Papam intelligens, qui ex ea natione erat.

Facetum, sed pium rustici dictum.

RUsticus quidam dicere solebat, se suo quotidie labore quinque lucrari panes Interrogatus autem quomodo eos distribueret, *Unum*, inquit, *capio*, *unum projicio*, *unum reddo*, *& duos do mutuo.* Ænigma hoc declarare jussus, Unum, inquit, in meum usum capio; unum projicio, quem porrigo novercæ meæ; unum patri, quem illi reddo; duos liberis meis mutuando credo.

Mulieres & pueri sæpe rerum potiuntur.

THemistocles quum unum ex liberis suis matri ita in delitiis esse videret, nihil ut umquam illi negaret, ac plus quam seipsum amaret, concludebat filiolum hunc suum

Græcis omnibus dominari, sic argumentans: Athenienses dominantur Græciæ, Ego dominor Atheniensibus. Mater mea dominatur mihi. At filius meus matris meæ dominus est. Ergo toti Græciæ dominatur.

Eandem fere in sententiam Cato, Nos omnibus, inquit, totius Orbis hominibus imperamus; at uxores nostræ imperant nobis.

Liberi quatenus amandi.

ARistippus quum liberos haberet parum dicto audientes, & vitiosos, domo eos tandem ejecit, ac si eos pro suis non agnosceret. Cujus severitatis nomine ab amico reprehensus, quod scilicet liberi utpote ab ipso generati, corporis ipsius pars essent: Etiam pediculi, inquit, & pituita è capite destillans meo, à me provenit, quæ tamen quia nullius usus sunt, lubenter à me separo & abjicio.

Decore pro sexu, incedendum.

GEnerum Cicero habuit adeo mollem & delicatum, ut lento & quasi cribrato gradu incedens, pro femina haberetur; filia vero, virorum instar, grandem gradiebatur gradum. Pater igitur eam eundo ita succutientem conspicatus. *Placide*, inquit, *incede*

incede filiola, ut maritus incedit tuus. Atque ita uno dicterio ambos perstrinxit.

Ingenii ostentatio juvenilis elusa.

RUsticus quidam filium habuit, qui contritis aliquot in litterario ludo annis, domum reversus, eruditionem suam ubique & semper ostentare gestiebat. Quum vero aliquando in mensa nihil appositum esset præter quatuor ova, & filius admirabilis suæ eruditionis specimen dare cupiens, diceret, Septem ibi esse, quandoquidem numerus quaternarius etiam ternarium complecteretur, & quatuor ac tria septem conficerent; pater, ne pluribus disputaret, quatuor ova sibi sumpsit, dicens. Ego quatuor ista comedam, reliqua tria tu tibi capito.

Importuna interrogatio elusa.

QUidam hominem munus quoddam pallio tectum gerentem interrogavit; Ecquid portaret; Annon vides, respondit alter, de industria id eo tectum esse, ne tu scires?

Curiositas.

ANtigonus quum exercitum suum lustrans, Antagoræ poetæ tentorium intrasset, & pisces eum coquentem invenisset, Ergasne, inquit, Homerum quum res

Agamemnonis describeret, coquendis piscibus, occupatum fuisse? Cui respondit Poëta: Putasne & tu Agamemnonem quum præclara illa facinora ederet, curiosum fuisse inquirendo an in exercitu pisces coquerentur?

Alexandri M. Exemplum inversum.

JOannes Gonzaga talis ludens, multam pecuniam perdiderat, adstante Alexandro ejus filio, subtristi. Tum quidam, Ecce filium tuum avide exspectantem ut ludo vincas, ut & ipse de præda partem aliquam habeat: Erras, inquit Gonzaga: neque enim Alexandri est tam humilia cogitare. Nescis tu Magnum illum Alexandrum, quum audisset non civitates tantum, sed multa etiam regna à patre Philippo subjugata, flere cœpisse, quod diceret, vereri ne sibi post paternas victorias ullum spicilegium restaret, sic & meus hic Alexander tristis adstat, sed contrariam ob caussam: si quidem metuit fortasse ne tantum ego ludendo perdam, ut ipsi quod perdat nihil reliquum sit futurum. Scitum est illud cujusdam de Alexandro dictum: *Alexander Mundo Magnus est: at Alexandro Mundus est Parvus.*

Quisque suo genio ducitur.

CRates Philosophus quum egregia quædam mulier nubere ipsi cuperet, progressus, & cogitans ignorare fortassis mulierem quod gibbosus ipse esset, & pauper, penulam humeris detraxit, & una cum pera ac baculo in terram projecit, protestatus, suas has facultates suam hanc formam esse quam videret, secum itaque bene expenderet, ne postea hujus pœniteret. Verum ea nihilominus conditionem accepit, affirmans, se nec pulchriori nec ditiori marito nubere potuisse.

Spartanorum lex de connubiis.

CIrca matrimonium, Spartanorum lex mulctam statuebat, primam, non ducenti uxorem; secundam, sero ducenti.

Quando uxor ducenda.

DIogenes ab amico rogatus: quodnam tempus esset uxorem ducendi. Ille, juveni, inquit, qualis tu es, nondum; seni nunquam.

Fragilitas muliebris.

PYthagoras dicebat, aurum igni, auro fœminas, viros vero fœminis probari Idem ait: si ex argento essent fœminæ, ad

monetam

monetam faciendam minime aptas fore, ut quæ mallei ictum minime ferre possint.

Arlotti dicta quædam.

TAnti mihi est utilitas nihil proficiens
Quanti malum nihil nocens,
Qui vetere relicta, novam viam prendit,
Ad locum quo non vult, sæpe tendit.
Donator pridem obiit,
Adjutor animam agit.
Ne te possit pœnitere,
Secreta tua confitere,
Confessario, Advocato,
Medico: reliquos celato
Atrox & periculosa est tempestas mala mulier.
Non omne quod splendet aurum est
Qui calamitates non vult ferre,
Exeat quam primum è terra,
Vita hæc nihil aliud est quam assidua militia & malitia.
Pecunia, Sapientia, Fides,
Vix hodie sunt, quàcumque vides.
Non est ulla virtus quam paupertas non maculat:
Nec ulla sanctitas quam peccati dulcedo non collutulat.
Abundantia fastidium gignit;
Qui bene sedet male cogitat.
Gaudium hujus Mundi breve est.

In cœlo æſtu non calebit.
  Nec frigore quiſquam algebit.
Abit tempus, & omnia ſecum trahit.
Qui præter ſolitum eſt blandus,
  Proditionem molitur infandus,
Qui facit quæ facere non debet,
  Fieri videbit quæ non credet.
Qui unum periculum ſemel evadit,
  Mille evaſurum ſe ſperabit.
Contra timorem omnia arma ſatis non
    ſunt.
Si ruſtico quis manus det,
  Simul & pedem arripiet.
Fac quod facius.
Equo donato dentes non ſunt inſpiciendi.
Parum is ſcit, qui ſeipſum juvare neſcit.
Qui contentus eſt, lætus eſt.
Tantum creſcit amor, quantum ipſa pecu-
    nia creſcit.
Id verum meo dixero,
  Quo utor, quodque Deo dedero.
Nec feminam nec pannum eme.
  Ad candelam; fraudem time.
Qui malus eſt, nec malus putatur,
  Facit malum, ac celatur.

Sequentia à Guicciardino Boccatio adſcribuntur.

QUi ſtatum mutat, ſenſus mutat.
  Neceſſitas caret lege,

Qui nihil ſcit, ſi tacere ſcit, ſatis ſcit,

Gratus & jucundus homo eſt, qui homo eſt.

Prima pars ſtultitiæ eſt, ſapientem ſe credere.

Homo proponit; Deus diſponit.

Una uncia dominii, æquiparanda eſt libræ Auri.

Si vis bene mori, bene vive.

Qui perſtat, vincit.

Præſentem fuge voluptatem quæ futurum gignit dolorem.

Fœmina amans ocii, cum virtute nil habet negocii.

Paupertas homines ſtrenuos, Lex facit ingenuos.

Omnium dolorum optimum remedium eſt Patientia.

Conſcientia vim habet mille teſtium,

Vera lex Natura eſt.

Omnis timor ſervitus.

Ex præſentibus conjectura fit quæ poſt hæc ſint futura.

Pactis ſive contractibus leges rumpuntur.

Unus homo centum valet, & centum vix unum.

Sententiam & propoſitum mutare ſapienti probro non eſt.

Admiratio Ignorantiæ eſt filia.

Facta viris, verba fœminis.

Diligentia vincitur ſcientia.
Fames Famæ ſæpe obeſt.
Eſt tempus Veritatis pater,
Uſus rerum omnium mater,
Qui virtutem ſerit, bonam famam metit.
Mors omnium, ſed Mortis Fama eſt victrix.

Converſatio quam jucunda.

ARchitas Tarentinus dicere ſolebat, Si cui Deorum immortalium munere conceſſum eſſet ut in cœlum aſcenderet, & mundi hujus naturam ac ſtellarum pulchritudinem contemplaretur, parum id ei gratum futurum ſi non haberet poſtea quicum ea quæ vidiſſet, communicaret.

Nec ego vulgo, nec vulgus mihi.

EXtra reprehenſionem, immo laudabilis eſt illa Epicuri vox dicentis: *Numquam placere volui populo: quoniam ea quæ ego facio illi non laudant; & quæ illi laudant, ego non facio.* Et Horatius,
Odi profanum vulgus & arceo.

Malorum conſuetudine an & quomodo utendum.

REprehenſus Diogenes, quod cum malis converſaretur, Etiam ſol, inquit, radios
ſuos

suos in loca immunda spargit, nec tamen inquinatur.

Idem alii idem objicienti: Medici, inquit, ægrotis toto die assident, nec tamen inde morbum contrahunt.

Vita solitaria.

Scipionis illud fuit: Numquam se minus solum esse, quam quum esset solus; nec minus ociosum, quam quum esset ociosus.

Rusticus quidam doctum hominem solitudinis amantem accedens rogavit, qui ita solus vivere posset? Tum ille, *Ego*, inquit, *solus esse cœpi eo temporis momento, quo tu ad me venisti*, significare volens, doctum hominem tum demum solum esse, quum inter ignorantes versatur, à quibus animum disjunctum habet & abstractum.

Crates juvenem in loco quodam secreto ambulantem conspicatus, quid solus ibi ageret, quæsivit. Cui juvenis; *Mecum ego colloquor.* At ille; *Vide ne cum homine nequam colloquaris.*

Secretum alteri non facile committendum.

Servus vestem ab hero sibi donatam, ilico alii cuidam amico suo donavit. Ab hero propterea objurgatus, *Quid*, ait, *me tuam servare vis, quum nec tu illam servare potueris.*

Nimia

Nimiæ laudes quomodo accipiendæ.

NObilis quidam quum diu & patienter impudenti cuidam, mirificos titulos & nimias laudes in ipsum congerenti, auscultasset, tandem inquit: Non scio equidem quid tuis istis laudibus facere debeam: quas si rejicio, te adulatorem arguo; si recipio, inanis gloriæ cupidum me ostendo. Dividamus itaque ut boni commilitones & socii, & partem earum mihi concedens, tu alteram partem cape.

Ambitio irrisa.

ALexander Macedo non satis esse putans & hominem esse & Regem, & *Magni* nomen obtinere, Iovis quoque filius nuncupari voluit. Hinc indignata ipsius mater *Cave sis fili*, inquit, *ne malam Junonis, gratiam tibi & mihi concilies.*

Hanc ipsius divinitatem irridens philosophus quidam adulari nescius. videns medicum ægrotanti jusculum præparare, *Dei nostri salus*, inquit, *à jusculo pendet.*

Quænam noxia maxime sint animalia.

PHilosophus quidam rogatus, quodnam animal hominibus omniũ maxime esset noxium, respondit: *Inter Sylvestria, Maledicus: inter domestica, Adulator.*

Malo-

Maledici procul habendi.

REx quidam cum altero bellum gerens, quum militem quendam hosti maledicentem audisset, acriter eum castigant, inquiens: *Ideo tibi stipendium ego numero ut contra hostem dimices, non ut ei maledicas.*

Alexander Magnus quum intellexisset quosdam male de ipso loqui, sapienter & regia quadam moderatione respondit: Regium esse bene facere, & male audire.

Modestia.

PYrrhus subita & felici ab hostibus reportata victoria, quum intellexisset *Aquilam* se à suis militibus nominari: Si ego Aquila sum, inquit, vos utique in caussa estis, siquidem brachiis & armis vestris quasi pennis me sublevastis & sustinuistis.

Eleganter Græcus quidam Poëta: *Qui absenti mihi maledicit, injuriam non facit; qui vero bene mihi præsenti dicit, is maledicit.*

Contentio fugienda.

QUidam ab homine contentioso & contradicendi cupido rogatus, Utro oculo quam longissime prospiceret; *Quo tu vis*, inquit, Nimirum.

Ferendo vincitur, potest qui vincere.

Mundus cui similis.

PYthagoras dicebat, *Mundum esse quasi Mercatum quendam*, in quo tria hominum genera concurrerent: Unum ad emendum: alterum ad vendendum: tertium ad videndum quid in mercatu ageretur. Et posteriores hos idem ajebat philosophos esse, & ceteris feliciores. Forsan tum non tanta crumenisecarum & furum multitudo fuit, quanta hodie, quos Pythagoras alioquin fuerat additurus.

Alius Mundum hunc Theatrum esse ait, sive Scenam quandam, nos, histriones; deos, spectatores: sub his forte philosophos quoque comprehendens.

Et improbis utendum.

PRinceps quidam per juvenem lascivum & parum laudatæ vitæ, nobiles quasdam feminas ad convivium invitarat. Procedente convivio, & omnium animis ad hilaritatem solutis, una earum per jocum ex Principe quærit, qui factum esset, quod quum in tanta modestorum juvenum & ministrorum copia, per illum potius vitiosum hominem ipsas invitari curasset? Cui Princeps respondit. *Cum bonis quidem semper sibi convenire; jam vero periculũ facere voluisse, quomodo & cũ improbis agere possit.*

Astro-

Astrologiæ vanitas.

ASTrologum de motu sphærarum cœlestium & stellarum cursu multa differentem, Philosophus quidam interrupto sermone, interrogavit: *Quamdiu factum est, quod de cœlo descendisti?*

Bona existimatio quomodo comparanda.

SOcrates interrogatus, quæ maxime compendiosa homini via esset ad bonam famam & gloriam acquirendam, respondit: *Si curarit talis esse, qualis videri desiderat.*

Dicterium in Neronem.

IN Neronem, qui excellens Musicus, quamvis non esset, haberi tamen volebat, scitum est illud: Eum quilibet potius fuisse, quam Musicum: meliorem tamen Musicum, quam Principem.

Ne sutor ultra crepidam.

ALexander Magnus in Apellis ædibus de pictura judicium ferens, quum quædam ab arte plane aliena disseruisset, Apelles in aurem ipsi insusurravit: Aut istis de rebus omitte disputare, ô Rex, aut submissius loquere, ne pueri qui colores terunt, te audiant simul & rideant.

Ptolemæo Regi de Musica disputanti, Musicus dixit: *Alia res est sceptrum, ô Rex alia plectrum.*

Vera

Vera nobilitas qua.

DIogenes interrogatus quinam mortalium omnium essent Nobilissimi; Qui divitias, inquit, gloriam, voluptatem, vitam contemnunt; contraria vero, hoc est, paupertatem, ignominiam, laborem, mortem præclare sustinent ac vincunt.

Reprehensio tempestiva esse debet.

AMicum quidam ebrium conspicatus accessit, & his verbis increpavit: Non te ebriositatis tuæ pudet? Tum ille, Non te pudet Ebrium reprehendere?

Pulcherrima Conversationis Regula.

SApienter Epictetus, *In Conversatione*, ait, *Majori cedendum esse, Minori cum modestia persuadendũ, Æquali assentiendũ.*

Honoris acceptatio lepide excusata.

NObilis quidam ab amicis & aliis post longam contentionem, præcedere & domum quandam prior ingredi coactus, *Bene*, inquit, *jam opinor, intelligitis, me vestri studiosissimum esse servum, quum prompte vobis etiam iis in rebus obediam quæ pudorem mihi incutiant.*

Rex an melior aliis.

QUum Leonidæ objectum à quopiam fuisset: *Tu quidẽ excepto regno, nihilo me es*

me es melior. At enim, respondit Leonides, *si te melior non forem, non utique Rex essem.*

Nec infirmi contemnendi.

SCipio ædilitiam dignitatem ambiens, nactus obviam quendam venientem, apprehensa ejus manu quum duram & callo obductam sensisset, per jocum interrogavit, *Vtrum manibus an pedibus ambulasset.* Quo ille joco tanta indignitate commotus fuit, ut per tribus circumiens, & plebem ludibrio haberi dicens, veluti stipulas ignis, multitudinem universam ad iram accenderit, idque effecerit ut Scipio repulsam passus sit.

Rex cui similis.

ELegans est illa Regis cujusdam comparatio, qui se *platano* aut *nuci* similem esse dicere solebat: sub quam pluvioso cælo multi se recipiant: qui postea serenato cœlo, eidem & ramos decutiant, & securim admoliantur.

Potentia sobrie utendum.

CAto monebat, *Potentes potentia sua sobrie uti debere, ut diu ea uti possint.*

Trajanus Imperator Senatores pro veteri more, *Patres:* se vero *Ministrum* nominabat.

Achilles an Homerus.

QUidam interrogatus, utrum *Achilles* an *Homerus* eſſe mallet? Et tu mihi dic, reſpondit, utrum *buccinator* an *Imperator* eſſe malis!

Aures in pedibus quidam habent.

ARiſtippus à Dionyſio quid petens, quum non exaudiretur, tandem ad pedes illius provolutus, quod petierat impetravit. Ob hanc indignam Philoſopho humilitatem reprehenſus, ajebat, *Culpam hanc non ſuam eſſe, ſed Regis, qui aures in pedibus haberet.*

Qui ab officiis removendi.

PHilippus Macedoniæ Rex quum animadvertiſſet quendam ex officialibus ſuis barbam tinxiſſe, ab officio eum removit, dicens, *eum qui propriis pilis fidus non eſſet, in cauſſis publicis multo minus fidum fore.*

Mulieres cui ſimiles.

ARgute quidam *Mulieres morti ſimiles* eſſe dixit, propterea quod fugientem ſequantur, & ſequentem atque vocantem fugiant.

Amor cui ſimilis.

CHimæræ nonnulli Amorem comparant. Sicut enim Chimæra caput habet

Secundæ nuptiæ raro felices.

VIduus viduam duxerat: inter quos quum contentio in prandio exorta esset, mulier per contemptum semissem carnis quæ apposita erat, resecuit, & pauperi cuidam cum his verbis porrexit: Hanc tibi in gratiam prioris mei mariti datam volo. Tum maritus eidem alteram semissem dedit, inquiens: Et ego in gratiam prioris meæ uxoris hanc tibi partem do. Sic utique siccum tantum panem reliquum habuerunt.

Noverca & privignus.

QUidam quum canem lapide petens, novercam tetigisset, *Ut ne sic quidem*, inquit, *à scopo plane aberravi!*

Gener, uxor, &c.

ARgute quidam dixit, *Eum cui bonus obtigit gener, bonum filium acquirere, cui improbus, filiam perdidisse.*

De feminis alius, *Quemadmodũ*, inquit, *præsidiarii ad colloquium vel conditiones ferendas redacti, ab expugnatione parum ab sunt, ita & femina, cum lascivo amatore vel consistentis vel colloquentis saltem, pudor magno in periculo versatur.*

Hinc sapiens quædam & casta mulier Amanti valde molesto, ita respondit: *Virgo patris, nunc uxor mariti subjecta sum imperito.*

rito. Ideoque si placet, ipsum alloqui & intelligere poteris, quid ille à me fieri velit.

Mulierum pertinacia.

MUlier quædam quum marito duos in cœna Turdos apposuisset, Merulas esse dixit. Replicanti autem marito, Turdos esse, illa triplicavit, esse Merulas: unde ira percitus maritus colaphum ipsi impegit. Sed neque sic destitit uxor, Turdos mensæ apponens, Merulas eas dicere: ideoque colaphos ille geminavit. Exacta jam septimana, uxor Merularum suarum iterum mentionem injecit: marito autem Turdos tamen fuisse dicente, quum illa nihilominus immo Merulas fuisse asseveraret, coactus fuit maritus Octavam celebrare, plagas & verbera iterando, sed neque sic cessavit contentio, Novo enim jam exoriente anno, mulier viro objecit, quod ob maledictas Merulas præterito anno vapulasset: & respondente marito, *ob Turdos*; uxore vero, ob merulas, occinente, non potuit se continere maritus, quin veluti anniversaria celebrans, iterum probe eam depecteret: nec tamen sic adigere potuit, ut Turdos fuisse fateretur.

Vanus mulierum ornatus.

QUidam mulierem ambitiose ornatam conspiciens, *Hæ*, inquit, *pluma pluris*

ſunt quam ipſa avis. Atqui *Sat ſunt ornata, quæ ornantur minus.* Et *Fræno inaurato equus non redditur melior.*

Ex uno de cæteris.

QUidam maritus primo nuptiarum die uxori faciem totam pugno contudit. Accurrentibus amicis & parentibus & interrogantibus, quid illa commiſiſſet, quod tam male eam tractaret, *Nihil*, reſpondit. Admirantibus & altero alterum intuentibus, ſubjunxit ille: *Quum abſq; cauſſa eam verberarim, cogitate quam male, ſi cauſſam mihi dederit, eam ſim tractaturus.*

Matrimonio non convenit auſteritas.

GRæci in ſacrificio, quo Junoni matrimonii cauſſa operabantur, fel victimis detrahebat, & à tergo aræ rejiciebant: ut eo ſignificarent, à Marito & Uxore omnem removendam eſſe auſteritatem, iram & amaritudinem.

Parentum erga liberos amor.

PTolemæus à quibuſdam reprehenſus, quod Ægypti regnum vivus filio tradidiſſet, *Nihil dulcius eſſe.* reſpondit, *quam Regis patrem eſſe.*

Regem decet liberalitas.

REx quidam filii conclave ingreſſus, multis ibi aureis & argenteis vaſis, quæ jam olim

olim ipſi donarat, conſpectis, *Satis*, inquit, *video animo generoſo te non eſſe: Tantis enim donariis quæ à me habes, ne unicum quidem, ut video, tibi amicũ conciliare noſti.*

Filii modeſtia.

QUum juveni cuidam exprobraretur, quod pater male de ipſo eſſet loquutus: *Si pater*, inquit, *ejus quod dixit cauſam* non haberet, utique non diceret.

Mundi hujus abuſus.

DIvinus quidam ſcriptor ſequentia valde deformia, in hoc tamen Mundo valde frequentia eſſe dixit: *Sapientem abſque Religione, juvenem abſq; Obedientia, Divitem abſq; Eleêmoſyna. Fœminam abſq; Honeſtate, Dominum abſq; Virtute, Chriſtianum Litigioſum, Pauperem Superbum, Regem Iniquum.*

Greſſus decorus.

ANgelus Politianus in platea cum amico gradum accelerante incedens, eundem apprehenſa veſtis lacinia, admonuit, ut placide ac pedetentim incederet, ſiquidem Ariſtoteles affirmet, *Greſſum tardum gravitatis eſſe indicium.* Tum ille Politianum intuens. Sane miror te, inquit. Si enim negociorum quæ mihi jam incumbunt, vel dimidiata pars Ariſtoteli fuiſſet expedienda, utique ille undequaque diſcurriſſet, &

tamen vix tertiam eorum peregiſſet partem.

Mundi perverſitas.

GRæcus quidam ſcriptor Mundum omnia perverſe agere cernens, malos videlicet extollendo, bonos vero deprimendo, in hanc tandem venit ſententiam, ut diceret. Si à Deo ſibi hæc conditio ferretur: Tu poſt mortem reſuſcitatus, aut Canis eris, aut Ovis, aut Hircus, aut Equus, aut Homo, aut quodcumque tibi libuerit, ſe quidvis aliud potius quam Hominis formam electurum: quandoquidem inter omnia animalia ſolum hominem aut indignos experiri favores, aut injuſtis odiis expoſitum eſſe videret. Bonæ enim indolis Equum majori cum diligentia & ali & gubernari quam alium, Canem bonum, malo pluris æſtimari; Gallum pulchrum ſingulariter & melius paſci, & generoſum abjecto præferri; &c. at Homini nequaquam prodeſſe, quod vel bonus ſit, vel doctus, vel generoſus. Primum enim honorem haberi Adulatori; ſecundum Calumniatori; tertium Delatori; & conſequenter improbis atque malitioſis locum dari. Inde ſatius fore concludit, ut in Aſinum transformaretur, quam ut in hominis figura ſceleratos

ratos commodius & majori & in dignitate vivere conspiceret.

Bonus semper.

MAncipium quidam empturus, cuidam dixerat, *Si servum te ascivero, erisne vir bonus? Etiam*, respondit ille, *si me servum non asciveris.*

De boni Servi officio non inelegans: hoc est: *Aut serviat ut servus: aut fugiat ut Cervus.*

Quæ res male tractentur.

LEpide quidam tria male tractari dixit, Aves in manibus puerorum. Juvenculas in manibus Senum, & Vinum in manibut Germanorum, qui illud non bibunt aut absorbent, sed liguriunt, & tamquam ei collum frangunt.

Alius, male cum his civitatibus agi dicebat, quæ & multis judicibus, & multis Medicis indigerent.

Convivis illud quidam solebat occinere: Si modesti & temperantes estis homines, quod vobis appono satis est; sin minus, jam hoc quoque nimium est.

Nec gulosus, nec avarus.

ARistippum Plato reprehendit, quod magnum delicatorum piscium nume-

rum coëmisset, tanquam id philosophum minus deceret, Respondente Aristippo sibi hos parvo emptos, subjunxit Plato: Atqui ne viliori quidem ego precio eos emerim. Cui Aristippus: Vides igitur ô Plato, non me gulosum, sed te avarum esse.

Merobibi urbana excusatio.

APud nonnullas nationes mos est vinum antequam bibatur, aqua diluere. Hinc merobibus quidam Germanus in convivio ceteris Baccho vel Nymphas vel lymphas potius admiscentibus, cur idem non faceret, facetè ita se excusavit. Diu jam est quum Astrologum quendam de vitæ meæ fortunis consului. Etsi autem de multis ille me monuit, mihi ut caverem; animo tamen probe adhuc insculptum habeo, illum ob magnum periculum, alioquin certo incurrendum, aquas mihi vitandas præcepisse. Ab eo igitur tempore statui, nunquam vinum aqua mistum bibere; ac præceptum istud observando, à periculo illo hactenus recte mihi cavi, & etiamnum cavebo.

Faceta quadam.

MEdicus quendam, comestis jam piris monebat, ventriculum piris concludendum esse: at ille, nihilominus, inquit, poculum

culum mihi porrigite, nam & post haustum hunc rursus potius pira comedam.

Bonus quidam postquam cibos multo sale & pipere conditos sumsisset, media nocte lecto exsurgens, & capite è fenestra prospiciens, quanta maxima potuit voce exclamavit: *Ad ignem, ad ignem.* Territi hac voce vicini accurrerunt: ac quærentibus ubinam arderet? *In mea gula*, respondit, *In mea gula.*

Quidam cæcutiens rogatus, quid maxime visum ipsius offendisset? Malum oculorum, respondit.

Servus quidam quum videret herum suum litterarum fasciculum conscindere, rogavit eum tres aut quatuor ut sibi donaret. Quærenti autem domino, quid iis facere vellet, aut ad quid opus haberet? Quum, inquit, patriam meam relinquerem, rogavit me mater mea, ut litteras quandoque ad se mitterem. Mittam igitur has, quibus te non indigere video. Numquid hic est everuccum patria?

Ridiculum.

NOvas ædes quendam construentem, architectus rogabat quo terram egestam transferri vellet. Fossam facite, inquit, & in eam injicite. Tum ille, quo vero terra ex hac egesta reponenda est? Aliam, in-

quit, fossam tam amplam facite, ut utramque capiat Acumen hominis!

Ridicula gratiarum actio.

NUnc quidam jus sive viator à pagi cujusdam Communitate ad Officialem proximæ Civitatis ablegatus erat, ut ei munus quoddam illius nomine offerret. Dicente autem Officiali. *Gratias meo nomine Communitati agito, & dic, ut opera mea ubi necessum est, libere utatur;* respondit ille: *Ita faciat quoque vestra Dominatio cum Domina Communitate, quam perpetuo bonam habebitis sororem.*

Quum Princeps quidam per ditionem suam iter faciens, in pago quodam divertisset, incolæ concilio habito, eidem muneris loco nescio quid offerre decreverunt. Ea ergo provincia prætori & tribus aliis, totius pagi sapientioribus demandatur: qui ubi cum munere comparuissent, & id, ut facile cogitari potest, egregia oratione mirum in modum ornassent: Secretarius, Principis jussu eisdem gratias agit, in fine hæc verba addens: *Dominum suum eis clementem Principem esse & semper futurum:* ut prætor excipiens, *Et hoc sciat*, inquit, *Dominus noster, nos vicissim ipsius clementes subditos & rusticos perpetuo mansuros.*

Alia ridicula literarum inſcriptio.

ANtonius Guevara in epiſtola quadam Commitiſſæ Conſentinæ non minus ridiculum quid accidiſſe ſcribit. Quum enim, mortuo marito, litteris, ut moris eſt, ſubditos de eo certiores feciſſet, & nomen ſuum ita ſubſcripſiſſet, *Mœſta & infelix vidua, &c.* illi titulum quoque in reſponſione imitandum ſibi cenſuerunt. Sic itaque exorſi, *Illuſtriſſima & mœſta domina, &c.* eaſdem litteras ita concluſerunt: *Ex mandato Senatus, magiſtratus, & gubernatorum, &c.* addita demum inſcriptione; *Mœſtæ & infelici dominæ noſtræ viduæ.* Sed ineptiarum ſatis.

Carmen quoddam Marcus Laudenſis Clementi VIII. Pontifici legendum exhibuerat, qui vix tertio lecto verſu. Eho, inquit, Marce, verſus hic una ſyllaba juſto brevior eſt. Tum Marcus, *Nihil refert, mox Sanctitas V. alium inveniet, qui tanto ſit longior.*

Aliena non curanda.

QUidam è feneſtra proſpiciens, & agaſonem videns aſinum multis ictibus impetentem, hominem inclamat, cur miſerum animal tam crudeliter tractaret? *Ignoſce,* inquit ille, *mihi Domine, neſciebam ego, aſinum meum tanta tibi cognatione junctum, ut tantam ejus curam geras.*

Lites fugiendæ.

ÆRe alieno oppressus quidam quum solvendo par non esset, diu intra limen se continuit, interim vero negotiorum causa absentem se credi volebat. Quum vero re detecta jam inibi esset ut fraudis condemnaretur, ab Advocato sic defensus est: Non mirum videri debere si homo quietis amans, omnem litem subterfugiendam, & propterea latendum sibi aliquam diu statuerit.

Ut seris, ita metes.

NObilis quædam fœmina ad sacrum audiendum in templum properans, ex homine obvio, qui tamen nobilem habitu se ferebat, è templo egrediente, per irrisionem percunctata fuerat, *utrum Rusticorum Missa jam peracta esset?* Ibi ille, *Etiam*, inquit, *jam vero Meretricum incipit, ideoque properandum tibi intelligo.*

Tosettus Patavinus Philosophus mulieri obviæ via decessit, hac comitate erga illam uti inquiens, quod videret eam, & mulierem & bellam esse. Ibi illa sive fastu elata, sive irridere se existimans, At tu plane deformis es, inquit. Tosettus, *prius ego*, inquit, *mendacium dixi, jam tu alterum dicis.*

Nobilem virginem juvenculam duo equites

equites simul ambiebant, unus valde adolescens, alter provectioris ætatis. Præsente puella, adolescentior ut seniorem pungeret rogabat, *Quot annorum esset? Non*, inquit alter, *adeo accurate numerum inivi: id tamen scio, asinum viginti annorum homine sexagenario longe seniorem esse.*

Joannes Dux Andegavensis ad Neapolitanum regnum occupandum proficiscens, vexillum suum ita inscribi jusserat: *Fuit missus cui nomen erat Joannes.* At Alphonsus suum: *Ipse venit & non receperunt eum.*

Hypocrisis.

Opulentus quidam mercator pauperem observarat, qui quotidie precationum libellum & rosarium manu tenens, sacris intererat, & in omnibus singularem devotionem præferebat. Cum eo igitur aliquando colloquutus bonam argenti summam sine ullo chirographo ei mutuo dedit: quam postea quum repeteret, ille non modo debitum negavit, sed ne novisse quidem hominem dixit. Hinc mercator ille ab aliis quod tam facile ignoto argentum credidisset, irrisus, *At non*, inquit, *Marcus Ravennas* (hoc enim nomen alteri fuerat) *sed libellus ipsius & rosarium me deceperunt.*

Nulla calamitas sola.

M. Paulus Neapolitanus Juris consultus, audiens amicum quendam suum consumptis fere omnibus fortunis, etiam ob nescio quod vitium ab uxore exclusum, *Mirum hoc est*, ajebat, *eum qui tam facile Patrimonium consummavit, Matrimonium non posse consummare.*

De Astutia non Jactandum.

DUo mercatores de prudentia & sagacitate inter se contendebant. Tum unus proverbium illud vulgare usurpans, Equidem centies, inquit, te ego vendiderim priusquam tu me semel. *Recte autumas*, inquit alter, *neque enim vel obulum quisquam pro te mihi daret.*

Verax.

DE re nescio qua Petro Marzono & Joanne Polito coram mercatorum collegio litigantibus, quum Marzonus caussam suam exposuisset, Politus ad judices. Ne, inquit, vos fidem huic habete : *ego vobis evangelium* (id est, ipsissimam veritatem) *dicam.* Tum Marzonus, detracto pileo, & aperto capite devotus astitit. Mirantibus judicibus, Quin vos, inquit, idem facitis, dum hic Evangelium nobis legit. Ridiculum.

Fundis

Fundis quidam ornati incedunt.

POmposus quidam venditis ædibus vestes superbissimas sibi confecerat: quem toga damascena indutum, ac valde sudantem quidam conspicatus, alteri commonstrans, Quam hic sudat, inquit! Ibi alter: *quid mirum: quum tantum onus, totam scilicet domum circumferat.*

Salutatio jocosa.

PHilippum Beroaldum quidam obvius ita salutavit: *Deus det vobis bonum sero.* Cui Beroaldus: *Et vobis malum cito.*

Capilli cur citius quam barba canescant.

DOctus quidam homo ad Principem vocatus, & variis de rebus interrogatus, tam sapienter ad omnia respondit, ut omnibus esset admirationi, præsertim quum non admodum provectæ ætatis videretur. Tandem Princeps, quot natus esset annos, rogat: illo quinquaginta jam se implevisse dicente, Princeps, Quî fit, inquit, quod nondum canescas? Tum ille detracto pileolo, quo caput hactenus tectum habuerat, canos ostendit: quos miratus Princeps, At quid hoc rei sit, inquit, quod in barba tua vix ullum canitiei appareat vestigium? Nihil mirum, inquit alter, quum barba viginti annis junior sit capillis.

Unus

Unus inimicus nimis.

CIvem quendam Cosmus Medices monebat, ut cum inimico quam primum in gratiam rediret. Quum ille diceret se hominis ejus inimicitiam non multum curare, ut qui præter hunc, neminem inimicum haberet: Cosmus, Quin tu, ait, consilio meo morem geris? Nam potentibus quoque unus hostis nimis, & vel centum amici parum sunt.

Paradoxum.

PRosper quidam pauperes ingluvie, divites fame, & clericos frigore perire dixit. Hoc vero sic explicabat. Quando pauper aliquis in morbum incidit, statim omnes cognati & propinqui aliis hunc alius alium cibum congerunt: unde ille inusitarum deliciarum avidus, ita sese implet, ut stomacho nimium gravato, cruditate tandem moriatur. At divites ad evacuandas superfluorum ciborum reliquias tam tenui ac rigida diæta à medicis constringuntur, ut debilitatem inde contractam vix unquam restaurare possint. At clericis, qui nec conjuges nec liberos hæredes habent, quam primum ægrotare incipiunt, famuli, domestici, vicini, cognati & vestem qua se tegunt, & lectum in quo cubant, vivis

etiam

etiam ac videntibus auferunt, ut ita miseri frigore mori cogantur.

Ne certa prò incertis.

IMperator Maximilianus I. à Rege quodam ad fœdus contra alium Principem invitatus, hac conditione ut illo victo plane & profligato, opulentissimus quidam Ducatus Cæsaris esset, sic respondisse dicitur. In Germania nostra tres fuerunt robusti juvenes, qui quum in caupona quadam dies aliquot noctesque genio indulsissent, hospiti promiserunt, se symbolum ipsi soluturos à precio pellis cujusdam ursi, qui toti viciniæ multum damni dabat: ad quem capiendum jam jam sese accingebant. Sic igitur in sylvam profecti, paullo post ursum obvium habuérunt: quo conspecto, tantus eos metus invasit, ut è vestigio quisque qua poterat, diffugeret: unus tamen quum evadere se non posse cerneret, humi sese tamquam mortuum prostravit. Adest mox ursus, & admotis naribus, an vitæ aliquod in eo vestigium aut signum superesset, explorat, quo non reperto, intactum hominem relinquit & abit. Liberatus ille hoc periculo surgit, & paullo post ad socios, qui hæc eminus conspexerant; venit. Rogatur quid ipsi in aurem insusurrasset ursus: Hoc, inquit, ne prius pellem

ego

ego vendam quam feram ceperim. Hoc cum responso legatos demisit, monens, prædam non dividendam prius esse, quam hostis sit profligatus.

Tributa odiosa.

CArdinalis quidam apud omnes gravi odio laborabat, quod Pontifici novarum contributionum ac vectigalium auctor vulgo crederetur. Quum vero coram Pontifice & quibusdam secretioribus Consiliariis pecuniæ conficiendæ rationes inirentur, quidam ex his Cardinali parum æquus, Equidem, inquit, Sanctissime Pater, nullam ego meliorem cirra omnem subditorum querelam, immo cum ipsorum quoque gaudio colligendæ pecuniæ rationem noverim, quam ut Armellino (id enim Cardinali nomen) pellis detrahatur, & per ditionem vestram ut luporum pellibus fieri solet, circumferatur. Neque enim dubito quin subditi omnes pro ea saltim inspiciunda, stipem ultro sint collaturi. Nihil commotus Armellinus, bene, inquit, est, quod tua ipsius confessione etiam mea mortui pellis alicui usui esse potest: de te vero id ego certo scio, nec vivum nec mortuum ae cuiquam usui futurum;

Fortunæ lusus.

QUum ad Cosmum Medicum litteratus quidam, sed male admodum vestitus venisset, stipem ab eo petens, Cosmus inter alia percunctabatur, cur tam pannosus incederet. A latronibus spoliatum se dicenti: Credibile magis est, inquit Cosmus, forsan lusu vestes & numos perdidisse. Excipiens scholaris. Fateor ait: & in hoc quidem lusu tam meam quam multorum aliorum partem fortuna tibi, ut video, adjecit: significans scilicet, divitias esse quasi fortunæ lusum, quæ quod uni eripit, alteri confert. Argutiam hujus responsi miratus Cosmus, hominem & nova veste, & honesto viatico donavit.

Solicitudo.

IMperatore in Italia bellum gerente, Antonellus quidam Foroliviensis, militum ductor, clam antequam ad manus veniretur sese subduxit. Hic quum postea in Cosmi Medicis familiam receptus esset, & Astor quidam ejus solicitudinem sæpe deprædicaret, Cosmus tandem inquit, Sane solicitudinem ille suam satis demonstravit, ante tempus fugiendo.

Hominum perversitas.

QUidam in Balneas iturus, mendico stipem petenti numum dederat. Id conspicatus

ſpicatus comes ejus, paraſitus, Cur tu inquit, huic pecuniam das, qua ipſi nos indigemus? Eo, inquit ille, ut precibus ejus adjutus, & ſimul divinæ obſequens voluntati, tanto facilius ad cœlum evolem. Cui ille: Tum ſane tu ſtultus es, qui plus ſumptus in balneas, ubi tantum unam aut alteram horam manſurus es, quam ad cœlum ubi in æternum manſurus ſis, conſequendum facis.

Mors odioſa.

MOrtem quidam dixit, quum Jupiter eam in terram ad homines mittere vellet, diu provinciam hanc deprecatam eſſe, ut quæ ſciret quam odioſa omnibus mortalibus, futura eſſet. Tum Jovem, ut confidenter iret, neque odium formidaret, hortatum eſſe: facturum enim ut eo ipſo magna ex parte liberetur, mortis cauſſis varias, atque etiam minimas in res translatis.

Clementia Principi propria.

ALphonſus Rex ob nimiam manſuetudinem & clementiam à quodam reprehenſus, Tu, inquit exſpecta dum Leones & Urſi regnaverint: ego quidem illud ſcio clementiam homini, ſed inprimis Principis crudelitatem vero beſtiis convenire.

In ty-

In tyrannos vel imperium affectantes.

SEnis in Italia ſex viri olim creari ſolebant, penes quos ſumma erat Reipublicæ: eorum tamen magiſtratus bimeſtris tantum erat. Moris vero erat ut ſinguli unum diem in collegas haberent imperium, eoſq; certis & ad id deſtinatis locis convenire, ac de rebus propoſitis conſultare juberent. Eo die finito, is qui præſederat, quaſi ſe abdicans, alteri imperium una cum eburneo quodam ſcipione, imperii in ſigne tradebat, plerumque tam ad illum quam alios collegas accommodata ad rem oratione utens. Accidit vero ut quo tempore Pandulphus Petrutius per ſummam aſtutiam Rempublicam invaſerat, ut è Boninſignorum quidam familia è ſex viris unus, poteſtate illa quodam die perfunctus, collegæ imperium reſignarit, & poſt elegans exordium in hanc narrationem delapſus ſit: quomodo ſcilicet Satanas, poteſtate à Deo accepta, pium illum Jobum armentis, ſervis, ædibus, filiis, ac tandem ipſa quoque corporis ſanitate privarit, nec quicquam ipſi reliquerit quam uxorem, non in ſolatium, ſed ad majus tormentum, ut ſcilicet ſua importunitate omnes illas calamitates miſero Jobo multo magis exaſperaret. Iiſdem, inquit, artibus Paudulphus Petrutius, poſtquam omnem

omnem publicam auctoritatem & potestatem in se transtulit, publicos reditus omnes & vectigalia sibi vindicavit, & ut uno verbo dicam, Rempublicam nostram possumdedit, & quasi in tyrannidem convertit, hanc saltim nobis publici imperii speciem reliquit, non ut dignitati nostræ & honori deserviret, sed ut dolorem miserorum civium multo magis incenderet & aggravaret: qua quidem ego jam me abdico, eamque in hunc collegam nostrum, qualis ea ab illo nobis relicta est, transfero. His dictis, tacuit, & omnium animis acerbam de præsenti rerum statu cogitationem reliquit.

Ita contende, ne amittas.

DUo asinum forte fortuna sine hero vagantem repererant. Utroque vero suum esse contendente, interim asinus clam subduxit se, & uterque domum inanis rediit.

Pietas rara.

BIas à quodam quid Pietas esset interrogatus, nihil omnino respondit. Tandem illo responsum valde urgente, *Quid*, inquit, *tu de rebus nihil ad te attinentibus quæris?*

Idem cum flatiosis quibusdam navigans horribili orta tempestate, omnibus vota facien-

facientibus, & clara voce deos obtestantibus Submissius, inquit, aliquanto loquamini, ne dii vos hic esse sentiant.

Facetum Gonellæ dictum & factum.

GOnella Italus, omnes inter sui temporis sanniones & facetos homines primas tenens, cum Nicolao & Ferrariæ Marchione frequenter versabatur. Habebat vero equum admodum parvum, cui Marchio clam caudam abscindi jussit. Mox Gonella mulis aliquot, qui ibidem stabulabantur, superius labrum discindit. Appellatus Gonella, nihil omnino sese excusavit, sed tantum ut damni fieret æstimatio petiit. Quæ ut commodius fieret, muli primum, deinde Gonellæ equuleus ita ut erat decurtatus, producti sunt, maximo cum omnium, & ipsius inprimis Marchionis risu. Tum Gonella ad Marchionem & ceteros, Quum, inquit, nemo vestrum in hoc spectaculo risum tenere possit, an existimatis mulos hos quotiescunque caballum hunc meum ipsis tam familiarem, cauda privatum aspiciunt, risum tenere posse? Hic omnibus in multo majorem risum solutis, Gonella absolutus, & facetissimus omnium homo judicatus fuit.

Et surgendum & agendum.

LAurentius Medices à familiari rogatus, cur somnum in multam lucem produceret, Quid tu, inquit, ergo mane agis? Quum ille nescio quæ negociola à se confecta memoraret, Laurentius ait: At quæ ego mane somnio, pluris sunt iis omnibus quæ tu mane agis.

Mercatorum fides.

QUum de mercatore quodam magnæ inter suæ professionis socios fidei, sed extremæ avaritiæ sermo incidisset, Joannes Medices, Ecce, inquit, singularem Dei misericordiam, patientis ut ei qui in ipsum non credit, omnes homines ultro credant.

Divitiæ injustæ.

DIcere quidam solebat, Beatos in his terris illos esse, quorum patres in inferno sepulti sint, innuens eos quibus parentes multas divitias, quæ plerumque usura & aliis ejusmodi artibus comparantur, reliquerunt. At plerumque *mala parta, male dilabuntur.*

Stultos fuge.

COsmus Medices dicebat, à stultorum sive morionum & id genus hominum consortio & colloquio omnino abstinendum,

dum, ut qui cuicumque, nullo habito respectu, male faciant aut dicant.

Venetiis ad nobiles quosdam in foro D. Marci obambulantes quidem accessit, stipem rogans, addita promissione insignis cujusdam & saluberrimi remedii, quod communicare ipsis velit. Acceptis hinc aliquot numis, singulis filum quatuor ulnas longum reddit, suadens, ut quemcumque stultum ad se propius ne accedere paterentur.

Idem Cosmus cuidam jactanti, quod sua opera à præsentissimo vitæ periculo conservatus esset, Si, inquit, periculum illud tu cum aliis prius mihi non creasses, idem à me depellere nihil necesse habuisses.

Idem alii in Senatorum numerum recipi cupienti, ac dicenti eo se honore dignum esse, ut qui numquam quidquam contra Rempublicam tentarit, sic respondit: *Qui non est mecum, contra me est:* Rempublicam enim ad Principatum redegerat Cosmus.

Odore pastus, suo solvit.

Viator in diversorium serius aliquanto veniens, jam reliquis hospitibus cœnantibus, & nihil reliqui facientibus, noctem illam ita uti venerat famelicus transegit. Mane quum abire vellet, hospes

adest, & symbolum sibi solvi jubet. Quid? inquit ille, an quidquam ego solvam qui nihil omnino cibi degustavi? At odore, inquit hospes, pascere te potuisti Bene, ait alter: & prolato è pera scutato, & in abacum quasi sonitus explorandi gratia projecto. Quid tibi videtur, inquit: an bona hæc est moneta? Videtur, ait hospes. Ergo, inquit, pro cibi tui odore sonitum mei numi pro symbola cape: sicque abiit. Cretensis cum Cretensi.

Patria non vituperanda.

PErettus Mantuanus, Philosophus acutissimus, facetus etiam, sed nescio quam ob causam à patria valde alienus, auditoribus aliquot præsentibus, Mantuanos natura stupidos esse, & ad doctrinam capiendam parum aptos dixerat, usus ad id probandum vulgaris tum proverbii testimonio. Tum ex auditoribus quidam: Ne hoc dii sciverint, magister, inquit, ut quod jocando forte dicis, verum sit: nisi forte tu nothus patriæ & plane degener videri velis.

Nemo sine crimine.

MOtta homo eruditus, sed à Natura altera manu privatus, à Legatione quadam rediens, Pontifici quæ egisset ex-

ponens, ſæpius à Cardinali quodam interpellatus ubi alterum reliquiſſet brachium, quum fere jam peroraſſet, Sancte Pater, inquit, nemo eſt omnium hominum quin defectum aliquem patiatur. Aliquibus ſine pedibus, quibuſdam ſine manibus, nonnullis etiam ſine cerebro naſci contingit. Atque ita Cardinalis illius ſtuporem ſatis acerbe perſtrinxit.

Ars imperandi.

ROgatus quidam; qui fiat quum nemo facile alicujus etiam levis artis quam non didicit, ſcientiam venditat; & ars imperandi longe omnium ſit difficillima: omnes nihilominus imperare cupiant? id eo fieri reſpondit, quod qui imperare neſciunt, pro ſtultis habeantur, nemo vero ſit qui ſibi ipſi ſtultus videatur.

Stultus.

PAraſitus cuidam quærenti, cur ſtultum ſe fingeret, quum tantum aut forte etiam plus quam qui valde ſapientes ſibi videntur, ſaperet: In hoc, inquit, male mecum fortuna agit, quod ego quanto ſtultiorem me fingo, tanto ſapientior habeor; è contra filius meus, quanto magis laborat ut ſapiens habeatur, tanto ſtultior omnibus videtur.

Strategema parasiticum.

FAmelico cuidam in taberna minuti pisciculi, aliis vero non procul inde sedentibus majores piscis erant appositi. Tum ille unum & alterum, quasi percunctaturis aliquid auri admovit. Mirantibus quid hoc sibi vellet, Pater, ait, meus piscator fuit, & olim in flumine periit. Ex his igitur quid illo factum sit, sciscitari volui: at enim sese novisse negant, utpote juniores; & si quid certi scire velim, ex majoribus illis exquirere jubent.

Jocus in Judæum.

JUdæus quidam S. Joannis Apostoli effigiem argenteam Alphonso Regi licitanti eam quingentis ducatis æstimavit sive indicavit. Tum Rex, Heu, inquit, quantopere tu à majorum tuorum moribus degenerans! Illi enim herum & magistrum triginta denariis vendiderunt, & tu discipuli effigiem quingentis ducatis æstimas.

Nihil cum flagitiis.

QUidam nescio quod ob maleficium, virgis per urbem cæsus ducebatur; Quum vero is tarde admodum incederet, quidam miseratione ductus, hominem increpavit, dicens quid tu, miser, tam lente velut

te velut animi gratia ambulans, incedis? Quin potius grandibus is gradibus, ut tanto citius doloribus tam crebrorum ictuum libereris? Ibi trium ille litterarum homo consistens, quam potest alte exclamat: Quid ad te attinet, bone vir, lente ego vel velociter eam? Ego jam meo modo incessero: tibi, si quando itidem virgis ita cædaris, tuo quoque modo incedas licet.

Astrologiæ vanitas.

QUodam discipulis suis stellarum & inprimis planetarum sive errantium stellarum cursum demonstrante, Julius Faventinus, At, illi, inquit, nequaquam errant, sed vos.

Bona dos mulierum, multi anni.

QUum de matrimonio quodam sermo haberetur & sponsam alius tot, alius vero plures habere annos dixisset, quidam, Quanto plures; inquit, habet annos, tanto meliorem habet dotem.

Sitis remedium.

FEbri quidam calidissima ac proinde magna siti laborans, medicis de remediis contra sitim consilia conferentibus, *Vos*, ait, *febri remedia quærite; siti ego remedium facile ipse invenero.*

Præsentibus utendum.

PEtrus Marſus Senenſis amicum cœlo admodum turbido & non pluvias tantum, ſed grandinem quoque minante, iter facientem amantiſſimis verbis ut in ædes ſuas quoad præteriiſſet tempeſtas, diverteret invitarat, is vero nihilominus iter proſequens quum vix octavam miliaris partem emenſus eſſet, tam effuſo imbre tamque turbulenta tempeſtate exceptus fuit, ut pergere amplius non poſſet. Reverſus igitur ad Marci villam fores pulſat; ac proſpicienti è feneſtra Marco, *Amice*, inquit, *prius illud meum propoſitum mutavi*, *& Ego meum*, reſpondit Marcus: ſtatimque ſe ſubduxit, ſic illi alibi hoſpitium fuit quærendum.

Judex indoctus.

COram judice quodam duo de hæreditate contendebant, uno tandem dicente; *hanc defuncti voluntatem non eſſe*, judex, Quid opus eſt, inquit, diutius litigare! vos *Defunctum* illum cras adducite, ut è præſenti quid velit exquiram. Exiſtimabat *Conſunctus* hic, *Defunctum* teſtatoris eſſe nomen, & eum adhuc vivere. Utinam hodie quoque ejuſmodi hominibus judicia & publica munera non committerentur.

Juſtitia

Justitia aquæ similis.

NOn inscite quidam Justitiam Aquæ comparat. Sicut enim Aqua à cursu suo impedita, obstacula quævis rumpit, ac obvia quæque secum rapit, aut undiquaque stagnans omnia operit; ita Justitia sibi obsistentes tandem in certissimum exitium devolvit.

In simulatorem.

PRinceps quidam Italus, ex gentis more, personatus sæpe discurrebat, ac quamvis etiam vili & absurdo maxime habitu indutus, plerunque tamen ab iis quibus occurrebat, agnoscebatur. Id ægre ferens, Petrum Paulum Codonum, mordacem hominem, rogavit, anne modum aliquem sciret personam ita tegendi, ut à nemine agnosceretur? Adstabat Joannes Palmerius, homo astutus & versipellis. Tum Codonus, *Optima*, inquit, *ratio fuerit, si agnosci nolis, Joannis Palmerii assumere personam*. Astutum illius & rectum animum significans.

In causidicos.

ADvocatus quidam, post multas in foro victorias, vitæ monasticæ nomen dedit. Quum vero monasterii negocia procurare jussus, caussa fere semper caderet, miranti-

bus fratribus. Necesse est, inquit, ut alium meum in locum substituatis. Quia enim mentiri & falsum dicere jam dedidici, exigua sane spes est me ulla in caussa superiorem futurum.

Mulier inani spe ditescendi inflata.

MErcatum ad urbis proximæ profectura
Rustica ferebat, Pascha circiter, plenum
Ovis quasillum: læta jamque tum lucro,
Factura certo quod sibi videbatur,
Sed nondum habebat, cogitatione, ut fit,
Inter vias fingebat aureos montes
Sibi, ratiocinata in hunc modum: Dextra
Plena ære multo mihi domnm revertetur,
Bene collocetur, ovis emetur, hæc anno
Vertente tantum, spero, mî dabit quæstum,
Ut comparari fœta eo queat vacca:
Fœcunda pariet hæc brevi gregem armenti
Numerosum: & auro me beabit ex lacte,
Caseoque, butyroque, quod forum plena
Manu refundet. Nobile inde equorum par
Hoc ære commercabor. At solum, tanto
Studio exaratum, fructuum feret magnam
Vim. Prata, silvas, vineas dein nummo
Præsente coemam. Læta denique in tanto
Proventu & opibus delicatam agam vitam.
Convivia apparabo: non ibi cantor,
Psaltesve

Psaltesve deerit. Cum marito ego restim
Saltabo ductans: jò, Evoe, Evoe, ô Bacche.
Hæc mente volvens, corbis & sui oblita,
In gyrum agebat corpus, & pede alterno
Terram feriebat, corbis it: cadunt ova,
Et fracta ad unum decolorem humum pingunt.
Stupet, illa, inopsque consili omnis: Ergo, inquit,
Grave ingemiscens, somnium puto vidi.
Vigilans, eadem dives atque inops hora.

Humana astutia diabolicam sæpe superat.

ANdreas Lucardus cuidam objicienti quod hypocrisim ab ipso didicisset, talem fabulam narravit. Fuit monachus quidam, qui jejunii impatiens, quum nihil aliud suppeteret in cella sua, ovum candelæ admotum tamdiu versavit, donec percoctum esset. Id quum Abbas per rimam introspiciens vidisset, cellam ingressus, monachum acerrimæ increpuit: qui excusans se ajebat, dæmonis subtilitate hanc tam malignam peccandi rationem sibi commonstratam. Ibi dæmon qui sub mensa latitarat, proripiens sese: Mentiris ait, pessime: hanc enim nequitiam non tu à me, sed ego à te didici.

Hoſpites quomodo ejiciendi.

IN monaſterium quoddam duo monachi, negocii quod apud ejus loci Epiſcopum habebant, cauſſa diverterant. Quum vero diutius ibi moram traherent, cœnobii præfectus Epiſcopum adit, ut illi expedirentur rogans, quod fere quotidiani ejuſmodi hoſpites monaſterii jam ante exiguis facultatibus nimis graves eſſent. Dicente Epiſcopo jamdudum illos à ſe expeditos, nec diu forſan hæſuros, præfectus diſceſſum illorum indies exſpectabat. Quum vero animadverteret, profectionem ipſis cordi non eſſe: Platonem Epiſcopi familiarem adit, & conſilium ab eo exquirit: Plato re intellecta, ad præfectum ait: Scis domine, immundorum ſpirituum duo eſſe genera: quorum unum in nomine domini, alterum non niſi in oratione & jejunio ejiciatur. Quandoquidem ergo hi, ut videtur, ex primo genere non ſunt, crediderim ſane ex altero eſſe genere ac propterea iis remediis contra eos utendum, quæ ibi præſcripta ſunt, præfectus rem intelligens, prædictis monachis eo veſpere cœnam non præbuit: ſicque effecit ut illi ſummo mane in viam ſeſe dederint.

Ablatum

Ablatum raro redditur.

SAthanas dæmoniolum quoddam castigavit, quod tamdiu quendam quem ad furtum faciendum induxerat, obſervaſſet, ne ablatum ille redderet, ajens: ſatis fuiſſe quod furtum ipſi perſuaſerit, neque enim eum qui alteri quid abſtulerit, facile, ac non niſi coactum id redditurum.

Cauſſa amiſſi imperii.

MAttheus Vicecomes Mediolanenſis à Guidone Turrio urbe ac toto imperio ejectus, Negatolæ in ditione Veronenſi aliqamdiu ſatis miſere, utpote ab omnibus deſertus, vitam ſuſtentavit. Ad eum aliquando Guido legatos miſit, qui tria hæc explorarent, præſentem vitæ conditionem, ſpem reditus, tum tempus legati quum eo veniſſent, Mattheum placide ad Atheſis ripam inambulantem offenderunt, & mandatis expoſitis, reſponſum ab eo petierunt, Ad hæc Matthæus: Quid rerum jam agam ac vitæ meæ conditionem coram videtis, Imperii recuperandi ſpem nondum me abjeciſſe, Guidoni dicite. Ad tempus quod attinet, id tum futurum, quando Turrii atque ei adhærentium peccatà meis ſunt præponderata.

Par pari.

GAleatius Sfortia Dux Mediolanensis ad Bartholomæum Colionum celeberrimum Veneti exercitus ducem, vulpem cavea inclusam miserat, innuens scilicet veteranum quidem & astutum esse militem, interdum tamen, ut est in proverbio, etiam vulpem capi. Tum Colionus statim avim quandam (quod genus avium pio falconibus pueri principum gestare solent) nolis argenteis & catenulis mire ornatum remisit, Indicare volens, Galearum juvenem temerarum nec tanto imperio parem esse, imo vix quidquam Principis præter speciem habere.

Nemo sine crimine.

CArolus V. Imperator multis proceribus Hispanis comitatus, tabernam quandam prætereqitans, ante quam multi Germani milites, stantes, sedentes, hilariter bibebant; commonstratis aliquot, cuidam ex comitibus ait: Annon Germani hi, ut & plerique alii, singulari corporis atque animi robore præstare tibi videntur; Hoc nemo negare potest ait Hispanus: unum tamen mihi vehementer displicet, quod tam immodice vino sese ingurgitant. Et hoc verum est, inquit Imperator: sed an tu

tu nescis quibus vitiis Hispani laborent? ut enim illi vini, ita hi alieni sunt avidi.

Aliud (si non idem) de hoc eodem Imperatore narratur. Quum enim nescio quo bello quidam eum accessissent, monentes ut Germanis interdiceret ne sese inebriarent, Imperator, Hoc idem, inquit, erit ac si Hispanis interdicere velim ne furentur.

Iocus militaris.

IN Regis Alphonsi exercitu quidam Rostrus nomine militans, rubrum pileum in modum gallinaceæ cristæ efformatum gestabat. Huic excubias agenti aliquando Rex, illudere volens, ajebat: Quando tu galle tandem hoc mane cantabis? Tum Rostrus, Male inquit, mane cantat, qui vesperi cœnatus non est. Cujus dicti festivitate delectatus Rex, bono Rostro vestem dedit novam & versicolorum, ut non nomine tantum sed habitu quoque gallum repræsentaret.

Ministri heris ditiores.

PRincipe quodam de rei numariæ defectu quærente, astantium quidam ait: Equidem consilium V. Cels. dederim, ut Cancellariatum, Quæsturam, aut aliud ejusmodi officium aliquamdiu usurpet, neque enim dubito quin V. Cels. intra breve tempus

tempus magnas inde adeptura sit divitias.

Terra omnium mater.

AD Gotofredum Bullionum, expugnatis Hierosolymis, & tota fere Palæstina subacta, vicini Reguli certatim dona adferentes, quum ipsum simplici veste indutum, sine ullis Regiæ dignitatis insignibus, in terra sedentem vidissent, vehementer admirati sunt, existimantes nequaquam tanti imperatoris dignitati convenire, ita fere nudum, humi sedentem, ab omnibus conspici. Id quum interpres Regi indicasset, subridens Gotofredus vicissim eis indicare jussit, Nemini turpe esse, terræ insidere, ut è qua universum hominum genus prodierit, & eodem sit reversurum.

Raro meliora succedunt.

MOrtuo quodam excellentis doctrinæ & virtutis Cardinali, quum N. eam dignitatem homini hisce rebus parum instructo datam vidisset, Noster, inquit, Pontifex jam facit quod rustici facere solent, qui fracto aut amisso cultro, in vaginam interim, ne corrumpatur, lignum pro ferro condunt.

Summa quisque petit.

JUlio III. qui Cardinalis de Monte antea dicebatur, sutor Pontificias crepidas in-

duens, quum eas nimis anguſtas pro pedis modulo eſſe dixiſſet, ac propterea eas resarcire & ad Pontificis pedem aptare vellet: Tu vero, inquit pontifex, ſtrenue calceos hos meis pedibus indue, quibus mihi commodiores nullus unquam ſutor confecit.

Quatuor mala ex quatuor bonis.

QUatuor bonæ matres, quatuor peſſimas filias parere ſolent: *Veritas Odiũ, Proſperitas Superbiam, Securitas Periculũ, Familiaritas Contemptum.* Hanc ſententiam è fatuo in Gallia audiviſſe ſe teſtatur Marcellus Virgilius, quæ profecto vel ipſo Thalete aut Salomone digna eſt.

Idem facete, *Senes, aures in ſinu, pedes in manibus, & dentes in cingulo portare dixit.*

Aliud regem, aliud privatum decet.

ALphonſus Aragoniæ Rex à Conſiliario quodam reprehenſus, quod contra omnium fere ſenatorum ſententiam bellum ſuſcipere decreviſſet, Oportebat inquit, Conſiliarios Regis aut ipſos Reges eſſe, aut certe animum Regis habere: ſiquidem multa conſiliariis & hominibus privatis conveniunt, quæ Regi non conveniunt: Et Parmenoni licet, quod Alexandro non licet. Illud ſane certum eſt, *talem plerumque eſſe Principem, quales illi quos circum ſe habet.*

Nata-

Natalium obscuritas nemini probro est.

QUum præsente Alphonso Rege de Nicolao Picennino sermo incidisset, & in illo alius rei militaris peritiam, alius qua apud milites valeret auctoritatem, alius fortia facinora, alius denique aliud laudaret: quidam imaginariæ nobilitatis opinione inflatus, hæc omnia, inquit, fortasse aliquid essent, si lanionis (ita enim perhibebatur) non esset filius. Tum Alphonsus, *Equidem malim*, inquit; *Nicolaus Picenninus esse, quam Regum quorundam filius.* De Picennino quidem sic Æneas Sylvius: *Picenninum lanionis filium quasi regem nostra ætas venerata est.* Hanc in sententiam poëta:

Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis
Æacidæ similis, Vulcaniqué arma capessas,
Quam te Thersitæ similem producat Achilles.

Impudens petacitas elusa.

AD Alphonsum aulicus quidam venit, in somnis visum sibi narrans, sacculum aureis plenum à Rege sibi donatum, Cui Rex; *An nescis, somniis Christianos nihil tribuere?*

Eadem arte Papa quidam Cervæ Episcopum

copum elusit. Quum enim is diceret, famam spargi, Sibi a Pontifice urbis præfecturam demandatam, *Scis*, inquit pontifex. *famam tam ficti quam veri esse nunciã. Falsam quidem esse tu re ipsa experieris.*

Quod firmissimum imperii columen.

LUdovicus Sfortia Dux Mediolanensis, Ludovico XII. Franciæ Rege expeditionem contra ipsum adornante, Saccum Cancellarium suum interrogavit, si forte contingeret ut à Rege obsideretur, quanam in re potissimum post Deum fiduciam collocare deberet? *Subditorum*, inquit Saccus, *amor & benevolentia tutissimum est in omni adversitate Principum perfugium.*

Similiter Alphonsus Rex monitus, ne ita solus, sine ullo satellitio, prodiret, ac populo se crederet: *Nequaquam*, ait, *solus ego ambulo, sed mea me comitatur integritas & æquitas.* Dissimilis hic valde fuit multis Principibus, qui metui quam amari pulchrius ac suæ magnitudini magis decorum existimant. Sed illi hoc Ciceronis cogitent: *Malus custos & magister diuturnitatis est metus.* Idem ex Ennio: *Quem metuunt, oderunt: quem quisq; odit, periisse expedit.* Idem alibi: *Qui se metui volunt, à quibus metuuntur, eosdem metuant ipsi necesse est: nullaque adeo vis imperii tanta est quæ premente metu, possit esse diuturna.*

Id au-

Id autem verum esse, supradictus Sfortia suo probavit exemplo. Hausta enim ex illis Cancellarii verbis, affectati ab ipso imperii suspicione, ut quem subditis ob æquitatem, charissimum esse non ignoraret, eundem capitis supplicio affici jussit quod quidem ille magna constantia subiit, & exprobrata Duci crudelitate, his verbis extremum ei Valedixit, vel futurum potius prædixit: *A me il capo, à te il stato*, id est, Mihi quidem jam caput adimitur, at tu mox universa ditione & imperio exuêris. Quod & postea factum est, Mediolano è Franciæ Rege expugnato, & Sfortia Duce in miseram captivitatem abducto.

Marte, non fraude.

IDem sæpedictus, sed numquam satis laudatus Rex, quibusdam Francisci Sfortiæ, qui cum bellum gerebat, clandestinis artibus tollendi consilia ineuntibus, *Numquam*, ait, *placuit mihi victoria quam ignominia & pœnitudo sequitur.* Quod si ab ejusmodi consiliis non desistatis, equidem faxo ut quantopere mihi ea displiceant, ipso facto sentiatis.

Idem Rogerio Pallantiæ Comiti ad Joannis Castiliæ Regis cædem sese offerenti, Mihi, inquit licet non dicam Castiliæ, sed universi orbis imperium hoc modo acqui-

rere possim, nemo tamen persuaserit, ut in tam turpe ac detestabile facinus consentiam.

Singulare filii erga patrem modestiæ exemplum.

FErdinandus Alphonsi vere Magni Pater, mortis horam non procul abesse animadvertens, Alphonsum filium ita alloquutus esse dicitur: Non ignoro, mi fili, omnia regna mea, quibus quamdiu Deo visum est, præfui, tibi tamquam primogenito deberi: velim tamen ut te non abnuente fratri tuo Joanni Castiliæ regnum tradere mihi liceat, Hoc ut a te me impetrare sinas peto, ac si pateris, rogo etiam atque oro. Ad hæc Alphonsus: Scio, mi pater & domine, omnia hæc regna, immo omnia fere quæcunque habes, mea esse, ita tamen ut ea omnia favori tuo & bonæ voluntati accepta referenda intelligam, eoque semper, atque etiamnum paternum tuum animum ac voluntatem ei quod ratione primogenituræ mihi competit juri prætuli. Quod si ergo pro singulari tua sapientia existimas, regna hæc à fratre meo commodius ac melius quam à me gubernari posse, non abnuo quin omnium eum hæredem ac dominum instituas: ego tam in hac quam in aliis rebus omnibus voluntati tuæ non secus quam ipsius Dei mandato mo-

to morem geram. His auditis, senex obortis lachrymis, filium amplexus, tanto quietius postea è vita discessit.

Rara avis.

QUum Alphonsus immatura adhuc ætate regnum iniisset, Senatores ac proceres eum adierunt, significantes, utile atque adeo necessarium sibi videri ut septem viri qui Deum metuerunt, Justitiam amarent, cupiditates suas frænarent, nec ullis donis aut mueribus corrumpi se sinerent, ipsi adjungerentur, quorum consiliis in administrando Regno uteretur. Consilium hoc probavit Alphonsus, & ad proceres conversus, Si, inquit, non septem sed unius ejusmodi viri mihi copiam feceritis, equidem non tantum regni administrationem ei ultro tradam, sed regno quoque cedam.

Animi nostri origo.

IDem Davalo è proceribus uni, quærenti, qui fieret quod animus hominis numquam quiescere posset, sed semper ab uno ad aliud tenderet? Anima inquit, nostra originem suam à Deo habet, nec prius quiescere potest quam eo unde orta est, redierit: nec vero caducis his & fluxis rebus unquam satiari potest, sed Deum ac cœlum, tamquam proprium sibi & naturalem

locum

locum, petit & desiderat. Quid magis Christianum dici posset? Nec mirum hoc in tali Rege, qui quater decies sacra Biblia, cum Commentariis, sibi perlecta vere gloriatus est.

Magnanimum responsum sæpe magis prodest quam obest.

ADolphus Comes Nassovius, qui Anno M. CCXII. ad Imperatoriæ dignitatis fastigium evectus est, cum Brabantiæ Duce bellum gerens, quinque eo bello interfectis præcipuis Brabantiæ magnatibus, tandem captus, & ad Ducem adductus fuit, Eum Dux, torvum intuens, rogabat, *Quis tu es?* Adolphus, sum, inquit, Comes Nassovius. *Sed quis tu es?* Tum Dux: Brabantiæ Dux sum, quem tu bello jamdiu vexasti. *Miror ergo*, ait Adolphus, *te gladium meum effugisse, quem sane contra te acueram.* Hoc magnanimo captivi etiam responso motus Dux, Adolphum non liberum modo dimisit, sed rogatum quoque ut amicus sibi posthac esse vellet, multis donis & muneribus ornavit.

Imperatoris hujus symbolum fuit: *Præstat vir sine pecunia, quam pecunia sine viro. Animus est qui divitem facit.* Quod quidem ex illo Themistoclis desumptum videtur, qui utrum diviti & fatuo, an pauperi & prudenti

prudenti filiam elo are mallet, rogatus; *Malo*, inquit, *utrum pecunia, quam pecuniam viro indigentem.*

Recte Horatius:

Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.

Et in Odis idem:

- - Bene est cui Deus obtulit.
Parca quod satis est manu,

Nec minus sapienter Seneca: *Quemadmodum nihil refert, utrum ægrum in lecto ligneo an in aureo colloces, quocumque illum transtuleris morbum suum secum aufert: ita nihil refert, utrum æger animus in divitiis sit vel paupertate, malum suum semper illum sequitur.*

Et Mimus.

Cui co venit cum paupertate, dives est.
Nec qui parum habet, sed qui plura cupit pauper est.
Quod vult habet, qui velle quod satis est potest.
Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit.

Magnatum vita.

HEnricus Glareanus vir doctissimus, sed parum opulentus, rogatus ab amico, quomodo viveret ac valeret? Ego, inquit, Principum ac magnatum vitam vivo: Altero quærente, qualisnam ea esset? *Ego*, inquit,

quit, *bibo & genio indulgeo, interim in omnium are sum & maneo.*

Pulchrum caput; sed cerebrum non habet.

ANgelus Stuffa Florentinorum ad Sigismundum Malatestam Ariminensium tum Principem legatus, pileo sine petaso ex more illius temporis, grandi & spacioso utebatur. Mirus hic habitus Ariminensibus visus est, ut qui etiam media hyeme caput leviter integere, collum nihilominus fasciis in volutum habere solent. Ex iis ergo unus Marco valdus nomine, per irrisionem ad Angelum infit: Crediderim sane vobis frigida valde esse capita. Cui Angelus: Dicam tibi quam obrem nos capita tam diligenter custodiamus, Vos, credo, de anserum aut anatum estis genere, ut qui etiam mediis pluviis capita versus cœlum surrigunt, nec nebulam aut ullam tempestatem curant, quum scilicet vix micam habeant cerebri. At nos, quibus cerebrum est, illud quoque sedulo nequid ei noceat, curare debemus.

Errata aliorum oporta, aliorum occulta.

QUum Medicus quidam nescio quod in pictura erratum reprehendisset, pictor æstans, ægerrime id ferens, non in Medicum tantum, verum etiam ipsam Medici-

nam multa convicia effudit, inter alia illud quoque objiciens, ſolis Medicis homines impune licere occidere, nec ullum eſſe medicum, qui priuſquam artem recte condiſcat, unum cœmiterium mortuis non impleat. Ad hæc Medicus, Bona verba, inquit, quæſo. In hoc ſane veſtra ars præſtat, quod tam excellentiam quam errorem operis dies oſtendit, At in eo fortuna nobis magis eſt propitia, quod cura noſtra ſanatos, vivos omnium oculis exponit, ſed errores noſtros ab oculis ablatos, ſub terram abſcondit.

Facetum.

QUum Romæ inter quoſdam nobiles & doctos de Franciſco Petrarcha ejuſque operibus ſermo haberetur, & quidam dicerent, multa eum ex antiquis neſcio quibus verſificatoribus deſumpſiſſe; alii vero è ſuo unius ingenio ea quæ hodieque cum admiratione leguntur, expromſiſſe contenderent: Humor quidam Bononienſis (de cujus jocis integer liber ſcribi poſſit) qui ſermoni huic intervenerat, & poſito pallio menſæ aſſederat, ſententiam rogatus, Ego, inquit, exiſtimo Petrarcham antiquos illos Poëtas ita tractaſſe, quemadmodum Hiſpani pallia per noctem ſurrepta, quæ novis ornamentis aliiſque modis ita reconcinnant,

cinnant, ut ne agnoſci poſſint. Forte ibi aderat Hiſpanus nobilis, qui audito hoc gentis ſuæ elogio, converſo ad Humorem vultu, Quid tu, inquit, de Hiſpanis loqueris? Tum Humor quaſi mirabundus, Ergo tu, inquit, Hiſpanus es? ac ſtatim puerum pallium ſibi deferre juſſit, eoque humeris injecto ſeſſum ſe recepit. En Satyricum dictum & factum ſimul.

Levitas fœminarum propria.

MUltis virginem quandam nobilem ob eximias tam animi quam corporis dotes collaudantibus, unus ſive invidia, ſive contradicendi ſtudio, vanam eam & levem eſſe dixit. Ibi matrona quædam honeſtiſſima, Ergo tu, inquit, hoc vitium quoque à muliebri ſexu auferre, & tibi tuique ſimilibus adſcribere cupis? Quid ergo eis relinquis?

Mordax in Principem.

SYlveſter Bottigella magnati cuidam, quænam dotes Principi neceſſariæ eſſent quærenti, Omnes illæ, inquit, quæ tibi deſunt. Hodie per jugulum talia verba reditura ſint.

Hominibus non facile fidendum.

BEllo quod Julio III. Pontifice in Italia geſtum fuit, Rudolphus Ballionus &

mirum hoc, inquit, quin credo patrem meum, si scivisset tecum mihi rem aut litem fore, non duodecim sed viginti quatuor mihi daturum fuisse.

Præpostera vel impia potius eleëmosyna.

THomas Guadagnius mercator Florentinus, usitatis etiam hodie artibus tantum lucri fecit, ut Francisco I. Franciæ Regi quinquies centum scutatorum millia mutuo dederit. Hic post mortem aliquam sui memoriam & monumentum relinquere cupiens, Lugduni Nosocomeum exstruere instituit. Præparato jam ad fundamenta solo quemcunque; amicum aut notum nactus eo ducebat, consilium operis quam poterat optima forma & modo exædificandi, exquirens. Quum vero inter alios aliquando Nicolaum Salterellium Florentinum itidem, hominem facetum & archirectonicæ artis non imperitum eo duxisset, eique omnia ædificii lineamenta & partes commonstrasset, rogans ut si quid immutandum aut commodius faciendum animadverteret, indicare id ne gravaretur: Salterellius, Cetera, inquit, mihi satis placent, unum tamen desidero, quod scilicet nimis parvum & angustum mihi videatur. Cur hoc dicis? inquit Guadagnius, non tu vides quantum hoc universum sit spatium?

Eſt magnum ſane, inquit Salterellius: ſi tamen omnes huc veniant quos tu ad paupertatem redegiſti, nimis, ſcio anguſtum erit, immo vix dimidiam eorum partem capiet.

Par pari commiſſus.

JUvenem quendam ab amico ad prandium invitatum, nobilis virgo, quod eum hodiernæ civilitatis parem expertum videret, ex oppoſito ſedens pudore afficere volebat. Cernens ergo cibum ante juvenem poſitum hinc inde truncatum, Sane, ait, domine, fortis es. Tum ille qui ipſam non minus ſtrenue, ſed forte civilius aliquanto manducantem viderat, Mihi quidem, inquit, forti eſſe neceſſe eſt, ut qui non minus robuſtum habeam antagoniſtam.

Cui Patientia.

HOmo quidam facetus amicum qui debiti cauſa ad monaſterium ſive locum quendam ſacrum confugerat, inviſens, quum curarum ipſum & cogitationum plenum vidiſſet, quamvis rem omnem ſciret, interrogavit tamen, Quid ita triſtis eſſet? Cui is: Equidem quamdiu vixero vix, credo, triſtitia à me abſceſſerit. Scis enim, opinor, quam multa ſcutatorum millia non ulla mea culpa, ſed fortunæ malignitate

brevi tempore amiſerim. Et jam creditores mei fortunarum mearum reliquiis non contenti, etiam carcerem & vincula mihi minantur, nec ullo alio modo paciſci mecum volunt. Ac profecto jamdudum ſpe omni abjecta, mortem mihi ipſe conſciviſſem, niſi è lectione libri cujuſdam, *De Patientia* inſcripti rurſum ſpiritus aliquid & animi hauſiſſem; quem quidem divinitus mihi objectum credo, ut à tanto facinore deſiſterem, & ad meliorem mentem redirem. Ibi Paulus, Ergo jam, inquit, creditoribus veſtris omnibus ſatisfactum eſt? Non, ait ille. Tum hic rurſus: Ergo illos potius librum hunc *De Patientia* legere oportebat, qui velint nolint, eo quod ipſis debes, carere coguntur.

Filii degeneres.

DOctum quendam, nobilem & magnæ auctoritatis hominem princeps rogarat, an filios, & quot haberet? ille cogitabundus aliquamdiu ſedens, nihil reſpondit. Princeps ergo verba ab illo minus intellecta exiſtimans, idem rurſus rogat. Ibi ille, Nullos, inquit, habere me pœne dixeram, etſi tres habeo: quorum primus valde ſapiens ſibi videtur, quum plane ſit & fungus & fatuus; alter ob formam mirifice ſibi placet, quum tamen Therſite ſit defor-

mior; tertius fortis haberi vult, qui ipſam ignaviorem poſſit facere ignaviam. Tales ergo quum ſint, orbum me recte puto.

Fœminarum mores.

HOſpes quidam apud N. civem diverterat. Quum vero mulieris continuis clamoribus & rixis domum implentis offenſus importunitate, de mutando hoſpitio cogitaret, eoque veniam ab illo petiiſſet: Quid tu hominis es? inquit bonus ille paterfamilias, qui vix biduum aut triduum uxoris meæ mores ferre poteſt, quos jam ego per viginti & amplius annos, patienter fero.

In timidum.

QUidam hominem timidum obvium habens, undenam veniret, rogabat, Quum ille in macello ſe fuiſſe dixiſſet, alter, Quæſo, inquit, an tu eum locum adire auſus es, ubi tot boves & oves occiſæ ſunt & quotidie occiduntur?

Ad proditionem qui apti.

DE prodenda quadam arce miles multis ſceleribus infamis cum Alexandro Rangonio & aliis proceribus egerat. Id intelligens N. vir prudens dicto Comiti à ſecretis, ſedulo monuit ne homini fidem ha-

berent, ut qui pessimus esset & sceleratissimus. Tum Rangonius, Tanto melior, inquit: si enim aliis esset moribus, hanc ad rem parum esset idoneus.

Facetum de nanis.

NIcolaus Constantius roganti cuidam, qui fieret quod plerumque homines pumili essent animosi? Eo, inquit, quia exiguo corpusculo defendendo sufficere se putant.

In voraces.

QUidam inter duos homines voracissimos sedens, ab amico forte superveniente rogatus, quomodo se haberet? Male, inquit: quippe inter Scyllam & Charybdim versor.

Judices ungendi.

NOn minus vere quam eleganter quidam ait, qui negocia sua feliciter expedire velit, ei judicis manus ungendas esse, quod quidem unguentum tantæ virtutis est, ut cuicumque caussæ apud Advocatos alium colorem, & apud Judicem ipsi quoque Justitiæ alium habitum conciliet. At unguentum hoc non ex oleo, sed ex auro & argento confici debet. Mysterium hoc non intelligens mulier quædam, cui nescio

quæ caussa apud judicem erat, monita à vicino, ut si quid impetrare vellet, judici manus ungeret, lecythum oleo plenum secum detulit, & ad Judicem accedens, manus ipsius perungere cœpit. Mulieris simplicitatem, & ipsius actionis mysterium intelligens Judex; satis, inquit, hujus unctionis est: at jam ad extergendas manus ulnis aliquot panni opus sit, quas quum postea mulier ad Judicem tulisset, & quod petierat obtinuisset, unctionis nullam, sed detersionis magnam vim esse prædicavit.

Quemadmodum aurum Lydio lapide, ita homines officiis & muneribus probari, Alphonsus Rex dicere solebat. Cui simile est illud vulgatum: *Magistratus virum ostendit.*

In munerum captatores.

LUdovicus XI. Franciæ Rex, acceptis nescio unde duodecim scutatorum millibus, non ignarus mox aulicos undique tamquam ad prædæ partem convolaturos, pecuniam omnem in mensam effundi jussit: & ad circumstantes conversus, Numquid, ait, jam probe numatus Rex sum? Quid vero his mihi numis faciundum censetis? Quamquam facile ipse intelligam, quum donati mihi sint: aliis quoque à me donandos.

donandos. Ubi jam ſunt amici mei, qui gratum mihi & utile officium aliquod præſtiterunt? Omnium animis magnam in ſpem erectis, Rex quempiam hianti ore atque oculis theſaurum illum quaſi devorantem conſpicatus, Quid tu, ait, hominis es? nullane recenſere tua potes merita, quæ aliqua digna ſunt compenſatione? Ille falcones Regis ſeſe diligenter & fideliter, ac magnis etiam cum ſuis expenſis aluiſſe dicebat, ſeque Regiæ liberalitati quam humillime commendabat. Inde alii atque alii prodeuntes, ſua quiſque officia, atque interdum etiam non ſine mendacio, jactabant ac deprædicabant. Adſtabat vero inter reliquos Regis Cancellarius, quem ipſum Rex quoque accerſiri juſſerat: ſed reliquis prudentior, nulla ſua merita narrabat, ſed tacitus tamquam poſt ſcenam ſive ſiparium, ſe continebat. Re in longum, ut cupiditas illorum & ſpes tanto magis accenderetur, protracta, tandem Rex ad Cancellarium converſus, An tu, inquit, ſolus nihil poſtulas? an ſolus nihil habes quod prædicare poſſis? Ibi Cancellarius: Ego inquit, ô Rex à tua liberalitate multo plus accepi quam omnibus meis officiis umquam promerui: ac jam in illam tantum mihi curam & cogitationem imcumbendum eſt, ut quam poſſum gratum me exhibeam: tantum abeſt ut quidquam à Re-

gia Veſtra Majeſtate poſcere velim aut debeam. Ergo tu, inquit Rex, ſolus inter tam multos, pecunia opus non habes? Equidem reſpondit Cancellarius, ut opus non habeam, jam dudum Regia Veſtra liberalitate mihi proſpectum eſt. Tum Rex ad reliquos, Numquid magnificus, inquit, Rex ego vobis videor, qui Cancellarium habeam tam opulentum? Hinc dici non poteſt quanto majorem ſpem plerique omnes conceperint, poſtquam audivere. Cancellarium neque ſibi quidquam poſcere, neque opus habere. Suſpenſis diu omnium animis, Rex tandem Cancellarium ad ſe vocat, &, Quamvis, inquit, tu ſolus nec à me petere quidquam, nec ullum tuum meritum jactare volueris; ego tamen & præteritorum conſcius & futurorum certus, volo ac jubeo ut quantum numorum in hac menſa jacet, id omne domum tecum auferas. Mox reliquis qui tamquam corvi hiantes deluſi, triſtes hæc audiebant, Vobis, inquit, alia occaſio exſpectanda eſt. *Qui bene ſervit, & tacet, etiam tacens, petit.*

Regia Cardinalis cujuſdam vox.

HIppolytus Medices Cardinalis Clementis VII. Pontificis nepos magnifice & munifice numeroſam alebat familiam, adeo ut quamvis maximi reditus, vix tantis ſum-

ptibus ſufficerent. Ejus rei Pontifex non ignarus, quodam die, Hippolyto animi gratia in campum exſpatiato, omnium miniſtrorum ipſius catalogum, adſcripto quo quiſque fungeretur munere, adferri ſibi juſſit: ac primum ad tantam multitudinem pœne obſtupuit; deinde ſumpto ſtylo, multorum tamquam in utilium, aut certe non valde neceſſariorum nomina delevit. Accerſito deinde domus præfecto, Tu, inquit, hero tuo, nepoti meo, indica velle me omnino & jubere, ut eos omnes quorum nomina hic declata vides, à ſe dimittat, ut quibus ſine ullo incommodo carere poſſit. Veſperi domum reverſo Hippolyto præfectus, exhibito catalogo, Pontificis mandatum exponit. Quo audito, Cardinalis in hæc ſtatim verba erupit: Verum quidem pontifex dicit, me tot miniſtris opus non habere; at quum illi me opus habeant, interdico tibi ne tu quenquam eorum quos ille eraſit, amoveas.

Liberum & facetum Legati reſponſum.

ANtonius Puccius Florentinorum Philippum Ducem Mediolanenſem, Aſtrologiæ valde deditum, legatus, quum diu audientiam impetrare non poſſet, quod Dux totus ex Aſtrologi conſilio penderet: tandem à Principe (quum Aſtrologus tem-

pus jam commodum venisse monuerat) vocatus & mandata exponere jussus, venire detractavit, inquiens: Si Duci ea hora horoscopus faveret, sibi non favere.

Astrologia vanitas.

MIrifica fuit ac incredibilis etiam Alphonsi Aragoniæ Regis in omnes liberalitas; tum præcipuus erga litteratos amor. Is tamen in tanta doctorum, & in quacumque disciplina præstantissimorum virorum, quam semper circa se habebat, frequentia, neminem umquam Astrologum aut ad se invitasse, aut ulla munificentia prosequutus esse dicitur. Cuidam de ea disciplina disserenti, idem sic respondit: Astra sive stellæ stultis: at sapientes astris imperant. Æquum igitur fuerit, ut stulti Principes Astrologos in precio habeant, quos sapientes merito contemnunt.

Quo tempore Concilium Constantiæ celebrabatur, Petrus de Monte Alcino famosus. Astrologus Prognosticon edidit, in quo inter alia, si diis placet, vaticinabatur, eo anno Sigismundum Austriacum Imperatorem Romæ à Papa coronatum iri; ac Joannem XXIII. Papam, qui ad Concilium ad dicendam caussam evocatus fuerat, honorifice in Italiam ad pristinam dignitatem reversurum. Quum vero deposito

posito à Concilii Patribus Joanne, & Sigismundo Italicam profectionem intermittente, neutrum factum esset, & dicto Astrologo quidam tam manifestum mendacium exprobrarent: Ne, inquit ille, vobis hoc mirúm videatur, quod de duobus stultis judicium ferens, à vero aberrarim, de quibus né ipse quidem Ptolemæus vel unum verum verbum prædicere aut divinare potuisset.

Ære dirutus.

NObilis quidam Romanus, consumptis fere omnibus facultatibus à mercatore vestem & alia emerat, certo solutioni constituto tempore: quo elapso, bonus ille debitor, nuspiam argentum quo satisfaceret reperiens, à publico aliquot dies abstinuit, totus interea in modo aliquo solutionis comminiscendo occupatus. Qùum vero nihil expedire posset, solitudinis pertæsus negotia solita in foro & alibi rursus obire cœpit. Mercator quamvis homini non semel occurrisset, aliquamdiu tamen tacuit: tandem vero ubi illum non modo solutionem procrastinare, verum etiam moram, uti ante consueverat, non àmplius excusare animadvertit, quodam die obvium monuit, ut recordaretur solutioni, præstitutum tempus jamdudum præteriisse.

terisse. Ille equidem satis, inquit, cujus memones recordor, ac sæpius etiam cogitavi ac recogitavi qua ratione tibi possem satisfacere: quum vero nullum hactenus modum comminisci potuerim, statui illam cogitationem & curam debiti hujus à me extorquendi, tibi relinquere.

Alius obæratus, quoties mane è lecto surgebat, Male pereat, inquit, quisquis me hodie debiti nomine appellarit. Idem deinde à creditoribus obviis, aut etiam ultro eum quærentibus, monitus quod ipsorum plane oblivisceretur: Ne vos, inquit, hoc dicite me vestri oblitum esse, ut quorum etiam hodie è lecto surgens, sim recordatus. *Superius illud argutum magis quam honestum: hoc parum Christianum.*

Ambitiosi quam ægre aliis cedant.

QUum anno M. D. XXXVIII. Paulus III. PP. belli inter Carolum V. & Franciscum Franciæ Regem componendi causa, Niceam quo dies condictus erat: proficisci constituisset M. Andreas Turinus, Pontificis medicus & domesticus, Vereor, inquit, Sanctissime pater, ne idem vobis accidat quod eremitæ cuidam, qui Deum cum Sathana reconciliandi negotium susceperat. Talem deinde fabulam exorsus.

exorſus. Fuit Eremita quidam cui ob vitæ morumque; ſanctitatem, diabolus viſibili ſpecie variè illuſit: quas tamen ille tentationes omnes Dei præſentia & auxilio ſuperavit. Quum vero hac occaſione idem cum utroque; Deo ſcil. & Sathana, ſæpius loqueretur, illa tandem animum ipſius ſubiit cogitatio, quomodo unum cum altero in gratiam reducere poſſet. Ac prius quidam Deum affatus, Vides, inquit, Domine, quam multas infœlices animas malus ille Sathanas hoſtis tuus quotidie ſeducat, ac nullum ullo umquam tempore tam tuis quam piorum conatibus adverſandi finem faciat. Optimum itaque mihi videtur, atque ita uti facias rogo & obſecro, ut culpam omnem ei condones, eumque in gratiam recipias, quo is à tam pernicioſis hominum generi artibus & conſiliis poſthac deſiſtat. Non recuſo, inquit Deus, modo is culpam ſuam agnoſcat ac deprecetur. Tam facili accepto reſponſo, jam bono illi Eremitæ res pœnæ confecta videbatur. Ubi ergo primum diabolus ipſi apparuit, his ad eum verbis uſus eſt: Quid tu miſer tandem ex tot animabus perditis lucri facis? Quid infœlices illi mortales in te commiſerunt, quos tanto numero in infernum trahis? Non tu vides te illis quidem nocere; tibi tamen ne hilum quidem prodeſſe? Quanto magis è re tua
fuerit,

fuerit, cum Deo in gratiam redire, ac tantis te malis, laboribus & cruciatibus quos tibi in inicitia hæc affert, liberare; Multis deinde aliis in eandem ſententiam adductis rationibus, tandem ait, hanc controverſiam omnem paucis verbis dirimi ac componi poſſe Hic diabolus Eremitæ verba & conſilium non aſpernatus, ab eo modum & conditiones futuræ reconciliationis ſcire voluit; qui reſpondit, quatuor verbis rem omnem tranſigi poſſe, his ſcilicet: *Peccavi Domine, miſerere mei.* Hoc bene habet, inquit Sathanas. Sed quid ait? Quatuor hæc verba utrum à me an ab illo dici vis? A te, inquit Eremita. Numquam hoc fiet, ait diabolus, ac indignatione plenus ab Eremito diſceſſit.

Ne rixæ aliorum te immiſceas.

QUidem duorum pugnam diremturus, profundum in capite vulnus acceperat Adductus medicus cerebrum ſcrutari cœpit, num forte læſum eſſet. Tum aſtantium quidam, Fruſtra, inquit, tu apud hunc cerebrum quæris, quod ſi habuiſſet, numquam ſe alienæ rixæ immiſcuiſſet.

Poëtæ famelici.

QUum in convivio Poëtarum facta eſſet mentio, & quidam varia eorum genera, ut

ra, ut Epicos, elegiacos, lyricos, melicos, &c. recenſuiſſet: Stephanus Ferrarius Miror, inquit omnium frequentiſſimos à te omitti, Rogante altero, quinam illi eſſent, *Famelici*, reſpondit: quos ſane hodie complures eſſe nemo negaverit.

Abſentes non rodendi.

ORto inter quoſdam de iis qui omnibus detrahere, ac de omnibus, maxime de abſentibus male loqui conſueſſent, ſermone, Carolus Vicecomes, Epiſcopus poſtea Vigintimillienſis, Ego, inquit, potius omnibus, etiam indignis benefecero, quam de inimico meo vel etiam digno male loquor. *Generoſe & Chriſtiane.*

In tardam ſtependiorum ſolutionem.

ULyſſes Spinius centurio, quum milites non ſemel ob tardam ſtipendiorum ſolutionem tumultuari conantes, ſua fide interpoſita ægre in officio continuiſſet: tandem allato unius menſis ſtipendio, & inſtituta luſtratione, Commiſſarius ex militibus unum, tamquam extra numerum is & adſcitius eſſet, arguit, inter cætera dicens faciem ſibi hominis notam, & alias viſam, eidem tamen è primoribus dentem unum defuiſſe: at hunc nullo carere. Tum centurio indignabundus, Quid hoc mirum? inquit.

inquit. Tamdiu vos cum stipendio emansistis, ut interea huic novus dens succreverit.

Facetum & ridiculum.

MArcus quidam Laudensis Cardinalis N. domesticus quum carnem duram & nigram mensæ appositam vidisset, continuo quanta potuit celeritate, nescio quid murmurans, sese proripuit. Paulo post vultu lætabundo reversus, & à sociis rogatus, cur tam propere à mensa surrexisset: Equidem, ait, ô socii & commensales charissimi, dici vix potest quum primum carnes has mensæ inferri vidi, quantopere conturbatus fuerim. Argumentum enim è colore, odore, sapore & duritie sumens, jam de mea mula actum, haspue ipsius carnes esse putabam: celeriter ergo ad stabulum cucurri, ut an superstes adhuc esset, viderem: eaque viva adhuc & integra inventa, lætus jam ad vos redeo.

Inhumanum Medici factum.

BAccius Medicus Florentinus, artis suæ bene gnarus, sed cerebrosus, fœminæ cujusdam curam vocatus, explorato arteriæ pulsu, qui vehementis febris indicium faciebat, inter alia tandem de ætate rogavit. Quum illa sexaginta tres annos natam

natam ſe diceret, rejecto ægræ brachio, Quamdiu, inquit, tu in hoc mundo vivere cupis? & irato ſimilis, bonam mulierem incuratam reliquit.

Prima ætas ſequentis indicium.

CArolo Auſtriaco, qui poſtea ejus nominis V. Imperator fuit, adhuc adoleſcenti, decem pueri nobiles ejuſdem fere ætatis, tam converſandi quam ſerviendi gratia adjuncti fuerant, ac dati viginti aurei menſtrui, quos pro ſua voluntate & arbitrio diſpenſaret. Accepta igitur primi menſis proviſione, ſtatim omne id aurum inter dictos ſuos coætaneos & pueros, ſecundum arithmeticam proportionem diviſit; qui idipſum quoque ſine ulla mora, vix apud ſe calidum extruſerunt, & in res nullius aut parvi monenti, ut mos eſt puerorum, abuſi ſunt. Id quum Carolus animadvertiſſet, allato ſecundi menſis auro honorario, pueris avide prædam iterum æqualiter, uti putabant, dividendam exſpectantibus, uni ex illis aureum dedit, & eo crumenam emere juſſit, inque eam allatam ſtatim reliquum aurum reconditum, cuidam familiarium paullo adultiori aſſervandum dedit, idem deinde tertio ac quarto menſe factum, iiſdem pueris valde ringentibus, hoc iis, etiam quibus eorum cura com-

commiſſa erat, vehementer admirantibus, & de innata quadam avaritia hinc facientibus conjecturam. Non multo poſt quum Carolus intellexiſſet puerorum uni, neſcio quo caſu, equum periiſſe, familiari illi depoſitario & cuſtodi mandavit ut eidem & aurum omne & marſupium tradere, ac ſuo nomine donaret. En virtutem ante annos, & quod vulgari proverbio dici ſolet, *Ex aurora diem.*

Poëta ne ſis importunus.

FRanciſcus Philelphus ſuperioris ætatis vir doctiſſimus, ſæpiſſime aliorum rogatu ſcribendis orationibus, epitaphiis, epigrammatis, & id genus talibus, ſine emolumento fere occupatus, quodam nimis importune, ut cognato ſibi adoleſcenti mortuo epitaphium ſcriberet urgente, defuncti nomen edi ſibi juſſit. Quum is Joannem Vitellum (qui Latinis vitulus eſt) vocari dixiſſet, Philelphus leviter atroſo ungue, ſequens Epitaphium (quod poſtea aliis quoque accommodatum fuit) effinxit:

Jupiter omnipotens Vituli miſerere Joannis,
Quem mors præveniens non ſinit eſſe bovē.

Continuus metus peſſimus carnifex.

TReſpades Mantuanus quum hominis cujuſdam acerrimi, qui ob neſcio quam

quam injuriam plagas ipsi minatus fuerat, manus effugisset, tandem ab eodem forte fortuna obviam facto probe depexus, multum sibi gratulatus est, quod posthac quieto sibi animo domo egredi, & per urbem ambulare liceret.

Alius simili modo à quodam acceptus, digresso eo à quo male multatus fuerat, Benefactum, inquit, quod tandem à te ira, à me vero metus discessit.

Cur podagrici loquaces.

QUidam rogatus, cur podagrici plerique tam essent loquaces, *Ideo*, inquit, *quod pedes in lingua habeant*.

Idem Ennium poëtam, ajebat, quoties pedum doloribus vexabatur, multo vino se ingurgitasse, ac tum demum ligatis pedibus, soluta lingua, quod vellet versus profudisse. Unde illud:

Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma Prosilit, &c.

Mala non quærenda.

ALphonsus Rex eos stultissimos sibi videri dixit, qui uxorem aufugientem quærerent. Rationem hanc addit Hercules Rangonius, quod ejusmodi homines suam ipsorum quærerent turpitudinem.

Astus

Astus in judicio.

TRes juvenes quum piraticam diu exercuissent, & magnam collegissent pecuniam, tandem in urbem quandam commigrarant, eo consilio, ut reliquum vitæ ibi & multo tutius & honestius traducerent. Quum vero id quod communi ope acquisierant, non ita commode sine rixa dividi posse videretur: aurum & argentum omne argentario sive danistæ cuidam tradiderunt, hac conditione, ut ne cuiquam ille vel numum, nisi omnibus tribus præsentibus, adnumeraret. Paullo post ab uno horum ceteris astutiori persuasi, magis è re fore si ea pecunia ædes, prædia & alia, quibus communiter uti possent, sibi compararent, argentarium adeunt, & ut pecuniam, quam mox integram repetituri essent, in promptu haberet monent. Quadam vero die animi gratia foras prodeuntes socios, inter equitandum idem monet, quinquaginta Ducatis ad instruendam domum opus esse: quos duo illi ab argentario petere jubent: ac simul domum ejus transeuntes, argentarium quod ille peteret, dare jubent, ac dein viam prosequuntur. Ille mox acceptam ab argentario universam summam, equo imponit; & longe diversum iter ingressus, aufugit. Interim duo illi reversi,

rem

rem omnem ex argentario cognoſcunt: quumque fruſtra fugitivum ſe inſequutores animadverterent, argentarium in jus vocant, conditionem allegantes, quæ conventum eſſet, ne cui, niſi ceteris quoque præſentibus, concreditam pecuniam adnumeraret. Non mediocriter hinc turbato argentario in mentem venit Gellium Aretinum Ic. à doctrina quidem parum, ſed ab ingenio & natura ſatis inſtructum adire: qui, audito caſu, cum vicinis aliquot ſuis re deliberata, id conſilii argentario dedit, ut male quidem à ſe pecuniam renumeratam fateretur: ſe tamen paratum eſſe diceret, eandem juxta ſcripturæ ſuper ea re factæ tenorem denuo ſolvere: at id fieri non debere, niſi tribus illis præſentibus. Abirent ergo & tertium illum adducerent, tumque ſe in mora non futurum.

Qui homines chariſſimi Principibus eſſe debeant.

FRidericus Imperator interrogatus, quoſnam hominum haberet chariſſimos: Eos, inquit, *qui Deum magis, quam me metuunt.* Rari profecto tales Principes: ſed & rari tales Conſiliarii & miniſtri. Hodie enim *Mitius agi putatur cũ Deo, quam cum homine.*

Sapiens & quasi Salomonium Judicium.

NEapolim Austriæ, ubi Imperator aulam tum habebat, rusticus quidam currum frumento onustum advexerat: cui in hospitium digresso, aulicus quidam equum curru solutum furtim subduxit. Re intellecta, imperator rusticum ad se vocatum de furto & ejus auctore percunctatur. Rusticus de furto sibi nimis quam vellet constare ait: auctorem vero penitus se ignorare. Post varias astantium Consiliariorum conjecturas, Equidem, inquit Imperator, illud mihi mirum videtur, quod alter quoque rustico huic equus non itidem furto ablatus sit, qui sciam quantum hic jam equitum sit qui equis opus habent. Tum rusticus: alter illa quidem ô Imperator, equa est, & ad militarem usum minus apta. Id audiens Imperator, hominem equam conscendere, ac omnia urbis equilia adequitare jussit, quo facto, equus sociam odoratus, hinnitu & se & facti auctorem prodidit.

Quibus fidendum.

QUum in Friderici Imperatoris manus litteræ quædam à Gaspare Schlickio ad proceres quosdam Hungaros scriptæ incidissent, plerisque ut eas aperiret (quod ea res suspicione non carerit) suadentibus, Ego,

ego, inquit Imperator, Gaſparem pro viro bono habeo & fideli amico, quod ſi fallor, malo ut error hic quacunque alia ratione, quam mea diligentia inveniatur.

Honor potius quam res.

VEterano quodam milite neſcio quid à Sigiſmundo Imperatore, uti dicebat, ſibi promiſſum flagitante, Imperator, Nimis magnum, inquit, eſt quod poſtulas, Tum ille, Olim tibi, ô Imperator, id non promittere licuit; jam promiſſum, negare non licet. Quod ſi, ait Imperator, alterutrum patiundum eſt, ſane rei, quam exiſtimationis jacturam facere malo.

Inimici quomodo vincendi.

QUibuſdam ægre ferentibus quod idem Imperator hoſtibus à ſe victis non vitam tantum, verum etiam fortunas omnes donaret, immo eoſdem in amicorum numerum receptos, præcipuo loco haberet: ad Laurentium Hungariæ Palatinum converſus Sigiſmundus, Tibi, inquit, & aliis fortaſſe utilius videtur hoſtem perdere, quod mortuus bellum amplius non faciat: at ego eo ipſo hoſtem perdo, dum in gratiam receptum, ex hoſte amicum facio, & quantum poſſum, orno. Regia certe vox. *Nimio ſatius eſt hoſtem beneficio, quam maleficio vincere.*

Quinam imperio digni.

IDem rogatus quos imperio aptissimos judicaret, *Eos*, respondit, *qui nec secundis rebus insolescerent, nec adversis frangerentur.* Quæ sane virtus Romanorum quasi propria fuit. Unde de Roma Claudianus:

Numquam succubuit damnis, & territa nullo
Vulnere, post Cannas major Trebiamq́; fremebat.

Et de iisdem Asdrubal apud Livium ait, Raro simul hominibus bonam fortunam bonamque mentem dari. Populum Romanum in eo invictum esse, quod *in secundis rebus sapere & consulere meminerit.* Idem etiam animus Marobodui fuit, qui, ut Tacitus lib. 2. Annal. testatur, ad Tiber. scripsit, *non ut profugus, aut supplex, sed ex memoria præterita fortunæ.* Et superiori ætate Franciscus Galliæ Rex, nec non Joannes Fridericus Saxoniæ Princeps, & alii, etsi captivi, semper mores & spiritus regios ac pristinos retinuerunt. Plinius: *Viri fortis animus quo plus premitur, quoque magis sævit fortuna, hoc est erectior.*

Aurum animi carnifex.

QUum idem magnam auri vim ex Hungaria illatam cubiculo suo, quia jam dies abierat, inferri jussisset, & cubitum conce-

concedens, diu insomnis lectulo incubaret: intempesta nocte Consiliarios quosdam & præcipuos amicos ad se vocari jussit. Demirantibus cunctis, quidnam tam intempestiva sibi vellet vocatio, introductis in regium cubiculum aurum commonstrat, *En*, dicens, *pessimum carnificem qui me hac tota nocte somnum capere non sivit. Vos quidquid hoc est auferte, & inter vos dividite.* Quod quum illi prompte fecissent: *Nunc abite*, inquit, *jam ego multo melius quievero.*

Anacreon quoque quum auri talentum à Polycrate accepisset, aliis id distribuit, dicens: *Odi munus quod vigilare cogit.*

Parrhesia apud bonos Principes.

QUum morosus quispiam præsente Imperatore Sigismundo diceret, in Constantiensi Concilio, cùi tum Imperator intererat, non licere ea quæ quis sentiret, libere loqui: excipiens Imperator, *Hoc si non liceret*, inquit, *jam tu hoc ipsum tam libere non esses loquutus.*

Reformatio à quibus incipienda.

APud eundem de reformando Ecclesiastico statu aliquando actùm fuerat. Dicentibus quibusdam à Minoribus (sunt ii ex Franciscana familia) fratribus incipiendum: *Non*, ait Imperator, *à Minoribus, sed à Majoribus inchoanda est reformatio.*

Qui magni faciendi.

IDem Imperato rogatus, cur viros doctos, etiam tenuis fortunæ, tanto in precio haberet, quum alii Reges & principes majorem nobilitatis quam doctrinæ plerumque haberent rationem? Merito, ait, eos ego magnifacio, qui quod habent, non ab hominibus, sed à Deo acceperunt. Cur enim eos non ornarem quos Natura tam excellentibus donis ornavit? Nobilem quidem aut divitem facere quemcunque volo, possum; doctum facere non possum, *Qui nihil aliud habet, quam majorum imagines, opinione Nobilis est verius quam re. At qui virtute præditus est, unde manat etiam vulgaris illa nobilitas, germanam & nativam nobilitatem habet.*

Qui vivi, qui mortui.

N. CAvalcantium Equidem Florentinum, singulari doctrina virum, familiares quidam in cœmiterio quodam obvii, tamquam nocturni lemures & ejusmodi terriculamenta, aggressi fuerant. Is initio territus, quum mox amicos agnovisset: Equidem, ait, vobis irascerer, nisi scirem, *in vestro* quod vultis facere, vobis licere. Hujus verbi sensum quum illi initio minus intellexissent, tandem eo digresso, unus ait: Videtisne pro quibus ille nos habeat?

pro

pro mortuis ſcilicet, etſi vivimus: ſiquidem locum hunc nobis tamquam proprium, aſſignat.

Ludovico Duci in muſeo libris incumbenti, amicus quidam accedens dicebat, Quid tu inter mortuos jaces abſconditus? Quin ad nos viventes prodis? Immo, inquit ille, jam inter vivos verſor. Hi enim fama vivunt & vivent in omne ævum: at veſtra mors eſt, ut qui nulla re poſteritati, vos umquam vixiſſe, teſtatum facere vultis aut poteſtis.

Imperium quibus debeatur.

GEorgius Gradenicus nobilis Venetus dicere ſolebat, Nihil ſibi magis mirum videri, quam quo, quum cetera animantia rationis expertia, regem aut ducem non ferant, niſi is ſui generis omnes antecellat, homines tamen qui ſoli rationis ſunt compotes, etiam iis ſæpe principibus obedire ſuſtineant, qui ipſis quadrupedibus magis bruti ſunt.

Boni Principes pauci.

IN Italia Jacobus Galbus magni nominis ea ætate Theologus, in quodam ſermone ad populum multa de periculoſo Principum ſtatu, & quam pauci poſt hanc vitam æterna illa potirentur, dixerat. Monitus

deinde ab amico, ut ad vitandam malam Principum gratiam, quod imprudenti forsan sibi exciderat, alia ad populum concione corrigeret, aut saltem mitigaret, quamvis natura pertinax, tamen facturum se id recepit. Post aliquam multos ergo dies, captata è textu quem explicabat occasione, Nuper, ait, se quædam de periculoso Principum statu, & eorum qui salvarentur paucitate disseruisse, quæ intelligat nonnullis minus placere, atque etiam à vero videri aliena. Ne ergo quomodo id quod dixerat accipiendum sit, quisquam dubitare possit, velle se, pro suo more, apertius aliquanto id declarare, nimirum quod in universum de dubia principum salute dixisset, cum limitatione quadam intelligendum, neque enim se à regno cœlorum eos exclusos putare qui infra septimum ætatis annum moriantur, sed eos tantum quos ætas & rerum omnium licentia corruperit. *Acerbe & nimis Satyrice.* Sed est Deo gratia, quod vix ullum sæculum nostro, bonorum, prudentium & litteratorum principum fuerit feracius, ut jam illud locum non habeat, *Omnium bonorum Principum nomina in uno ambulo scribi posse.*

Neuter

Neuter offendendus.

GAllis ingenti ſtrage à Conſalvo Ferdinando Hiſpanorum duce profligatis, Hiſpaniæ Regis Orator Duci & Senatui Veneto tantam ſui Regis victoriam nunciaturus, in curiam ſeſe contulit; quo paullo poſt Galliæ quoque Regis Orator venit. Quum ergo ambo introducti unus quidem læto & erecto, alter triſti & demiſſo vultu conſediſſent; M. Leonardus Lauredanus utrumque ita affatus eſt: Inpræſentiarum quidem ego tam conſilio quam verbis Divi Pauli Apoſtoli utendum mihi video, ut videlicet, quum Dei voluntati nemo reſiſtere, & factum infectum fieri nequeat, *gaudeam cum gaudentibus, & fleam cum flentibus*, Quibus quidem ſapientiſſimis verbis omnem invidiam & odium utriuſque gentis vitavit, & cum utriuſque Legati gratia, ſingularem prudentiæ laudem eſt conſequutus.

Ne tu cede minis.

FRidericus Comes Montefeltrius decennis puer pro Guidone patre apud N. Malateſtam Ariminenſem obſes relictus, quum finitis induciis pater Malateſtæ ditionem armata manu iterum invaſiſſet, Malateſtæ minanti, ſi ſecundum pater ejus armata manu rediiſſet, capitis ſe de ipſo

ſuppliciu͞m ſumpturum, ſine ulla cunctatione reſpondit: quod ſi pater meus tertium redierit, de quo tnm ſupplicium ſumes? Vox non puero ſed cordata viro digna.

Semper liberalis generoſitas.

CAajeta expugnata, Conſalvus Fardinandus multis Gallorum, nepeeites domum reverterentur, equos donavit. Tum Obignius dux eorum, Quæſo te, inquit, ut equos nobis quam optimos præbeas; qui ſcilicet & abeuntibus nobis & mox revertentibus uſui eſſe, ac viæ, laborem ferre poſſint: innuens ſcilic. bellum nondum confectum, ſed mox redintegratum iri. Tum Conſalvus, Redite, ait, quando & quotieſcumque vultis. Equidem equos hos, veſtes & alia quæ lubens jam vobis do, etiam reverſi, poſtea à mea liberalitate facile rurſus impetrabitis.

Vna fidelia plures dealbare parietes.

HIbernus quidam Romam profectus, Cardinalem cujus opera indigebat, adigens, ut tanto eum promptiorem ſibi redderet, inſignem ajebat aſturconem ſeſe adduxiſſe, ſed eundem, quod malæ ſoleationis vitia claudicaret, Bononiæ reliquiſſe, Cardinali deſtinatum munus. Ibi Cardinalis, Ne tu cura, inquit, quod male ille

ſoleatus ſit. Si enim male ſoleatus non eſſet, mihi forſan ſoli donaſſes, at jam eundem omnibus reliquis Cardinalibus donare poteris.

Non barba ſed cor.

AD Imperatorem Veneti legatos miſerant: quibus quod non admitterentur cauſſam rogantibus, reſponſum fuit, Mirum videri imperatori, quum id genus munera gravibus & ſapientibus viris demandari ſoleant. Venetos ex omni Patrum Conſcriptorum numero neminem reperire potuiſſe quam duos ejuſmodi juvenes, qui hac legatione fungerentur. Quum ergo juventutem ſuam diſpicatui haberi animadverterent Legati, ab Imperatore ad colloquium ſemel tantum admitti petierunt, polliciti de iis quæ in mandatis haberent, ne verbum quidem facturos. Quo impetrato, alter eorum ſic exorſus eſt: Si Venetorum Reſpublica, Sacratiſſime Imperator, ſapientiam non in corde hominum ſed barba ſitam eſſe crediſſet, jam quidem ad Cæſaream V. Majeſtatem duos vetulos & barbatos hircos miſiſſet. Quibus ex verbis Imperator quibus cum hominibus ſibi res eſſet intelligens, comiter eos audivit, & liberaliter dimiſit.

Externus honos.

ROmæ inter duos diversæ nationis contentione orta, utra gens Christianæ religionis studium ferventius amplecteretur: uno jactante quantus honos S. Eucharistiæ tam publice quam privatim apud suos haberetur; alter. Nihil mirum hoc,inquit: nam & nos *peregrinis sive extraneis* quas possumus honoris significationes exhibemus.

Quævis caussa tyranno satis est.

CAstrutius, qui Lucensem Rempublicam aliquamdiu tyrannide oppresserat, ab amico reprehensus quod è Quartigianorum familia quosdam occidi jussisset, dicente,multorum eum animos à se ab alienaturum, si veteres amicos tam male tractaret: *Nihil hoc*, inquit,*ad veteres amicos, sed novos inimicos attinet.*

Ejusdem factum cuidam damnanti, quod scilicet Luparum virum bonum, prudentissimum, & ipsi fidelem ab omnibus habitum, bonis spoliatum, in exilium ejecisset, subridens respondit Castrutius: Non prudentia, sed avaritia, non fides sed proditio Lupari à me punita est. Vir bonus esse non potest qui avarus est. Quamdiu vitia ejus ignoravi, ut charissimum amicum habui & colui: at posteaquam ostendit

dit pecuniam se chariorem habere quam meam salutem, me quoque fortunas & pecuniam Lupari quam ipsum Luparum pluris facere oportuit.

In monachatus desertorem.

Quidam monachus factus, post abjecto cucullo, ad sæcularem vitam, uti vocant, rediit; utque scommata malevolorum vitaret, à publico & aliis hominum congressibus diu abstinuit Tandem quum ab amico ad convivium invitatus, ibi etiam à nescio quo tamquam excucullatus ludibrio haberetur, ac pudore totus suffunderetur; assidentium aliquis, *Ne vos*, inquit, *existimate hunc ejus pudere, quod cucullum abjecerit, sed ejus potius, quod umquam induerit.*

In avaros.

Avarus quidam vinum quod familiæ præbebat, enormiter admodum aqua diluere solebat, ut postea esset vilius; idemque manducantes vel mensæ adstans, vel obambulans, vel è regione sedens, diligenter observabat. Unum vero aliquando strenue tuburcinantem videns, continere se non potuit quin exclamaret: *Ec quando molendinum hoc sistetur? Non tam cito hoc fiet*, inquit juvenis, *quandoquidem tu aquam affundere non cessas.*

In malam mulierem.

QUodam fœminam parum honeſtam, tamquam muliebrium virtutum exemplar dilaudante, Camilla Arnolphina quæ fœminam illam forte melius noverat, *Immo*, inquit, *piaculare puto talem fœminam non comburi, & cineres ejus, memoriæ cauſſa, aſſervari.*

Eadem quum de homine quodam proceræ ſtaturæ, ſed parvæ ſapientiæ facta eſſet mentio, *An neſcitis*, ait, *ſuperiores celſarum ædium partes non habitari?* Caput cerebro vacuum habere ſignificans.

Blandita ſubruſtica.

NYcolaus Picinninus, ſtrenuus & magni nominis bellator, ab Antonio Panormitano obvio honorifice ſalutatus, & ipſe civilitate aliqua uti volens, militari plane voce & geſtu contrà eum compellabat: *Ita vivam Antoni, ut quotieſcumque te video, cæcum me eſſe cupio.* Perturbatus his verbis Panormitanus, ubi ſe collegit, *Quamobrem*, inquit, *mi Domine? quiſquamne eſt qui virtutem & res præclare à te geſtas plus in oculis atque animo ferat, quique tui honoris ſit ſtudioſior, quam ego?* Hic ſubridens Picinninus, rudes & militares mores ad civilitatem accommodans, *Sic habeto*, inquit, *quoties ego cumq́ te hominem tanta ac tam*

multiplici

multiplici doctrina ornatum intueor, deinde me meamq; ignorantiam considero : me & odisse te tamquam mihi contrarium, & revereri simul, tamquam hominem litteratum. Ait Panormitanus, numqnam sibi initio majoris perturbationis, nec in fine majoris risus materiam objectam esse.

Modus ut quis videatur sapiens.

FLorentiæ Antonius Puccius cum nescio quo egerat, ut tam necessario Reipublicæ tempore Confalonieri, sive Vexilliferi, quæ inter primas dignitates est, officium acceptaret Eum, se excusantem quod tantam sapientiam non haberet quantam munus illud requireret, Puccius rogat. An si tantum saperet quantum Cosmus Medices, satis sapiens sibi videretur? Immo, inquit ille, vel dimidium, credo, ad hoc mihi suffecerit. Tum Puccius, Quid si ego consilium tibi dedero ut plus illo sapere videaris; Sed quid ais? nihilne omnino sapis; Aliquantulum fortassis, inquit alter. Bene, ait Puccius. Fac ergo id quod Cosmus tibi suaserit & dixerit; sicque ipsius sapientiam quasi tuam facies: cui si illud etiam quod à te ipso habes, adjunxeris, tanto plus Cosmo sapere videberis.

Modus rationes reddendi.

MAximilianus I. Imperator quum erga omnes, tum præcipue erga sanguine nobiles, sed fortunis pauperes admodum fuit liberalis. Ex horum numero aliquem ad nescio quam Imperii civitatem miserat, qui centum florenorum millia Fisco Imperatoris debita, postularet. Et hic quidem in exsequendo sibi commisso munere tanta dexteritate & diligentia usus est, ut quinquaginta florenorum millia extorserit: de quibus triginta millibus Imperatoris fisco illatis, residuum sibi servavit. Id quum postea rationum magistri cognovissent, Imperatorem moverunt ut ab homine illo rationem reposceret. Vocatum ad se Imperator, rationem ejus quod accepisset reddere jubet. Ille facturum id se recepit, ac discessit. Paucos post dies, illo non comparente Rationarii Imperatorem rursus instigant ut illum ad rationes reddendas evocaret: qui quum comparuisset, Imperator. Non tu promisisti nuper, ait, te quamprimum rationes redditurum? Sic est, inquit ille, invictissime Imperator; & jam in eo sum. Hinc existimans Imperator, libros illum & adversaria interea inspicere velle, rursus dierum aliquot moram homini indulsit: quibus elapsis, Rationarii hominem multis

multis modis apud Imperatorem criminati sunt, ut qui non solum acceptam pecuniam mala fide tractasset, verum etiam aperte nunc Cæsaris mandatum contemneret. Tertium ergo ad Imperatorem accersitur, & sine ulla ampliori dilatione præsentibus Cæsaris quæstoribus & Rationariis rationes reddere jubetur. Ille non ignarus, horum suasu & instigatione (ut qui quod illi accesserat, sibi decessisse existimarent) Imperatorem tam serio rationes poscere ad ejus Majestatem humili gestu & voce conversus, sic infit: Rationes reddere, invictissime Imperator, non quidem recuso: veruntamen quum artis hujus, mihi antea inusitatæ, minus peritus sim, hi vero qui ad accipiendas à me rationes parati abaco assident, artem hanc ad unguem calleant: quam humillime rogo & oro, ut ii præsente Vestra Cæsarea Majestate ac me inspectante prius à se accepti & expensi rationes reddere jubeantur, neque enim dubito quin hæc una inspectio facilem mihi & meas rationes reddendi modum commonstratura sit. Imperator quid hæc sibi postulatio vellet optime intelligens, æquum petis, inquit, ac dimisso nobili quæstorum suorum rationes postea diligentius inspexit. Vulgo dicitur: *Minores fures sunt in compedibus ferreis, sed majores in torquibus aureis.*

Aliud non minus facetum.

MOnacho cuidam, Theodorico Rageluido nomine, Carolus IV. Imperator arcis nescio cujus quæsturam demandarat: quam ille sic administravit, ut brevi magnas divitias corraserit. Delatus ab invidis apud Imperatorem quod mala fide in bonis ipsius administrandis versaretur, & suis tantum studeret utilitatibus, & statuto eam ad rem die, præsente Imperatore & iis qui malæ fidei ipsum insimulaverant, rationes reddere jussus, *Nulla mora*, inquit *opus est invictissime Imperator, quod jubes hac ipsa hora facere paratus sum.* Iussus ergo statim libros & alia ad eam rem necessaria adferre *Ne his quidem*, inquit, *opus est. Mearum rationum summam accipite. Quum huic muneri à te præpositus fui, clementissime Cæsar, vili & monachali habitu indutus, pauxillulum pecuniæ in crumena habui. Id si per V. Majestatem retinere mihi liceat, est quod gratias agam. Si quid amplius habeo, id omne tuum est, ô Imperator: cui qui etiam lubens volens omnia reddo.* His auditis ad circumstantes, ac præcipue Theodorici delatores conversus Imperator, *Quis vestrum*, inquit, *est qui huic in modum rationes mihi reddere paratus sit?* Silentibus cunctis & pudore confusis, Imperator Theodoricum complexus, bono animo esse jus-

ſe juſſit, atque eundem poſtea ad Epiſcopatum Mindenſem, tandem etiam ad Magdeburgenſem Archiepiſcopatum promovit.

Beneficiorum oblivio.

PRrincipi N. nobilis quidam valde generoſum equum donarat, ſpe gratiæ & favoris, ſi quando opus ſibi foret, præſtandi. Equum hunc quum poſt aliquot menſes alius Princeps vidiſſet ac vehementer laudaſſet, ſimulque quæreret, unde aut à quo haberet? Ille neſcire ſe reſpondit, credere tamen ſibi à neſcio quo donatum. Verba hæc nobilis ille qui donarat, non procul inde ſtans, audiens, facile conjicere potuit quænam ſibi inde ſperanda eſſet remuneratio, quare de equo ſuo recuperando conſilium iniit. Quodam ergo die equiſonem ſive ſtabularium qui equum ad proximam piſcinam aquarum ducebat, inſequutus, arepto freno, furem inclamat, involat, & pugno contundit, tum ſine mora quum ad Judicem adducit, ac ſuum eſſe multis teſtimoniis probat. Princeps à judice quid hac in re fieri vellet rogatus, ei cujus eſſet, equum reſtitui juſſit: ac ſimul mandavit ut is qui ſibi hunc equum donaſſet, diligenter inquireretur, quem ajebat gravi ſupplico dignum, ut qui alienum & furtivum equum principi donare auſus eſſet.

ſet. En hominem ipſarum gratiarum & Mnemoſynes manibus factum!

Majorum amicitia parum tuta.

DUx quidam à duobus potentiſſimis Regibus ad ineundum ſecum fedus invitatus, ſequenti apologo modeſte ſeſe excuſavit: Lepori quondam Urſus, Leo, & Aquila amicitiam ſuam, atque etiam fedus quibus vellet conditionibus obtulerunt. Lepus ſuo ſe modulo primo metens, deinde eorum quibuſcum res ſibi futura eſſet, ingenium, naturam & vires conſiderans, amicitiam quidem amplexus eſt, fedus autem recuſavit, dicens: *Illis ſemper quod vorent opus fore, ſibi vero paſtum, nunquam deeſſe.*

Fatuis Reſpublica non committenda.

QUum præſente Petro Medice qui Legatus Roma revertens à Peruſinis honorifice fuerat exceptus, Senatorum quidam multa inepte, atque etiam ſtulte dixiſſet; alius eo eodem ordine ad Petrum ait: Ignoſce Domine, licèt non dubitem, tales homines etiam apud vos eſſe. *Sunt*, inquit Petrus, *at eis ad Reipublicæ adminiſtrationem non utimur.*

Qua

Quæ litteræ hodie pluris fiant.

QUum Romæ inter Cardinalis cujuſdam domeſticos quidam dixiſſet, hominem valde litteratum in urbem veniſſe, alius quæſiit, quaſnam ille litteras haberet aut afferret? Reſpondente altero, Hebraicas, Græcas, Latinas, &c. Ille, Argentarias ſive collybiſticas malim, inquit.

In viles.

DOctor quidam togam holoſericam pellibus ſuffultam fieri ſibi curarat: ſed quum in ejuſmodi veſtem qua raro uteretur, tantos ſumptus facere nollet, lacinias quidem precioſioribus, nempe zebelinis prætexi, interiora vero ovillis ſubduci juſſit. Ei obvio homo quidam, qui quoſvis adunco naſo ſuſpendere conſueverat, illudere volens, Bona, inquit, fortuna te in tam pulchra veſte comitetur. Sed quaſo dic mihi, an interiora exterioribus his reſpondeant? Non hoc auſim dicere, inquit Doctor; prætextas quales ſint vides, at reliquæ pelles ſint ex eodem genere quo tua.

In cunctatores, & voluptuarios.

HUgutio Fagiola accepto Lucæ, ubi tum erat, inter prandendum nuncio, Piſanos ſeditionem movere, Prius, inquit, pran-

prandeamus: postea satis tempori Pisas ad castigandos rebelles veniemus. Finito ergo prandio, celeriter Pisas contendit: sed à civibus exclusus Lucam propere rediit, ubi etiam portas occlusas offendit. Sic ergo undique exclusus, Veronam ad Canem Scaligerum se recepit, ejusque liberalitate vitam sustentavit. Quum vero aliquando in mensa sermo de hominibus voracitate insignibus incidisset, & Hugutio sibi adolescenti binos capones, quatuor turdos, armum ovillum, & pectus vitulinum in unam cœnam vix satis, fuisse diceret, Petrus Nanus homo valde argutus, atque etiam mordax, Parum hoc, inquit, mihi videtur, præ illo quod tu uno prandio duas opulentissimas civitates (Pisas & Lucam intelligebat, quarum fuerat dominus) absumpsisti.

Argutum responsum.

STudiosis quibusdam extra Neapolim animi gratia obambulantibus, rusticus asino inequitans occurrit: quo vehementer rudere incipiente, quidam, O te inscitum, inquit, talis bestiæ magistrum; quam tam intempestive, seu extra anni tempus (quale tum erat) rudere sinis! Rusticus, Hoc, inquit, commune habet meum jumentum cum cæteris bestiis, quod pro anni cantent tempore: attamen si quando turbæ alicui cogna-

cognatorum ſuorum occurrat, abſtinere non poteſt (quæ eſt ejus comitas) quin lætitiam ſuam claro quaſi jubilo & clamore teſtetur.

Quæ anni pars quibus gratiſſima.

GEnuæ nobilis quidam cum aliis ad ædium ſuarum fores ſtans, & cum vicinis colloquens, joci cauſſa è prætereunte ruſtico ſciſcitabatur, quonam anni tempore ruſticam homines plurimum delectarentur? Hiberno, inquit ruſticus. Tum enim ad focum ſedentes, rapa, & caſtaneas aſſamus: & cœnati, circa ipſum focum cubantes, ſuaviter dormimus, noxios interim halitus & vapores tam è ſummo quam imo gutture efflantes. Ecquid vobis de ejuſmodi vita videtur? Mihi quidem, inquit, Nobilis, vos porcorum cognati videmini. Tum ruſticus: Dic ſodes, quænam vobis urbanis hominibus anni pars eſt gratiſſima; Verna, ait alter: quando ſcilicet redeunt jam gramina campis, revireſcunt arbores, vernant flores, avicularum paſſim auditur concentus, omnia denique rident. Ergo vos, inquit ruſticus, aſini mei cognati eſtis, qui & ipſe tum temporis omni lætitia incedit, adeoque rudere vix umquam ceſſat.

Veſtitu

Vestitu non superbiendum.

IN gynæceo quodam nobilis erat puella, subfusca, formæ suæ nihilominus multum tribuens? quam quum candida eaque preciosa admodum & artificiose elaborata veste exornasset, & inter reliquas magnifice se inferret, aulicus quidam rogatus, quid sibi puella illa videretur: *Musca*, inquit, *Patriæ insidens tabulæ.*

Vana gloria se ipsam confundit.

EQues quidam Hispanus, cæterum vir probus, sed ultra modum ambitiosus, in Apulia oræ maritimæ partem aliquam cum imperio regebat. Per id tempus myoparones aliquot Turcici non exiguum piratarum numerum in terram exposuerant: sed qui mox ab incolis celerrime convolantibus, partim cæsi, partim, captis etiam aliquot navibus, repulsi sunt. Quamvis autem Gubernator prælio ipse non interfuerit; quia tamen id suis auspiciis gestum & confectum putabat, ejus quoque gloriam sibi deberi arbittatus, rei gestæ historiam in pariete ad portam sui Palatii depingi curavit, addita brevi narratione, & in primis suo tamquam capitis ac præcipui ducis nomine. Erat vero totum opus negligenter & perfunctorie factum: eoque pluviarum & imbrium vi brevi ita ablutum ut vix ul-

lum

lum picturæ vestigium paries exhiberet. In quem intuens illac forte transiens Hispanus quidam, qui conflictui interfuerat, *Bendita*, inquit, *piedra*, *qua non quieres dezir lamentira*, id est, *Benedicta petra (seu, paries) qua mendacio astipulari non vis.*

Ridicula consolatio.

SCripserat nescio quis ad Cardinalem Polum litteras, quibus eum de morte singularis cujusdam amici consolabatur, multis præter rationem congestis rationibus. Quas legens Polus, Polvere, inquit, litteræ hæ ad consolandum accommodatæ, quas nemo sine risu facile legerit.

Inanis cura & sumptus.

IDem nescio quem videns, barbam & capillos impense curantem atque exornantem dicentibus familiaribus, in unam rem binos scutatos singulis mensibus impendere, Itane? ait. Crediderim ergo barbam ipsius pluris esse quam totum caput.

Quæ nocent, docent.

CAtharina Henrici VIII. Angliæ regis uxor ad familiares sæpe dicere solebat, nec adversam nimis, nec minus prosperam vitam sibi in votis esse. Etsi vero tam hanc quam illam graves admodum comitentur

tentationes & pericula, ut sane mediocris seu temperatus vitæ status sit optimus & maxime expetendus: sibi tamen si optio detur, malle miserrimam quam omnibus (uti putantur) bonis & deliciis affluentissimam agere vitam: Afflictis enim raro deesse solatia; at fortunatis rectam rationem fere semper.

Portus animæ.

Beatus Ægidius in tribus ajebat animarum tranquillitatem consistere. Primum esse, ut miserias & tentationes perferamus & vincamus. Secundum, ut postquam boni aliquid egerimus, tanto magis nos humiliemus. Tertium ut ea quæ non videntur unicè desideremus.

Idem longum ad instar gruis collum sibi optabat, non ut Philoxenus ad cibi & potûs diutius gustandas delicias, sed ad verba tam leviter alias evolantia diutius continenda.

Imperia animæ periculosa.

Cum Carolo V. Imperatore familiariter aliquando loquebatur Antonius Læva homo magnam in re militari laudem consequutus. Delapso ad res Italiæ sermone, Læva Imperatori facilem, ut putabat, totius Italiæ subjugandæ rationem commonstrat;

monſtrat; ante omnia hos, illos Principes è medio tollendos, inquiens. Ibi Imperator: Quid interim ac dein animæ meæ futurum eſt? Ergo tu, ait Læva, animam habes? Vade,& Imperium abdica. Illud nempe innuere volebat, conſcientiam & dominationem non bene inter ſe convenire. Falſo: quum Pietate & Juſtitia ſerventur regna: & Tyrannide nihil ſit inſtabilius, nihil minus fidum. Videtis Principes, quales vos circumſtet miniſtri!

Religio militaris diſciplinæ fundamentum.

ALio ingenio ex eadem gente fuit Camillus Urſinus,qui bonum militem eſſe negavit qui non eſſet bonus Chriſtianus. Addens, Corruptæ hodierno tempore militaris diſciplinæ præcipuam cauſſam eſſe contemptum Religionis.

Senectutis commoda.

DIcere quidam ſolebat,tribus his prærogativis (ſcilicet) à Natura ſenes dotatos eſſe, ut plus videant, plus valeant, & plus imperent. Plus videre; ut quibus ob viſus debilitatem pleraque gemina videantur. Plus poſſe; ut qui mulum conſcenſuri, & pedem in ſtapeda ponentes, ephippium ſeu ſellam, loco ſuo motam, omnino ad ſe trahant. Plus vero imperare; quibus

è decem rebus quas decies petierint, vix una ſemel miniſtretur.

Par pari referendum.

PEtrus Niger per vicum iter faciens, canem ad ſe accurrentem & nudatis dentibus mox in ſe irruiturum, haſta transfixit. Ea propter ad magiſtratum à villico tractus, & rogatus quid ita in miſerum animal ſæviiſſet, idque non inverſa potius haſtæ quam præpilata parte percuſſiſſet: Eò, inquit, quod ille non cauda, ſed dentibus morſum mihi minabatur.

Bona hujus Mundi tranſitoria.

AMicis ſuis rex quidam theſauros à patre relictos, in primis vero gemmas & uniones immenſi & ſplendoris & precii monſtrabat. Inter quos quum unus in has voces erupiſſet: O pulchras res! ô precioſum theſaurum! Sed illud unum dolendum mihi videtur, quod morientibus hæc omnia relinquenda ſunt. Tum rex: Stulte loqueris. Si enim parentes mei non fuiſſent mortui, ego iſta non haberem, adeoque nec rex eſſem.

Victoria quævis bene parta.

CAſtrutio Caſtracano, Lucæ, Piſarum & Piſtorii domino magis placebant victoriæ

ctoriæ astu quam vi & armis partæ. Ajebat enim victoriam, non modum victoriæ existimationem & gloriam conciliare. *Dolus an virtus, quis in hoste requirat?*

Eodem homine vix quisquam fuit ad pericula subeunda audacior, & in iisdem dispellendis cautior. Ajebat, homini tentanda omnia, nec quidquam pertimescendum. Fortunam quippe, seu Deum ipsum fortes juvare; & inertes à fortibus castigari.

Aliena sæpe aliis prodest stultitia.

Cives duo una animi recreandi caussa extra urbem progressi, cuculum forte audiunt more suo coccyssantem. Heic alter alterum cum risu intuere, utri avis illa cantaret, id est, utri parum faustum ac pudicum matrimonium nunciaret (qui enim Cuculi nominentur, notum est) inter se contendunt, & ad convitia, ut fere fit, deveniunt; adeoque ipsum adeunt judicem, & de facta sibi ab altero injuria conqueruntur. Instituitur lis seu processus, in quem quum uterque pecuniæ aliquid impendisset, Judex eam sententiam tulit, Neutri, sed sibi soli Cuculum illum coccyssasse: sicque eos dimisit.

Vanitas irrisa.

IN diverſorio cœnabat mercator quidam, negociandi cauſſa diſcurſans. Forte fortuna eodem venit eques quidam: qui de nomine ſuo rogatus à mercatore, ait, ſibi nomen eſſe: Don Joanni Ramiro de Mendoza & Guſman. Tum mercator, Equidem, inquit, pro uno adhuc tam locum hic quam cibi copiam video: ſed pro tam multis nec locus nobis eſt nec apparatus.

Excerebrati.

UNá habitabant duo litteratores, Poëta unus, alter Muſicus. Dum variis de rebus inter ſe diſſerunt, inprimis de bonarum artium contemptu, alter, Hei, inquit, quo jam deventum eſt? ô ſæculum ingratum! Equidem hodie auribus meis audivi aulicum neſcio quem, dicentem, tam Poëtas quam Muſicos cerebro carere. Poſt mutuam conſolationem, puerum cujus communi miniſterio utebantur, ad ſe vocant, & adnumeratis aliquot denariolis, in cœnam caput vitulinum ſibi apparari jubent. Facit puer quod juſſus erat, & ſub cœnæ tempus caput vitulinum patinæ imponit. Interea illis ſolito diutius emanentibus, nidore & fame victus, cerebrum, guſtatu illectus, totum vorat. Inde reverſis heris caput apponit: quod quum cerebro

vacuum illi vidiſſent puerum inclamant. Quid hoc eſt? Ille, Muſicus, inquit, & Poëta.

Sera poſt mortem medicina.

PRinceps quidam in ſua familia morionem, ſeu hominem ſimplicem alebat. Huic quum è cubiculariis quidam vexandi gratia, dixiſſet, Ego te occidam, trepidus ille ad Principem ſe recepit, & periculum ſuum exponit. Ibi Princeps, Bono eſto, ait, animo. Ille ſi te occiderit, juſſu meo ſtatim in patibulo ſuſpendetur. Hoc non volo; inquit Morio, ſed illud tantum ut uno die prius eum ſuſpendi jubeas, quam me occidat.

Maturanda, quæ abſcondi non poſſunt.

DUxerat aliquis uxorem, ſed quod dici ſolet, vaccam cum vitula. Quum poſt paucos menſes infante nato, error prorupiſſet, & plerique dicerent, partum nimis mature editum, quidam, Non hoc forte eſt, inquit, ſed nuptiæ nimis ſero ſunt celebratæ.

Omnium rerum viciſſitudo.

ALvarus de Luna inter Hiſpaniæ magnates non poſtremus; pro inſignibus utebatur Luna dimidiata. Ea inſignia quum quidam parieti appicta vidiſſet, ſub-

ſcripſit: *Numquam plena.* Alvarus compertare hominem ad ſe vocat, & quid ſibi vellent ſubſcripta illa verba, rogat. Ille, Hoc, inquit, quod ſummopere tibi optandum puto. An tu enim neſcis, Lunam quam primum plena fuerit, ſtatim minui?

Ridiculum terriculamentum.

MArtinus Scarſus, Prati (ut Itali magiſtratum vocant) Poteſtas à ſpiritualium rerum Vicario rogatus fuit, ut Clericis quibuſdam, qui ad Eccleſiaſticam normam non vivebant, metum injiceret, ſicque eos ad meliorem converteret frugem. Deſignatos citat Scarſus in diem ſequentem, & unum in conclave includit: ipſe dein veſtem pellitam inverſam indutus; eôdem ingreditur, & nigro ſindone vultum celans, jam hunc jam illum, baubans interim, puerili more inſequitur. Clerici non ſine riſu, inſequentem hac illac fugiunt, inuſitatum ludum in homine gravi admirantes, tandem dimittuntur. Non multo poſt idem redit Vicarius, iterumque ſeriò de mala Clericorum vita conqueritur, addens, neceſſarium ſibi videri ut non inani, ſed vero aliquo terriculamento ad frugem revocentur. Scarſus iterum vocatos eodem conclavi includi, mox ſingulos evocari, & per miniſtrum nodoſæ chordæ una & altera plaga affici

afficii jubet. Hoc de re certior factus Vicarius Scarſo non tantum ſuccenſuit, verum etiam ob Cleri honorem violatum dicam impingere voluit: ſed ille alium modum terroris injiciendi quam quibus uſus eſſet, neſciiſſe ſe ajebat. Verum terrorem eſſe ultimi ſupplici.

Importunitas convivialis.

QUidam ad amicum cœnandi cauſſa frequenter commeare ſolitus, quum juſſu patrisfamilias cœna longius differretur, hominem inclamabat, Ecquando tandem cœnandi tempus eſſet. Cui ille, ubi tu, inquit diſceſſeris.

Remedia ſanitatis.

ANimi cauſſa Pontifex (Paulum III. quidam fuiſſe ajunt) Româ prodierat. Non longe ab urbe occurrit ei ſenex ruſticanus optimæ ſtaturæ, vividi coloris, barba ab umbilicum uſque promiſſa, & ruſticorum quidem more, ſed honeſte & decenter veſtitus. Ad ſe vocatum Papa interrogat tum de vitæ genere tum de ætate. Ait ille; nonagenario ſe majorem eſſe: ruſticanam agere vitam, & è prædioli quod diligenter coleret, fructibus vivere: quotidie tam negociorum quam corporis exercendi cauſſa, unum & alterum milliare pedibus

obire: uxorem ſibi eſſe, tum filios, itemque nepotes ac pronepotes, qui multum ſolicitudinis ac curarum ſibi faceſſerent. Rogatus, quibus modis in tanta ætate vires conſervaret, Ego ait, nec cibos nec veſtitum muto, nullis utor condimentis, nec ulla re appetitum provocare ſtudeo: tum curas omnes, quantum poſſum, à me ſegrego. Reſponſo delectatus Pontifex, centenûm aureorum penſionem annuam homini aſſignavit, ut reliquum vitæ tanto tranquillius exigeret. Gratias ille egit his verbis: Non nego, Beatiſſime Pater, humillimas me liberalitati tuæ debere gratias: ſcio tamen eamdem annis vitæ meæ detracturam potius aliquid quam addituram.

Perfidia ſæculi.

Concionator quidam magiſtratum admonens ut juſtitiam æquabiliter omnibus adminiſtrent, Scio inquit, vos quando ejuſmodi officia aditis, jusjurandum præſtare ea à vobis integre adminiſtratùm iri: ſed credo ego vos jam ante aliud jusjurândum dediſſe, quod quidem multo diligentius obſervatis, nimirum vos nihil eorum quæ juraſtis facturos.

Nationum proprietates seu colores.

MOnebat quidam (an recte, nescio) ab Italo ruffo, ab Hispano albo, & à Germano nigro cavendum esse.

Ridicula excusatio.

EQues quidam cum aliis iter faciens, quum ad flumen ventum esset, primus id ingressus est, sed non reperto vado, parum absfuit quin cum equo suffocaretur. Tum comitum unus, Mihi hoc mirum videtur, inquit, quod antea jactasti tanti te equum tuum facere, cui hodie, nobis inspectantibus, vitæ periculum creasti. Ille, Erras, ait. Bene certe inter me & equum meum convenit; ut qui, non diu est compotaverimus.

Linguæ custodia.

SApiens quidam ajebat, qui civili conversatione fœliciter & quum laude uti velit, ei inprimis linguæ curam habendam esse, ne quid temere, ne quid vane, ne quid superbe effutiat. Esse enim linguam velut speculum animi, in quo omnes ejus affectus expresse cernuntur: esse hunc vere Lydium lapidem, quo quidquid in homine est virtutum aut vitiorum, exploretur.

Rara viduæ castitas.

VIdua quædam in secundum matrimonium expetita, Mors, ait, non debet exstinguere castæ mulieris amorem.

Bonum oblivionis remedium.

HOmo quidam debilissimæ memoriæ ex amicis cuidam scutatum mutuo dederat, sed nomen ac personam oblitus, multum sese cruciabat, nec tamen quis ille esset, reminisci poterat. Id quum uxor ex eo intellexisset, consuluit, ut quicumque occurrens ei Bonum diem optaret: gratias quidem ageret, sed statim subjiceret: Malim tamen ego meam pecuniam. Quid fit? quum multi frustra occurissent, ut qui verborum illorum mysteria non intelligerent, tandem ille cui pecunia mutuo data fuerat, offensus responso, Alia, inquit, & magis modesta ratione reposcere mutuum poteras: quod tamen non invitus jam tibi repræsento. I nunc, & muliebrem sexum consilii expertem crede.

Insignis humanitas.

IN Hispania moris est, ut Prætores (quos Alquaziles vocant) noctu vicatim obambulent & apud quemcumque arma deprehenderint, auferant, secumque asportent. Eorum unus quum in hominem

valde onuſtum incidiſſet, rogat, quænam arma ferret: pallioque rejecto, quum non mediocrem lagænam vino plenam deprehendiſſet, eam cum ſatellitibus ſuis totam evacuat, ajens: Se gladium ſibi ſumere, ſed illi, vaginæ gratiam facere.

Argutum Romuli reſponſum.

ROmulum dicunt (ex L. Piſonis Annalibus refert Agellius) ad cœnam vocatum ibi non multum bibiſſe: quia poſtridie negocium haberet. Ei dicunt: Romule, ſi iſthoc omnes homines faciant, vinum vilius ſit. Is reſpondit: Immo vero carum, ſi quantum quiſque volet, bibat, nam ego bibi quantum volui.

Ipſe fac, ſi recte factum velis.

AVicula eſt parva, nomen ejus Caſſita, habitat, nidulaturque in ſegetibus; id ferme temporis ubi appetit jam meſſis, pullis jamjam plumantibus. Ea caſſita in ſementes forte conceſſerat tempeſtiviores: propterea frumentis flaveſcentibus, pulli etiam tunc involucres erant. Quum igitur ipſa iret cibum pullis quæſitum, monet eos ut ſiquid ibi novæ rei fieret diceretur ve animadverterent: idque uti ſibi, ubi rediſſet, renunciarent. Dominus poſtea ſegetum illarum filium adoleſcentem

adolescentem vocat, &, Videsne, inquit, hæc ematuruisse & manus jam postulare? idcirco die crastina ubi primum diluculabit, fac amicos adeas, & roges, veniant operamque dent mutuam, & messem hanc nobis adjuvent. Hæc ille ubi dixit, discessit. Atque ubi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepere orareque matrem, ut statim jam properet, atque in alium locum sese asporret, nam dominus, inquiunt, misit qui amicos rogaret, uti luce oriente veniant & metant. Mater jubet eos à metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos rejicit, crastino seges non metetur: neque necesse est hodie uti vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat: dominus quos rogaverat operitur: sol fervit, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursus ad filium, Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt: quin potius imus, & cognatos, affines vicinosque nostros oramus, ut adsint cras tempori ad metendum. Itidem hoc pulli pavefacti matri nunciant. Mater hortatur ut tum quoque sine metu ac cura sint: cognatos affinesque; nullos ferme tam esse obsequibiles, ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant, Vos modo, inquit, advertite, si modo quid denuo dicetur. Alia luce orta, avis in pastum profecta est: cognati & affines operam

ram quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominos filio, Valeant, inquit, amicis cum propinquis. Afferes prima luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alterum, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit, Tempus, inquit, est cedendi & abeundi, fiet nunc proculdubio quod futurum dixit. In ipso enim jam vertitur cuja est res, non in alio unde petitur. Atque ita cassita nidum migravit, & seges à domino demessa est. Hoc scilic. illud est quod libri Philosophorum monent, *Ut nobis tantum ipsis nitamur.*

Lascivia facete refutata.

PUella rustica tam forma quam ætate florens, è mercatu domum proficiscens, asinam ante se agebat. A lascivo quodam adolescente obvio rogata, cujas esset, & quonam iter haberet, setafam inquit. Ille. Nostin' Ferdinandi Lupi filiam? (is eodem in pago habitabat) Optime, inquit. Vicinæ sumus. Tanlo melius ait adolescens: & proprius accedens, Hoc, inquit, te rogo, ut osculum à me sumptum, illi reddas. Puella, *Melius*, inquit, *feceris*, *si asinæ meæ illud osculum des perferendum. Is enim prior me domum veniet.*

Hone-

Honoranti honor reddendus.

COmes quidam Hiſpanus quum Archiepiſcopo neſcio cui obvio debitam exhibuiſſet reverentiam, ille vero pileum primoribus tantum digitis velut delibaſſet: Comes, Credo ego, ait Archiepiſcopum hunc noſtrum aut auribus Carere, aut ſcabioſum habere capút: quod ſcilicet nudare non auſit.

Eidem quum ex aula regia quidam obviam veniſſet, & roganti qui de ſe in aula ſermones eſſent, dicere ſe nec boni nec mali quidquam de ipſo audiviſſe: hominem plagis aliquot ſeu fuſtuario affici,ac dein eidem quinquaginta ducatos numerari juſſit, addens: ubi jam in aulam redieris,cauſſam habebis & bonum & malum de me dicendi, O *mirifica hominum ingenia!*

Principem & Juſtitia & Clementia decet.

SApiens quidam ex omnibus virtutibus Juſtitiam & Clementiam præcipue in Principibus requiri dixit. Illa enim bonorum; hac etiam improborum benevolentiam promoveri. Sed res duæ tam diverſæ prudenter miſcendæ & temperandæ ſunt.

Eadem arma non omnibus uſibus apta.

CLericum Cantabrum natione Cardinalis Petrus Conſalvus Mendoza reprehende-

henderat, quod armatus incederet. Excusanti ſe non ut quemquam offenderet, ſed ut à canum morſibus ſe tueretur, arma ferre, Cardinalis, Atqui, ait, eo in caſu & pleriſque aliis Clerico convenientius eſt ut Euangelium S. Joannis recitet, & ſpiritualibus armis ſeſe defendat. Tum Clericus, Ne hoc quidem armorum genus ego aſpernandum putem: niſi ſcirem eſſe canes aliquos qui Latinæ linguæ plane ſunt imperiti.

Orbilius confuſus.

PÆdagogus quidam Orbilio plagoſior, puerum virgis ad ſanguinem uſque cæciderat; puer dimiſſus femoralia attrahere cunctans, licet monitus, Immo, inquit, Optimum fuerit, ut veſtibus omnino me exſuam, ut quæ ex patriæ conſuetudine carnifici cedunt.

Magnos magna decent.

AD Alphonſum Aquillarem bello & toga clariſſimum virum Caſtiliæ rex Ferdinandus diverterat. Erat vero ceteroqui arx magnifice ſtructa atque exornata: quum vero regi per ſcalas admodum anguſtas aſcendendum eſſet, rogabat Alphonſum, cur ſcalas illas ampliores fieri non juſſiſſet. Ibi Alphonſus. Numquam ego putavi fore ut tam magnus hoſpes ad me divertat.

Vini

Vini natura.

BErnardus Palomus facetus admodum Monachus de vino dicere ſolebat: Si vinum aqua diluas, vinum perdis: ſi non diluas, te perdis.

Forma cito abit.

DE iis qui in ducendis uxoribus formam præcipue ſpectant, quidam dicere ſolebat: Poſt ſextum menſem maritis deformes, at aliis tum formoſas videri.

Excuſanda corporis vitia.

QUidam mulierem claudam duxerat. Irridentibus amicis & hominis imprudentiam accuſantibus, Atqui, inquit ille, non eo illam ego duxi, ut cum illa venatum eam.

Frugale convivium.

INvitatus quidam Germanus ab Hiſpano ad cœnam, quum initio ſtatim raphanos appoſitos vidiſſet, At in mea patria, inquit, in fine convivii raphani apponi ſolent, tum Hiſpanus: Itidem apud nos.

Nobilis quis.

EXtraneum nobilitatem ſuam ad tędium jactantem plebejus quidam adunco naſo ſuſpendebat. Id ille ægre ferens. Tunc beſtia, inquit, ſcias in quo ſita ſit nobilitas?

tas ? Optime ſcio, ait alter : nempe in eo ut quis ſexaginta milliaribus abſit à patria.

Avaritia miſera.

CUidam iter facienti hoſpita prægrandem catinum juſculo plenum, cui pauca admodum piſa innatabant appoſuerat. Inclamat ille famulum, & admotis ad ligulas manibus, quid vellet rogatus, Volo, inquit, ut thoracem mihi detrahas. Dicenti, quam ob rem ? ut inquit, per gurgitem hunc natem, & ipſa illa paucula expiſcer.

Medicorum benignitas.

VIdens quidam hominem aureo torque multiplici exornatum, tum digitos annulis aureis plenos geſtantem, rogat quiſnam eſſet ille tam magnifice ſe inferens ? Ajunt, Medicum eſſe. O ſcitum, inquit alter, Medicum, qui icterum (Germanis *Gelbſucht*. ad auri quippe colorem alludebat) ab aliis in ſe transfert.

Veterinarius quidam à Doctore Medico ac curandam inulam accerſitus, mercedem oblatam accipere recuſavit, Indignum dicens factum fore, ſi ab ejuſdem Facultatis hominibus quidquam mercedis nomine acciperet.

De linguarum differentiis.

MUlti inter linguas ita diſtinguunt, ut dicant, cum Deo, ob Majeſtatem,

Hiſpa-

Hiſpanice; cum Principibus, ob gravitatem, Italice; cum feminis, ob gratiam, Gallice; cum hoſtibus vero, ob terrorem, Germanice loquendum eſſe. Sed hac de re audi ſis, non illepidam hiſtoriolam. Legatus quidam Germanus apud Imperatorem Carolum V. dicere juſſus, quum ſermonis & linguæ auctoritate Hiſpanos ad applaſum commoviſſet ex iis unus ita cenſebat; opinione ſua Germanicam linguam & graviorem & ſeveriorem eſſe, atque ſe credere, & *Deum quum expelleret è Paradiſo Adamum, & Angelum gladio formidabile, qui Paradiſo cuſtos datus eſt, terroris majoris cauſſa Germanica lingua illum noſtrum patrem increpuiſſe*. Cui Germanus non ſine ſale reſpondit, Hiſpanicæ linguæ non minus ſe magni facere pompam quam ſubtilitatem; & perſuaſum habere, *diabolum quum Evam circum venire vellet, lingua Hiſpanica, fraudum & callidorum conſiliorum tragulis aptiſſima, uſum fuiſſe*.

Optimum remedium à ſeipſo.

BAjaſites I. Turcorum tyrannus (& talis proprie fuit) utebatur quodam æthiope apud Indos nato familiariſſime & ſuaviſſime; eumque ob facetias & lepores plurimum diligebat. Accidit aliquando ut

do ut Bajaſites caſtra metatus in planitie tentorium figi juberet, ad arborem quamdam ſublimen. Hanc intuens, *Bre Areb*, inquit (hoc eſt, *Heus æthiops*) *ſi me amas, in hujus arboris verticem conſcende*. Statim æthiops, exutis veſtibus, paret & ſcandit. Ad faſtigium ubi pervenerat, Bajaſites mandat Solachiis (ſatellites ſunt, qui circa Sultanum equitantem in albis ſubuculis curſitare ſolent (ut admotis ſecuribus mox arborem continuis ictibus dejiciant & proſternant. Quibus ſtrenue heri imperium exſequentibus, æthiops, arbore prope tota jam reſecta, anxius & præcipitio proximus Sultani Conſiliarios infra arborem ſtantes obteſtatur ut apud Bajaſitem intercederent, & vitæ gratiam impetrarent. Sed fruſtra eorum ſollicitabat interceſſionem, qui nec prodire in conſpectum Bajaſitis, ne dum unico verbulo eum compellare audebant. Æthiops itaque conſilio ex tempore & re nata capto, ſtrategemate extremum vitæ periculum antevertit, & ſubito ſolutis feminalibus ſeu ſubligaculis, ventris ſordes, quas ipſe timor non parum propellebat, excernit in ſatellites, qui arborem ſecabant. Hiſce vero ad tam inopinam ſordium grandinem ab opere diffugientibus, æthiops ex arbore ſe dimittit, & appellatis Sultani Conſiliariis qui ſpectaculo præſentes adſtabant, *utinam Conſiliariis veſtris ſimilibus idem hoc*

uſu

usu veniat, inquit, *ut conspurcentur! quorũ verba tantum non valent quantum mea sordes.* Proverbio dicuntur *Turdi malum sibi cacare;* at hic sibi salutem. Tanti est à seipso & consilium & opem petere.

Præpostera liberalitatis ratio.

DIves quidam ad thermas valetudinis causa profecturus, hominem facetum & omnium horarum, comitem sibi adscivit, ut haberet qui cum ocium suum oblectaret. Antequam vero iter ingrederetur, rogat eum quanta opus esse putaret pecunia? Ait ille, Id se non scire, sed suadere ut tantam sumeret quanta sufficeret, sic ut superesset potius aliquid quam deficeret. Recte mones, inquit dives: eoque tuum sequutus consilium, crumenam ad summum implebo. In via quum mendicus totus pannosus & famelicus eis occurrisset eleemosynam propter Deum petens, Dives diu in crumena quæsitum denariolum ei dat. Alter ille irato quasi vultu, Quid tu, ait, pecuniam usui nostro sumptam ita prodigis? Nunquid meministi nos modo ad thermas ire, nondum reverti? Quid si sumptus, deinde nos ipsos deficiant? Dives serio hæc dici existimans: Nescis tu, inquit, quid ego agam. Misero huic denarium ego dedi quem ego ad regnum Dei acqui-

acquirendum mihi profuturum arbitror, Ergo tu, ait alter, denario Dei regnum te acquisiturum putas? Affirmanti; Si ita est, inquit, cur non ei quantum in crumena habes, largitus es, ut scilicet oretenus anima tua ad cœlum evolet? Mihi quidem rationes tuæ non placent: qui tantam pecuniæ summam corpori parum recreando, Dei autem regno acquirendo unum denariolum impendere veris? illic tamen semper, hic (in thermis) ad summum per viginti dies mansurus.

Remedium morbo gravius.

BEllo inter Florentinos & Senenses, quibus Galliarum Rex auxiliabatur, flagrante, civis quidam Senensis cum filio circa urbem obambulans, loca singula diligenter contemplabatur. Id animadvertens filius, ut se quoque militaris rei non imperitum ostenderet, patri locum monstrat, Hac, inquiens, auxiliares Regis copiæ multo facilime in urbem recipi possunt. Tace, ait pater, mi fili, & melius ominare. Mihi quidem major metus est à theriaca quàm à veneno.

Somnolentiæ præmium.

EQues quidam Montricensis, haud magna cum re, ut ille ait, ambitiosus tamen

men & conſervandi ſui ſtatus cupidus, famulum conduxerat Martinum nomine, hominem mirifice ſomnolentum. Habebat ille amicum, non procul ab urbe ruſticantem: quem inviſere volens, ante villæ portam ex equo deſcendit, & Martino equum cuſtodiendum tradit. Is manui implicitis habenis, mox in gramen ſe proſternit, & profundo ſomno occupatur. Præteribat fore lavernio quidam, & ab occaſione invitatus, ubi hominem altum ſtertere animadvertit, accedit, & abſciſſis habenis quas Martinus brachio circumplicatas tenebat, ac novis è cingulo, ſuo factis, equum conſcendit, cumque eo ſeſe ſubducit. Non multo poſt Martinus eviglans, ac ſemiſomnis adhuc circumſpiciens, Ego, inquit, aut Martinus ſum, aut non ſum. Si Martinus ſum, heri mei equum amiſi; ſi non ſum, habenas has lucrifeci. Quod poſtea in proverbium abiit, Huic mandes ſi quid recte curatum velis.

Aulica aſtutia.

LEo X.P.M. Princeps & ipſe litteratus & litteratorum fautor liberaliſſimus, magnopere delectabatur ſi quis homo gravis ſuorum aulicorum artibus eo eſſet redactus ut ſtulte aliquid faceret: vel ut brevius dicam, aliena ſtultitia lubenter fruebatur; quod

quod qui amabili aliquo ſtultitiæ genere tenerentur, eos omnium feliciſſimos deprædicaret. Ad eum quum homo ſolidæ prudentiæ ac doctrinæ, à Carporum Principe miſſus, neſcio quas litteras attuliſſet, inter ſermones (ut erat Princeps ille valde affabilis) bono illi forte exciderat, earum litterarum à Pontifice maximopere laudatarum, ſe eſſe auctorem. Pontifex inde ambitioſius aliquanto aut vanius ingenium ejus æſtimans, ratus hominis animum ſtulta quadam opinione inflari poſſe, verbis miro artificio accommodatis litteras illas magis magiſque dilaudare, ingenium ejus ad cœlum ferre: ille vero hoc agi ſentiens, ut his quaſi fumis cerebrum ſibi obnubilaretur, ad pedes Pontificis procidens, ſic loqui: Miſericordiam Pater Beatiſſime, miſericordiam tuam ſi non in me ſaltem libros meos imploro: id inuens ſcilicet, ſe ad ſtultitiam redacto, libris ſuis nihil aliud reliquum eſſe quam ut ad mendicitatem redigantur. Pontifex hominis ingenium & ſolidam prudentiam demiratus, magnificis donis ornatum à ſe demiſit.

Aulicum ſtrategema.

M. Muſurius, natione Græcus, Latinæ tamen linguæ, & Poëticæ facultatis imprimis peritus, Romę ejuſdem Pontificis

tempore, in magna apud omnes, sed præcipue aulicos, (qui plerique litterati) erat existimatione. Is quum accepisset nescio quam Abbatiam valde locupletem vacare, properè in Curiam seu Pontificiale palatium se confert, id unum dispiciens quomodo ipse ad Pontificem accedere, & eum alloqui posset, quem sciebat ea, erga doctos maxime, esse humanitate, ut non facile cuiquam quidquam negaret. Quum vero nemo esset qui eum ad Papam, aliis tum negociis occupatum, vellet deducere; interim metueret ne per longiorem moram ab alio præveniretur: Serapicam, hominem intimæ admissionis, & cui hoc unum fere curæ erat ut eos quos Pontifici oblectamento fore existimaret, deduceret, adit, & sic loquitur: Non diu est, quod & tu scis, quando Pontifex Dominus noster, Abbatem Cajetanum poëtica lauro à se ornatum, elephanti insidentem per Urbem circumduci jussit. Equidem de me meisque versibus, ita sentio, multis parasangis illius hominis lutulentis non tam carminibus quam criminibus esse elegantiores; & ejusmodi coronam ac triumphum mihi potius quam illi deberi. Id ergo unice à te contendo, ut idem beneficium à Domino nostro petiturus, & ut ad eum sine longiori mora introducar. Hæc audiens Serapica pulchram & exoptatam oblectandi Pontifi-

cis

cis occasionem sibi datam existimans, eum adit, & quid è nescio quo homine audisset, exponit: quem statim introducere jubetur. Musurius ibi ad Pontificis genua provolutus, Ego, inquit, seu sapiens seu stultus habear, Pater Beatissime, humilime rogo, ut Abbatiam illam (expresso nomine) in patria mea, Hydruntino scilicet territorio vacantem, largiri mihi digneris. Hic Pontifex quodammodo ob admissionis modum erubescens, ad cubicularium primò conversus, Tu, inquit, in posterum vale Serapica: hominemque voti compotem à se dimisit.

Adulator irrisus.

EOrum qui omnibus sese placere student, mos est in omnibus assentari. Ait quis ajunt; negat, negant, &c. Ex hoc hominum genere Pandulphus Petrucius; qui Senarum imperium invaserat & aliquamdiu usurparat, quendam circa se habebat, qui quamprimum Petrucius frigere se dicebat, frigebat & ipse; calere calebat & ipse: eosdem denique in omnibus rebus quos ostendebat Petrucius, affectus simulabat. Idem Petrucius familiariter utebatur Petro Pecio quodam homine admodum faceto: qui adulatoris istius mores fastidiens, aliquando

Petrucio ajebat: Equidem vellem ut gangrænam (usitata est apud Italos imprecatio,) *Canchro* (ut Merlinus Cocalius) *te mangat, pedicus restante niente* tibi haberes. Quid ita? inquit Petrucius. Eò, ait Pecius, quod ineptus ille assentator mox quoque eandem sit habiturus.

Sophisticatio elusa.

Filium suum quidam ad Academiam nescio quam miserat, ad bonas discendas litteras ac desciplinas. Is ingenio suo obsequens, omne fere tempus in sophisticationibus & vanis tricis consumebat. Consuetis feriis domum reversus mirum est quam misere rusticos ac vicinos, quibuscum quotidie versabatur, tricis & cavillationibus suis exercuerit: admirabilia scilicet ingenii ac doctrinæ suæ edens specimina. Dum aliquando cum patre cœnaret, & quatuor ova mensæ essent apposita, Tu forte, inquit, mi pater quatuor tantum ova esse apposita arbitraris, at ego probabo septem esse. Ubi quatuor sunt, ibi quoque sunt tria, numquid hoc verum est? Assentiente patre, Numquid, ait, quatuor & tria faciunt septem? Inde quum conclusionem inferre vellet, pater quatuor illis appositis ovis areptis, Bene, inquit, fili, & acute argumentaris: ego interim quatuor hæc comedam,

medam, tu tribus reliquis esto contentus, Imaginariæ arte imaginarius cibus.

Sui ne te africa.

Miles quidam lepidissimam feminam Vincentiam nomine, quæ tamen corpore quæstum fecerat, ita perdite amabat ut eam uxorem duxerit. Ea quúm aliquando in templum ad sacrum audiendum venisset, ac forte fortuna nobilis quædam matrona eodem consedisset loco, & agnita Vincentia, statim inde abitum moliretur, quasi societate sua indignam judicans; Vincentia hilari ac subridenti vultu, non est, inquit, tu mea, ut à me fugias. Morbus enim quo olim ægrotavi, nequaquam est contagiosus, nisi apud eas quæ eundem morbum amant.

Tene quod habes.

ARlotto plebano sacerdoti (cujus multa faceta apud Italos sctiptores exstant) quidam suaserant ut quoddam suum beneficium alicui (sic hodie loquuntur) resignaret, ille vero hanc eis narravit apologum. Fuit viator quidam, qui cum alio in hospitium delatus post cœnam eodem cum illo cubiculo inclusus fuit. Nondum oculis somnum ceperat, quum alterum illum (qui socium viderat marsupium in quo viaticum habebat, pulvino subjicientem)

 è lecto

è lecto se molienté audit, proculdubio numis illis insidiantem. Quare screare & sputare occipit, ut vigilare se adhuc ostenderet: ille vero alter, tacitus se in lectum refert. Non multo post insidiator ille idem molitur sed screatu rursus abigitur: dum interim miser viator numulis suis timens, totam noctem insomnem exigit. Unde sequenti nocte marsupium non pulvino subjecit, sed in medio cubiculo deposuit, ratus melius esse numulorum facere jacturam, quam metu & insomnia cruciari: & sic per totam noctem bene ac suaviter dormivit; mane vero marsupium eviſceratum invenit. Idem, inquit Arlottus, ego de meo faciam beneficio. Ad Pontificis pedes deponam, cum conditione ut sumptus mihi restituantur; nec mea interest cui illud postea obventurum sit. Quamquam, ut hodie esse tempora video, valde dubito an & hoc sim facturus.

Ingratis nihil gratum.

AB amico quidam cum aliis ad prandium invitatus, quum gallinam præpinguem sed male assam ac semicrudam adhuc vellet scindere, *Nimis mature*, inquit, *amici ad mensam consedimus. Quantum enim ex hac gallina video, non ad prandium sed ad cœnam invitati sumus.* O ingratum & impudentem convivam!

Sapien-

Sapientes non qui sunt, sed qui putantur.

HAbebat quidam Princeps in aula ſua nobilem juvenem, non ineruditum illum quidem, ſed nihil magnificum ſpirantem, minimeque ambitioſum Accidit quum Princeps inter aulicos munia quædam diſtribuiſſet, ut hunc quoq; juvenem ad ſe vocari juſſerit, ſic eum affatus: Nôſti tu, & profecto ita eſt, te vel generis tui cauſſa, à me valde amari, eoque te promotum velle. Tu vero quando incipies te gerere ut officio aliquo dignus videare? Tum juvenis, Quandocumque tibi, illuſtriſſime Princeps, placuerit. Quid agis? inquit Princeps, an ego efficere poſſum ut tu ſapiens aut officio dignus videare? Immo, inquit ille. Da mihi ſaltem munus, ut reliquis: certe non minus quam reliqui ſapiens & aptus habebor. Hoc reſponſo delectatus Princeps, hominem inter Conſiliarios ſuos adſcivit.

Præda ante victoriam non diſtribuenda.

MAximilianus I. Imperator numquam ſatis laudatus, ab exteris quibuſdam Principibus ad fedus contra alium fuerat invitatus, miſſa etiam jam facta ſpoliorum diſtributione, & ſua cuique portione aſſignata. Ille Legatis nihil aliud quam hoc reſpondit. Eſt, inquit, Germaniæ noſtræ Ci-

vitas: cujus viciniæ prægrandis ursus plurimum damni dabat unde ei qui tam ferum & noxium animal interemisset, magnum erat constitutum præmium. Id quum intellexissent tres feroces & inconsulti juvenes prædam hanc è manibus nequaquam sibi amittendam rati, vicinum adeunt hospitem, & ostenso animi sui proposito, rogant ut epulum præbeat; pro quo ipsi ea pecunia quæ ex interfecti ursi pelle confici posset satisfacturi sint. Accipit conditionem hospes, qui solus metum ab illa bestia multo pluris erat redemptus. Saturi illi, ad belluæ stabulum seu cubile pergunt: quam quum multo citius quam putarant, occurrentem vidissent, metu consternati, pro se quisque hac illac diffugere cœperunt. Et unus quidem pernicior reliquis è saltu velocissime evasit; secundus in arborem celsissimam enixus est; tertius, vero quum effugere non posset, in humum se prostravit, & in faciem procumbens, spiritum continuit, ad quem ut venit ursus, nares auribus aliisque partibus jacentis admovet: quum vero spiritum nullum deprehendisset, quasi mortuum, seu cadaver aspernatus, abit, & ad cubile suum redit: hæc illo qui in arbore sedebat desuper spectante. Qui mox descendens, cum socio, qui interea se quoque collegerat, quanto potest cursu se inde proripuit: & sic uterque

in prius hospitium revertuntur. Ibi qui in arbore sederat eum qui mortuum se simularat, percontatur, Quidnam ursus ipsi in aures immurmurasset, Ille, *Hoc*, inquit, *ne posthac pellem, nisi capto prius urso, vendemus*. Quod quidem apud nos vulgi sermone etiamnum celebratur proverbium.

Ratio insidias deprehendendi.

AD Principem peregrinus quidam venerat, dicens se cum ipso privatim loqui velle, ac docere quomodo insidias quæ ei struerentur, cognoscere posset.

Jussit diceret. Dicit is: Da mihi talentum, ut insidiarum indicia audisse videaris. Dedit, se audisse simulans; hominis commentum & artem admiratus.

Fœminarum loquacitas.

CIvis quidam facetus homo uxorem habebat, ceteroqui omnibus matronæ dignis virtutibus ornatam, sed loquacitatis vitio laborantem. Quam illa aliquando, nescio quam ob caussam, in animi deliquium incidisset, & domestici ad herum trepidi accurrerent, nunciantes conjugi loquendi facultatem esse ereptam, ac mutam sedere, sinite illam sic, inquit. Quod si illa sic pertenderit, nullibi melior invenietur mulier.

Sterilitatis excusatio.

MAtrona quædam ab iis quibuſcum familiariter verſabatur, rogata qui fieret, ut quum maritum juvenem ac bene diſpoſitum haberet, nullos tamen ex eo ſuſciperet liberos: Maritus meus, inquit, multis fateor ornatus eſt dotibus. Eſt enim bonus Muſicus, bonus ſcriba, bonus etiam Arithmeticus, excepto hoc uno quod non multiplicat.

Male celatur mendacium.

QUidam plurimas regiones vix nomine ſibi notas peragraſſe ſe jactitans, mira admodum, quæ his & illis locis vidiſſet, narrabat. Tum audientium unus, Credo, inquit, in Coſmographia re diu multumque verſatum eſſe. Ille, civitatis id nomen exiſtimans, Non, ait, ibi verſatus ſum; vidi tamen eminus dum ad dextram manum cum navi præterveheremur. *Belle.*

Reſponſum impertinens.

CIvis quidam N Spira veniens, nuncium habuit in via obvium: à quo rogatus, num Spiram poſſet attingere, Non quidem, inquit ille, hac tua haſta (quales portare ſolent nuncii) Non hoc, ait nuncius, quæro, ſed num in urbem intrare poſſim. Quidni? inquit alter, Tu non intres, ubi

ego hodie vidi currum fœno onuſtum, intrantem?

Sapiens homo à quibus debet cavere!

R. A Zelo amantium 2. à rapina militum 3. à penna notariorum 4. à Subtili practica procuratorum 5. à mercatoribus non dantibus mutuo. Contra non renuet prandere cum abbatibus; cœnari cum advocatis, jentaculum ſumere cum commiſſariis, aliiſque magnatibus, celebrabit paſcha in ædibus ſuis, at quadrageſimam ubique. Præceptores noſtri ſic nos inſtruere ſolebant: quinque hominum genera frequentant nundinas, 1. Emptores, 2. Venditores 3. Speculatores 4. ii qui ſpectatum veniunt 5. trium literarum homines, vulgo crumeniſecæ, ab hoc quinto hominum genere, diſcipuli vobis cavete.

Homo cujus partis Orationis eſt.

R. PArticipii partis: quia partem capit ab omni animalium genere ſic multis *Struthio cameli* ventriculus eſt, quia duriſſima concoquere poſſunt? aliis adeſt cor *Leonis*, in quorum numero ſunt milites quidam? plures *canis* natura gaudent? quamplurimi *ſuis*, omnia promiſcue devorantes, infiniti *aſini* complexione delectantur, à gallis dicti, *Aſnes à courtes oreilles.*

Avarus cui similis ?

R. Est similis porco, nam nemini prodest, nisi post mortem, sed invidus, neque post mortem quicquam utilitatis adfert, & in vita sua valde parum.

Quare rex rhombuli, trifolii, cordis & ligonis, quatuor chartarum reges semper sunt pauperes ?

R. Quia continuo sunt in lusu: juxta illud: ludus homini perditio. Miserrima est præterea conditio eorum regum; nam si uni parti nimium pecuniæ detraxerunt, condemnantur ad ignem, & sicuti magi in cinerem rediguntur.

Quis nasus est optimus ?

R. Magnus vide Catalogum imperatorum Romanorum, omnes fuerunt nasuti. Numa secundus rex Romanorum, sesquipedalem nasum habebat, ideoque nominatus fuit Pompilius, quasi dicas nasus in superlativo gradu, Lycurgus & Solon habebant insignem nasum, si fides sit adhibenda Plutarcho: Summa omnes reges Italiæ fuerunt nasuti, excepto Tarquinio superbo, qui ideo etiam urbe & regno pulsus fuit; quisque apprehendat nasum suum, & videat num possit fieri imperator qui habent magnum nasum cæteris sapientiores sunt, & melius exercent animi functiones,

ctiones, quia melius excrementa exeunt: Unde Homerus quia, erat sapiens, nasutus dicitur; Et proverbio illi dicuntur prudentes, qui è longinquo odorantur, & de stupido dicitur non habet nasum.

Quanam est differentia inter sapientem & stultum?

R. ALiqui mensuræ duæ vini discriminant sapientem à stulto. Nam cum Doctor mensuram unam atque alteram biberit, nihil differt à stulto, alii qui plus vident quam 25. Cœci cum suis perspiciliis, sic respondent, nullam aliam esse differentiam inter sapientem & stultum, nisi quod hic publice, ille privatim sive clanculum, suam exercet stultitiam, certe in quibusdam etsi stultitia foris non appareat, semina stultitiæ tamen intus latitant, sed qui se putat aliis sapientiorem esse, is stultorum imperator dicendus est, etenim primus stultitiæ gradus est aliis sese anteponere, huic quæstioni finem imponens vobis omnibus opto annos Nestoris, divitias Midæ, ipsius autem auriculas iis qui non habent.

EXPONE VERSUS ISTIUS EPITAPHII.

ô Deus omnipotens vituli miserere Iohannis,
Quem mors præveniens non sinit esse bovem.

Cor-

Corpus in Italia est, habet intestina Brabantus :
Ast animam nemo: cur ? quia non habuit.

R. Est Epitaphium factum in honorem cujusdam studiosi nobilis, Heidelbergæ studentis, qui cum insigniter genio indulgeret, vinumque non pitissando ut decebat, sed plenis buccis hauriret, vitam suam abbreviavit: illius sensus est.

O Deus omnipotens vituli misere Joannis.

Vocabatur enim Joannes Kalb seu vitulus, quem mors præveniens non sinit esse bovem: metuendum enim, ne si diutius vixisset, ex vitulo bos factus fuisset, corpus in Italia est, &c. Cum nobilis esset corpus ejus Italiam versus missum, intestina vero ad Brabantos. Ast animam nemo, cur? quia non habuit, certe ebriosi neque vitam neque animam habent: sicuti Paulus dicit de vidua in delitiis versante 1. Tim. 5. vivens mortua est.

Privilegia Scabiosorum.

R. Si tres Sodales assideant & sint nisi duo vitra, Dominus Scabiosus habebit unum pro se, privilegiatus est, ut solus bibat, solus edat, solus merdet. Si octo hospites diverterint in diversorium, in quo sit curta suppellex, & sint nisi tres lecti, Dominus Scabiosus Privilegiatus est ut unum

occupet

occupet (cæteris omnibus ringentibus) ſolus dormiat, ita bene meretur de omnibus ſcabioſis: innumerabilia ejus privilegia ſunt, hoc privilegium etiam in eos competit, quod leproſos nitore ſuperent, quodque duo ſcabioſi oculati plus videant quam ducenti cæci cum ſuis perſpicillis.

Ridicula cujuſdam ægroti reſponſio.

ÆGrotabat quidam, & cum de ejus vita deſperatum eſſet, cœpit parochus hominem ad monere ſuæ migrationis, & inter alia verba conſolatoria ita dixit, præpara te ad ſummam felicitatem, hodie enim portaberis ab angelis in ſinum Abrahami: ad quod ægrotus, hoc mihi profecto gratiſſimum eſt: nam ſi longa eſt via non poſſum ire pedibus, adeo defectus ſum & infirmus.

Eſtne mendicus præferendus diviti.

R. ESt Quia Alexander totius orbis Monarcha invidebat Diogeni paupertatem ſuam dicendo: ſi non eſſem Alexander vellem fieri Diogenes. 2. Quia paupertas artes perdocet: neceſſitas enim artium, inventrix & ingenii largitor: revera dum pauperes ſtudent, divites abdomini indulgent: & quia paupertas ſemper in magno pretio habita fuit, adeo mendici immunes ſunt ab omnibus vectigalibus &

ubique locorum jus municipale (quod quibuſdam in locis multo conſtat) gratis obtinent. 3. omnes reges totius mundi, principes cives, &c. de jure divino illis tenentur perdere tributum & dare eleëmoſynam, privilegium hoc illis nunquam deerit, quamdiu mundi hæc compages ſtabit, mendicos ſemper habebimus nobiſcum. Verum quidem eſt quod multum adhibeant diligentiæ, quo ſibi acquirant panem quotidianum, at id illis commune eſt cum advocatis, procuratoribus & tota tribu furunculorum.

4. Cum per mare per terras currat mercator ad indos, idque ſæpe cum vitæ periculo, ſoli mendici à latronibus liberati ſunt, juxta illud.

Cantabit vacuus coram latrone Viator.

5. Cum obærati à ſuis creditoribus vexenter, inſolos mendicos neque procurator, neque creditor, neque Magiſtratus ullum jus habent; quia caluum vellere difficile eſt, tonſi ſunt uſque ad cutem, eſtque illis domi curtiſſima ſuppellex. Itaque petentes ablegant, contra ab omnibus ſtipem petunt. Cives ſunt totius mundi, cum cæteri homines una Civitate incluſi ſunt, veluti Pariſiis, Roma, Colonia &c. 9. Præterea neque fœda uſura animam ſuam conſpur-

ſpurcant, nemo illis fortunam invidet. videtis ergo paupertatem eſſe malorum refugium, miſeriæ aſylum 7. donum pauperis ruſtici, in vola manus portantis pauxillulum aquæ ad Artaxerxem, nonne ſuperat divitias 100 Dominorum? pauperibus enim nunquam d'eeſt bona voluntas, & Thebanus Philoſophus niſi cognoviſſet paupertatis prærogativam, nunquam projeciſſet bona ſua in mare dicens. *Mergam vos ô divitiæ, ne mergar à vobis*. Fabritius id quoque exacte cognovit, cum rapa ſua prætulit auro ſamnitarum, magnus Philoſophus nudus exivit civitate Brienia, Diogenes nunquam rupiſſet ſcutellam ſuam ligneam, niſi ſciviſſet, naturam nobis de omni ſupellectili ſatis ſuperque providiſſe. Et certe tot homines docti non fuiſſent amplexi paupertatem, niſi guſtum aliquem boni in ipſa percepiſſent, breviter mendici quiete dormiunt, non timeant crumeniſecas, neque latrones nocturnos, neque opus habent heluetiis ad theſauros ſuos cuſtodiendos, ut id quod res eſt, dicam homo qui paucis contentus eſt, perfecte dives eſt, imô ditio quam ſi poſſideret opes Cræſi & Alexandri pauper nihil poteſt amittere & tamen ſingulis diebus lucrum facit.

Milites

Milites, cui ſunt ſimiles.

R. PArochus quidam videns aliquot templum intrantes, abrupto concionis filo ſic illos aggreſſus eſt: vos milites, inquit, ſimiles eſtis Chriſto? ſicut Chriſtus toti mundo exoſus fuit, ita etiam vos hominibus exoſi eritis; ſicuti Chriſto multæ fuerunt tenſæ inſidiæ, ſic & vobis inſidiæ tendentur. Chriſtus fuit captus vos etiam capiemini, Chriſtus fuit condemnatus ad mortem, vos etiam condemnabini, Chriſtus fuit mortuus in cruce, vos etiam moriemini ſub patibulo. Chriſtus rogatu cujuſdam fuit ſepultus, vos etiam ſi qua gratia reſtat, ſepeliemini, Chriſtus reſurrexit à mortuis vos etiam à mortuis reſurgetis, Chriſtus aſcendit ad cœlos, at vos deſcendetis ad 100. mille diabolorum.

Hiſtoria Jucunda de quodam Italo.

ITalus quidam opulentus, cum ſtipem opimam mendico erogaret, mendicus illi gratias egit, multaque fauſta homini precabatur, atque inter cætera optabat, ut angeli animam ejus in Paradiſum veherent: dives averſatus hoc votum reſpondit *piu fero che ſe puo eſſere*, id eſt, ſerius quam fieri poteſt: divitias ſuas cognitas, cœleſtibus ignotis & adhuc ſperandis præferens.

Hiſto-

Historia de Rege Philippo.

REgi summo Philippo obviam factus mendicus petiit largam eleëmosynam quia frater ejus esset, quæsivit Rex ex qua parte, de Adam inquit, Rex jussit ei dare nummulum. Et cum hic diceret hoc non est donum regis fratris, respondit Rex, si omnibus fratribus tantum darem, nihil penitus retinerem.

Historia Iucunda de Parocho.

MIlitem puerulum è baptismatis fonte suscepturum, parochus interrogavit domine miles tunc idoneus es huic muneri sustinendo, ad quod miles, puto quod sic, tum parochus nostine præcepta Dei, ad quod miles quidni: tum parochus quod nam est primum præceptum, respondit miles, non vorabis, *du solt nicht Fressen*, erras perverse miles, inquit parochus, primum enim præceptum est, *non habebis Deos alienos in conspectu meo*. Imo regerit miles, dominatio vestra falltiur, nonne enim Deus statim à creatione præcepit: *de ligno scientiæ boni & mali ne comedas*. Gen. 2. tum parochus ô miles magna est fides tua superas me eruditione vel potius astutia.

Recita teſtamentum porci?

R. M. Grunnius Corocotta procellus tale teſtamentum fecit: ego infra ſcriptus de viſceribus meis dabo ſutoribus ſeras, rixatoribus capitinas; ſurdis auriculas, cauſſidicis & verboſis linguam, Bubulariis inteſtina, Eſiciariis femora, pueris veſicam Cynedis muſculos, curſoribus & ve... bus talos, latronibus ungulas, muſicis cho... das, epulonibus roſtrum, ruſticis merdam ſucculis mammas, Virginibus caudam nec nominando coquo do lego, ac ... lum, quæ mecum detuleram à querc... que ad haram, ligét ſibi collum ... optimi amatores mei vel conſimiles vitæ, rogo vos ut corpori meo ſatisfaciatis, bene condiatis, de bonis condimentis, nucleïs piperis ac mellis, ut nomen meum in ſempiternum nominetur.

Jocus Ciceronis.

Cicero cum à quodam cæna exceptus eſſet, ſatis parca & quotidiana, nam pene ſe nulli negabat, valedicens hoſpiti, tacite ei in aurem ſuſurrabat, non putabam me tibi tam familiarem.

Diogenes Cynicus domum epulonis cujuſdam videns inſcriptam pretio venalem, quid dixit?

R. Sciebam aliquando fore ut diuturna crapula dominum evomeres.

PHALE-

PHALERÆ POËTICÆ,

Recreationis causa adjunctæ.

Opum nimia Cupiditas quanta mala Proferat.

PRopter opes acquirendas mala plurima fiunt.
[illegible] bona deficiunt plurima propter opes,
[illegible]pter opes se mercator dat mille periclis.
Exponitque mari se, sua propter opes.
Propter opes vetula fit sponsa puella marito,
Ducit anam juvenis vir quoque propter opes.
[illegible] opes quandoque volens vir cornua sumit,
[illegible]at invito fœmina propter opes.
[illegible]pes tolli patitur sibi virgo pudorem,
[illegible]e fit dempto publica propter opes.
Propter opes, quæruntur opes, opulentia crescit,
Crescit avarities sordida propter opes.
Propter opes, quæcunque prius promissa, negantur,
Et data dicuntur non data, propter opes.
Propter opes spes sæpe ruit, vota irrita fiunt:
Summaque ad ima ruunt omnia, propter opes.
Propter opes medicus sæpe haud bona pharmaca scribit.
Æger & hæc renuit sumere propter opes.
Propter opes etiam carissima pharmaca fiunt.
Quæ nequeunt inopes sumere propter opes.
Propter opes inopes medicos accedere nolunt.
Auxiliumque negant hi quoque propter opes.
Propter opes lites injustæ, injustaque dantur.
Judicia injusto à judice propter opes.
Propter opes, ditumque domos, inopumque per erram.
Et capiunt fures omnia propter opes.
Propter opes passim sunt prælia bella rapinæ.
Pacis iniqua etiam fœdera propter opes.
Propter opes quid non patitur miserabile mundus?
Proditur arx, urbes regnaque propter opes,
Propter opes nunquid Christum vendebat Judas.
Et crepuit pendens arbore propter opes.

Propter

In Chymicum.

Qui satur est vitæ, tractet perimentia vitam,
Arsenicum stibium, Mercuriusque vale.

In tardos belli Duces.

Ducunt, producunt, longos pigra bella per annos,
Et vere nomen Commeruere Ducum.
Ducunt, perducunt, cum Rege & principe cives
Ad miseram restem, sunt iterumque Duces.
Ducunt, adducunt, argenti pondera & auri
In proprios loculos, suntque manentque Duces.

Beginna. Bogardus.

A nigro hoc differt albata Beginna Bogardo,
Bajulat hæc agros, bajulat ille sitos.

In Sixtum.

Mortua, Sixte tua est, vetus hoc inscribe sepulchro:
Hic jacet Elisabeth, si bene fecit habet.

Querela senis.

Quæ me juverunt juvenem præclare gerentem,
Omnia jam cessant, destituuntque senem.
Quam vere morbus dicta est tristisque senectus
Corpore bis pueros, quæ quoque mente facit.

Monitio utilis.

Oscula da manibus, genibus da, da pedibusque.
Si vero vis quid lambere, lambe caput.

Vult non vult dare Gallia.

Vult non vult meretrix, simulat se nolle quod optat,
Allicit, allectum vexat ut illiciat.
Casta videri vult, & se vult ante rogari.
Præmia pro merito vult sibi magna dari.
O insensatos laqueis qui talibus hærent!
Prudentem Scorti quisquis ab ore fugit.

Ad Fratres Germanos A la mode.

O Alamodistæ, Quid mos vult ludicrus iste?
Cum cattis quorsum Vobis tam flexile dorsum?
Cur digitum primum Ad fundum demittitis imum,
Curvati lumbos, Quasi tentent mittere bombos?
Cur nunc nodati, Nunc toti itis ligulati,
Nunc curtis braccis, Nunc longis laxis

Et nunquam stabilem Portatis corpore vestem?
An laus est HANSSI, *Quod fiat Simia* FRANCI?
Annata est gravitas: Pudor est sic discere nugas.
Qui multum expendunt Apud hos qui talia vendunt,
Ah! redeunt multi Gallo de littore stulti,
Stulti ast majores, Hinc qui venantur honores.
Quod linguae ignari Galli sint nomine clari:
Queis titulum dones, Potius hos esse capones.

FINIS.

